

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՐԱՆԻ ԻԶԵՎԱՆԻ ՄԱՍՍԱՁՅՈՒՂ

Հումանիտար գիտությունների ֆակուլտետ «Հոգեբանություն» ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՍԱԳԻՐ

1. Ծրագրի անվանումը և մասնագիտության թվանիշը	Հոգեբանություն 031301.00.6
2. Բուհը	«Երևանի պետական համալսարան» հիմնադրամի հջեանի մասնաճյուղ
3. Ծրագրը հավատարմագրված է	-
4. Շնորհվող որակավորումը	Հոգեբանության բակալավր
5. Ծրագրի մեկնարկի ուսումնական տարին	2021/22
6. Ուսումնառության լեզուն	Գրական հայերեն
7. Ուսուցման ձեր	Առկա

8. Ծրագրի ընդունելության չափանիշները/պահանջները

Ծրագրի դիմորդը պետք է ունենա.

- միջնակարգ կամ միջին մասնագիտական կամ նախնական մասնագիտական կրթություն,
- ընդունելությունը կատարվում է մրցութային կարգով հայոց լեզու, օտար լեզու և կենսաբանություն առարկաներից գրավոր միասնական քննությունների արդյունքների հիման վրա:

9. Ծրագրի նպատակները և խնդիրները

- տրամադրելու բազմակողմանի գիտելիքներ հոգեբանության հիմնարար ոլորտների՝ ընդհանուր հոգեբանության, սոցիալական, զարգացման, կլինիկական հոգեբանության վերաբերյալ, տալու խոր տեսական հենք հոգեկանի կառուցվածքը, զարգացումը, ախտաբանական դրսորումները հասկանալու, մեկնաբանելու և վերլուծելու համար:
- զարգացնելու ուսանողների մասնագիտական կարողությունները՝ ուսուցանելով հոգեախտորշման, հոգեբանական հետազոտության իրականացման, հոգեբանական խորհրդատության սկզբունքներն ու մեթոդները:
- զարգացնելու ուսանողների ընդհանրական մտավոր կարողությունները՝ վերլուծություն, համեմատություն և համադրում, քննադատական մտածողությունը, տարբեր առյուրներից տեղեկատվություն հայթայթելու, մեկնաբանելու և ներկայացնելու կարողությունը:
- զարգացնելու ուսանողների աշխատանքային գործունակությունը՝ իրենց ուսումնառության ոլորտին և մակարդակին համապատասխան:
- օգնելու նրանց՝ կիրառելու մասնագիտական կարողությունները արդի հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում:

10. Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները

Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինին.

- նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,
- բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսորումները,
- սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեխնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,
- ձանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակությունը անհատի և հասարակության կյանքում,
- թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական կրնիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը,
- ձանաչելու հոգեկան խանգարումների յուրաքանչյուր տեսակի ախտանիշները և դրանց

Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ

Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի:

1. կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար:
2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եղահանգումներ,
3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևոյթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ,
4. համադրելու հոգեբանական աշխատանքի տարբեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում,
5. կազմակերպելու իր աշխատանքային և/կամ ուսումնական գործունեությունը ստացած տեսագործնական գիտելիքներին համապատասխան:

Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.

1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
2. կիրառելու ժամանակակից SSS-ները գիտելիքի փոխանցման գործընթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և դյուրացնելու համար:
3. քննադատորեն վերլուծելու և եղահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:
4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,
5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Ծրագրի ուսումնական պլանը

Կցված է

12. Ուսումնական պլանի քարտեզը

Կցված է

13. Գնահատման ձևերը

- Հետազոտական աշխատանք
- Լուսապատկերաշար
- Բանավոր հարցում
- Գործնական աշխատանք
- Թեմատիկ աշխատանք
- Կիսամյակային ամփոփիչ աշխատանք
- Թղթապանակ
- Հետազոտական աշխատանք/մասնագիտական գրականության վերաբերյալ
- Ինքնազնահատում, փոխգնահատում
- Ոեֆերատ
- Էսսե
- Խմբային ներկայացում
- Տարաբնույթ առաջադրանքներ
- Զեկուցումներ
- Ուսումնական նախագծեր
- Գրավոր կարճ հաղորդագրություններ
- Ստուգարքներ
- Քննություններ
- Ընթացիկ քննություններ
- Ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն

ԵՊՀ ԻՄ բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կարգ, էջ 5-11:

14. Շրջանավարտների ապագա կարիերայի հնարավորությունները

«Հոգեբանություն» կրթական ծրագրի շրջանավարտները ինքնուրույն մասնագիտական գործունեության հնարավորություն կունենան հոգեախտորշման, հոգեբանական աջակցության, առողջապահական, մասնագիտական գործունեության, սոցիալական խնամքի և կրթական ոլորտներում:

Շրջանավարտները կարող են աշխատել խնամքի և պաշտպանության ցերեկային կենտրոններում որպես սոցիալական խնամք և հոգեբանական աջակցություն իրականացնող մասնագետներ, հիմնական և ավագ դպրոցներում որպես հոգեախտորշիչ, զարգացնող, հոգեշտկող և աջակցող հոգեբան-մասնագետներ, կազմակերպություններում որպես անձնակազմի հետ աշխատող հոգեբաններ, փորձառու հոգեբանի դեկանավարությամբ (սուպերվիզիայի ներքո) հոգեբանական ծառայության կենտրոններում որպես հոգեբանական ախտորշում և աջակցություն իրականացնող մասնագետներ:

Ծրագրի շրջանավարտները կարող են շարունակել իրենց ուսումը մագիստրատուրայում:

15. Ուսումնառության օժանդակության ռեսուրսները և ձևերը

Սույն ծրագրով ուսումնառության օժանդակության համար առկա են բազմազան ռեսուրսներ՝ մասնագիտական գրականություն (հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն), էլեկտրոնային գրադարան, քանակական հետազոտությունների համար նախատեսված համակարգչային ծրագրեր, ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառմամբ դասախոսություններ իրականացնելուն հարմարեցված լսարաններ:

Ուսանողները մասնակցում են լաբորատորիաների աշխատանքներին, ինչպես նաև միջազգային համագործակցության շրջանակներում լաբորատորիաների կողմից իրականացվող միջմշակութային ուսումնասիրություններին:

Ֆակուլտետի դասախոսական անձնակազմը կիրառում է դասավանդման և ուսումնառության նորարարական մեթոդներ և միջոցներ՝ բանավեճեր, փոքր խմբերով աշխատանքներ, հետազոտական առաջադրանքներ, որոնք նպաստում են ծրագրի կրթական վերջնարդյունքների ձեռքբերմանը:

16. Կրթական չափորոշիչները կամ ծրագրային կողմնորոշիչները, որոնք օգտագործվել են ծրագրը մշակելիս

Տվյալ կրթական ծրագրի մշակման հիմքում ընկած են բարձրագույն կրթության որակավորումների եվլուպական շրջանակը («Դուլինյան նկարագրիչները»), ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 22.12.2016թ.-ի թիվ 1326-Ա հրամանով հաստատված «Հոգեբանություն մասնագիտության» որակավորումների ոլորտային շրջանակի բնութագրերը, ինչպես նաև մի շարք միջազգային ծրագրային կողմնորոշիչներ և չափորոշիչներ:

17. Ծրագրային այլ կողմնորոշիչներ

17. Լրացուցիչ տեղեկատվություն ծրագրի վերաբերյալ

Դեսք է նկատի ունենալ, որ ծրագրի մասնագիրը տալիս է ծրագրի հիմնական բնութագրերի համառոտ նկարագրությունը և այն կրթական վերջնարդյունքները, որոնք ենթադրվում են, որ ձեռք կրերի միջին բնութագրական ուսանողը, եթե նա լիարժեք կերպով օգտվի ծրագրի ընձեռած ուսումնառության հնարավորություններից: Ծրագրի վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվություն կարելի է գտնել ԵՊՀ ԻՄ դասընթացների տեղեկագրում:

«ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ԾՐԱԳՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱՄՐԴՅՈՒԹՅՈՒՆ

Ծրագրի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա. Մասնագիտական գիտելիք և խմացություն		Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ	
Ա1	նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում	F1	կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական աշխատանքի կամ ուսումնառության խնդիրների լուծման համար
Ա2	բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրվագնությունները:	F2	գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ:
Ա3	սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները:		
Ա4	Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակությունը անհատի և հասարակության կյանքում:	F3	տարրերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարրեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծման ուղղված գործողություններ:
Ա5	թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական էթնիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը:		
Ա6.	Ճանաչելու հոգեկան խանգարումների յուրաքանչյուր տեսակի ախտանիշները և դրանց դասակարգման համակարգերը /DSM-IV-R, ICD-10/		
Գ1	համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը	F4	համադրելու հոգեբանական աշխատանքի տարբեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում
Գ2	կիրառելու ժամանակակից S2S-ները գիտելիքի փոխանցման գործնթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և դյուրացնելու համար:		

Գ3	քննադատորեն վերուժելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:	F5	կազմակերպելու իր աշխատանքին և կամ ուսումնական գործունեությունը ստացված տեսազործնական գիտելիքներին համապատասխան:
Գ4	պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,		
Գ5	ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը,		

«ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԻ ՔԱՐՏԵԶԸ

Ուսումնական մոդուլի անվանումը	Մոդուլի թվանիշը	Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները														
		U1	U2	U3	U4	U5	U6	F1	F2	F3	F4	F5	Q1	Q2	Q3	Q4
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՍՍԱՍ																
Պարտադիր դասընթացներ																
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B01,B07												X			
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B13,B16												X			
Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	0105/B02													X	X	
Ուսուերեն-1	0305/B03												X			X
Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	0104/B04												X	X		
Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-1	0302/B05														X	X
Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	0304/B06													X		X
Քաղ. պաշտպան. և արտակարգ իրավիճ. բնակչ. առաջին բուժօգն.	0001/B08												X			X
Ուսուերեն-2	0305/ B09												X			X
Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-2	0302/B10														X	X
Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	0304/B11														X	
Փիլիսոփայության հիմունքներ	0304/B12												X			X
Կիրառական վիճակագրություն և տվյալների հետ աշխատանք	0104/B14													X		X
Իրավունքի հիմունքներ	0304/B15												X			X
Կամընտրական դասընթացներ																
Անգլերեն-1-4 կրեդիտ	0305/ B17												X			X
Ֆրանսերեն-1-4 կրեդիտ	0305/ B17												X			X

Կամընտրական դասընթացներ												
Անգլերեն-2-4 կրեղիս	0305/ B18									X		X
Ֆրանսերեն-2-4 կրեղիս	0305/ B18									X		X
Ընդհանուր կրթական կառուցամաս												
/Կամընտրական 4/												
Բարոյագիտության հիմունքներ-2 կրեղիս	0303/B19										X	X
Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր-2 կրեղիս	0105/B19										X	X
Գործարարության հիմունքներ-2 կրեղիս	0201/ B19											X
Կրոնագիտության հիմունքներ-2 կրեղիս	0304/ B19										X	X
Մշակութաբանության հիմունքներ-2 կրեղիս	0202/ B19										X	X
Սոցիոլոգիայի հիմունքներ-2 կրեղիս	0303/ B19									X	X	X
Տնտեսագիտության հիմունքներ-2 կրեղիս	0201/ B19										X	X
Տրամաբանության հիմունքներ-2 կրեղիս	0304/ B19											X
Քաղաքագիտության հիմունքներ-2 կրեղիս	0304/ B19											X
Մասնագիտական կառուցամաս												
Պարտադիր դասընթացներ												
ԿՆՀ մորֆոլոգիա և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա	0303/B20		X		X				X		X	X
Մասնագիտության ներածություն	0303/B21		X		X					X	X	
Իմացական գործընթացների հոգեբանություն և պրակտիկում-1	0303/B22	X	X	X				X	X			X
Անձնային աճի պրակտիկում	0303/B23				X					X	X	
Իմացական գործընթացների հոգեբանություն և պրակտիկում-2	0303/B24	X	X		X			X	X			X
Հոգեբանության պատմություն	0303/B25	X			X					X		X
Մարդաբանություն և համեմատական հոգեբանություն	0303/B26		X						X			X

Հոգեֆիզիոլոգիա	0303/B27	X	X					X	X	X			X		X	X
Անձի հոգեբանություն	0303/B28	X	X						X					X		
Դիֆերենցիալ հոգեբանություն և պրակտիկում ՀԲ	0303/B29	X			X				X						X	
Սոցիալական հոգեբանություն	0303/B30	X	X							X				X		
Կրթության հոգեբանություն	0303/B31		X		X				X	X						X
Հուզակամային ոլորտի հոգեբանություն և պրակտիկում	0303/B32	X	X					X		X			X	X	X	X
Անձի տեսություններ	0303/B33	X	X							X					X	X
Հոգեախտորոշում ՀԲ	0303/B34			X	X			X	X					X		X
Էթնիհոգեբանություն	0303/B35	X	X							X					X	
Ընտանիքի հոգեբանություն	0303/B36		X						X					X	X	
Զարգացման հոգեբանություն ՀԲ	0303/B37	X	X		X				X						X	X
Փորձարարական հոգեբանություն ՀԲ	0303/B38	X		X		X		X	X						X	X
Կոնֆլիկտի հոգեբանություն	0303/B39				X					X			X	X		
Ռազմական հոգեբանություն	0303/B40				X					X			X	X		
Հոգեբանական խորհրդատվություն և պրակտիկում	0303/B41				X	X				X	X			X		
Բժշկական հոգեբանություն	0303/B42	X					X			X					X	
Ստեղծագործական հոգեբանություն	0303/B43				X	X				X						X
Ինքնակարգավորման հիմունքներ	0303/B44	X	X					X						X		
Արտակարգ իրավիճակների հոգեբանություն ՀԲ	0303/B45		X		X					X	X		X			X
Հոգեթերապիա-1	0303/B46	X	X										X			
Հոգետոմատիկա	0303/B47						X		X		X					X
Կառավարման հոգեբանություն ՀԲ	0303/B48		X		X					X	X		X			X
Իրավաբանական հոգեբանություն և փորձաքննություն	0303/B49		X		X				X							X
Հոգեգենետիկայի հիմունքներ	0303/B50		X		X			X					X			
Հատուկ հոգեբանություն	0303/B51		X		X				X					X		

Հոգեախտաբանություն	0303/B52		X	X				X				X		X		
Մաթլիճակագրական մեթոդները հոգեբանության մեջ	0303/B53			X	X					X	X	X	X		X	X
Հոգեթերապիա-2	0303/B54			X	X					X	X	X	X		X	
Կամքնտրական դասընթացներ																
Առողջության հոգեբանություն-	0303/B55	X	X						X							
Սեռի հոգեբանություն-	0303/B55		X					X		X						X
Հոգեբանական առաջին բուժօգնություն	0303/B55															
Կամքնտրական դասընթացներ																
Ներազդման հոգեբանություն-3կրեդիտ	0303/B56	X			X					X					X	
Քաղաքական հոգեբանություն-3կրեդիտ	0303/B56				X					X	X					X
Կամքնտրական դասընթացներ																
Խաղային թերապիա	0303/B57				X	X				X					X	
Արտթերապիա	0303/B57				X	X				X					X	
Կամքնտրական դասընթացներ																
Այցելուակենտրոն թերապիա	0303/B58	X			X					X	X					X
Մանկական հոգեախտորոշում և հոգեթերապիա	0303/B58			X				X	X						X	
Կրթական այլ մոդուլներ																
Մասնագիտական պրակտիկա-1	0303/B60	X		X		X				X					X	X
Մասնագիտական պրակտիկա-2	0303/B62			X		X		X	X	X				X	X	
Ավարտական աշխատանք	0303/B63	X		X				X	X	X				X		X
Մասնագիտական պրակտիկա-3	0303/B64			X		X		X	X	X				X		X

«ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՏ

Գլխից	Ուսումնական մոդուլի անվանումը	-առվայրի	մուն.	Ուսումնական բեռնվածությունը, ժամ					Կիսամյակներ								Գնահա տ-ման ձևը
				1	2	3	4	5	6	7	8						
	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՍՍԱ	40	1320	195	525	0	600	14	16	14	16	2	4	10	12		
	Դարտադրիր դասընթացներ	36	1200	135	525	0	540	14	16	14	16	2	4	6	8		
	Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-1	2	60	0	30	0	30	2	2								Ստ.
	Անգլերեն/Ֆրանսերեն/-1	4	120	0	60	0	60	4	4								Ստ.
	Ռուսերեն-1	4	120	0	60	0	60	4	4								Ստ.
	Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	2	60	0	30	0	30	2	2								Ստ.
	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	2	60	30	0	0	30	2	2								Ստ.
	Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30	2	2								Ստ.
	Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-2	2	60	0	30	0	30			2	2						Ստ.
	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2 Անգլերեն/Ֆրանսերեն/-2	2	60	30	0	0	30			2	2						Ստ.
		4		0	60	0	60			4	4						Ստ.
	Ռուսերեն-2	4	120	0	60	0	60			4	4						Ստ.
	Քաղ. պաշտպան. և արտակարգ իրավիճ. բնակչ. առաջին բուժօքն.	4	120	30	30	0	60			4	4						Ստ.
	Կիրառական վիճակագրություն և տվյալների հետ աշխատանք	2	60	15	15	0	30					2	2				Ստ.
	Իրավունքի հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2				Ստ.
	Փիլսոփայության հիմունքներ	4	120	30	30	0	60					4	4				Ստ.
	Ֆիզիատիարակություն	0	120	0	120	0	0	2	2	2	2						Ստ.
	Կամրնտրական դասընթացներ	4	120	60	0	0	60					4	4				Ստ.
	Տնտեսագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2				
	Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	2	60	30	0	0	30					2	2				
	Գործարության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2				
	Քաղաքագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2				
	Մշակութաբանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2				
	Կրոնագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2				
	Բարոյագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30					2	2				

Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	2	60	30	0	0	30						2	2									
Տրամարանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30						2	2									
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ	168	5040	1604	751	0	2685	17	16	17	16	27	27	21	18	30	26	30	28	30	26	0	0
Պարտադիր դասընթացներ	156	4800	1504	701	0	2595	17	16	17	16	27	27	21	18	26	22	26	25	26	23	0	0
ԿՆՀ մորֆոլոգիա և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա	5	150	45	15	0	90	5	4														Եզր.զն
Մասնագիտության ներածություն	2	60	30	0	0	30	2	2														Առ.ընթ.
Հոգեբանության հիմունքներ	4	60	30	15	0	60	4	4														Եզր.զն
Իմացական գործընթացների հոգեբանություն և պրակտիկում -1	6	180	60	30	0	90			6	6												Եզր.զն.
Հոգեբանություն պատմություն	5	150	45	15	0	90			5	4												Եզր.զն.
Մարդաբանություն և համեմատական հոգեբանություն	4	120	45	15	0	60			4	4												Առ.Եզր.զն.
Անձի հոգեբանություն	4	120	30	30	0	60			4	4												Առ.Եզր.զն.
Իմացական գործընթացների հոգեբանություն և պրակտիկում -2	6	180	60	30	0	90			6	6												Եզր.զն
Անձի աճի պրակտիկում	2	60	0	30	0	30					2	2										Առ.Եզր.զն.
Հոգեֆիզիոլոգիա	4	120	45	15	0	60					4	4										Եզր.զն.
Սոցիոլոգիական հոգեբանություն	6	180	60	30	0	90					6	6										Եզր.զն
Անձի տեսություններ	5	150	45	15	0	90					5	4										Եզր.զն.
Դիմերենցիալ հոգեբանություն և պրակտիկում /ՀԲ	5	150	30	45	0	75					5	5										Եզր.զն
Հուզակամային ոլորտի հոգեբանություն և պրակտիկում	6	180	45	45	0	90					6	6										Եզր.զն
Ընտանիքի հոգեբանություն	4	120	30	30	0	60							4	4								Առ.Եզր.զն
Զարգացման հոգեբանություն /ՀԲ	6	180	60	15	0	105					6	5										Եզր.զն.
Փորձարական հոգեբանություն /ՀԲ	4	180	30	60	0	90							6	6								Առ.Եզր.զն
Հոգեախտորոշում /ՀԲ	5	150	30	45	0	75									5	5						Եզր.զն.
Կրթության հոգեբանություն	4	120	30	30	0	60							4	4								Առ.Եզր.զն
Էթնիհոգեբանություն	6	180	30	30	0	60							4	4								Առ.Եզր.զն
Կոնֆլիկտի հոգեբանություն	3	90	30	15	0	45									3	3						Առ.ընթ.զն
Ռազմական հոգեբանություն	4	120	45	15	0	60							4	4								Առ.Եզր.զն
Հոգեբանական խորհրդատվություն և պրակտիկում	4	120	30	30	0	60							4	4								Եզր.զն

Բժշկական հոգեբանություն	6	180	60	30	0	60										6	6					Եզր.զն		
Ստեղծագործական հոգեբանություն	4	120	30	30	0	60										4	4					Առ. Եզր.զն.		
Ինքնակարգավորման հիմունքներ	4	120	30	30	0	60										4	4					Առ. Եզր.զն.		
Արտակարգ իրավիճակների հոգեբանություն/ՀԲ	4	120	30	15	0	75										4	3					Առ. Եզր.զն.		
Հոգեթերապիա -1	5	150	30	30	0	90										5	4					Եզր.զն		
Հոգեսումատիկա	3	90	30	15	0	45										3	3					առ.ընթ.		
Կառավարման հոգեբանություն/ՀԲ	4	120	45	15	0	60										4	4					Եզր.զն.		
Իրավաբանական հոգեբանություն և փորձաքննություն	6	180	45	30	0	105												6	5				Եզր.զն	
Հոգեգենետիկայի հիմունքներ	2	60	30	0	0	30												2	2				առ.ընթ.զն.	
Հատուկ հոգեբանություն	2	60	30	15	0	30												2	2				առ.Եզր.զն.	
Հոգեախտաբանություն	2	60	30	0	0	30												2	2				առ.ընթ.զն.	
Մաթվիճակագրական մեթոդները հոգեբանության մեջ	2	90	15	30	0	45												3	3				Առ.Եզր.զն.	
Հոգեթերապիա-2	3	90	30	15	0	45												3	3				առ.Եզր.զն.	
Կամընտրական դասընթացներ	9	360	100	50	0	210																		
Ներազդման հոգեբանություն	3	90	15	15	0	60										3	2					Առ.Եզր.զն.		
Առողջության հոգեբանություն	2	60	30		0	60										4	4							
Հոգեբանական առաջին օգնություն	2	60	30		0	60												2	2				առ.Եզր.զն.	
Սերի հոգեբանություն	2	60	30		0	60												2	2					
Այցելուակենտրոն թերապիա	4	120	30	15	0	75												4	3				Առ.ընթ.զն.	
Մանկական հոգեախտորոշում և հոգեթերապիա	4	120	30	15	0	75												4	3					
Կրթական այլ մոդուլներ	28	840	0	0	0	840													26					
Մասնագիտական պրակտիկա-1	2	60				60												2					Առ.	
Մասնագիտական պրակտիկա-2	2	60				60												2					Առ.	
Մասնագիտական պրակտիկա-3	6	180				180													6					Առ.
Ավարտական աշխատանք	20	600				600													20					Առ.ընթ.զն.
	240	7320	1799	1276	0	4245	31	32	31	32	31	31	30	32	26	30	28	32	26	26	0	240		

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՐԱՆԻ
ԻԶԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՅՈՒՆԻ**

**ՀՈՒՄԱԼԻՏԱՐ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ
«ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»
ԾՐԱԳՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐ**

**ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ
ՊԱՐՏԱԴՐՈՒՅԹԱՑՆԵՐ**

1.0302/B05	2. Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-1	3. 2 ECTS կրետիտ
4. 2 ԺԱՄ/ՀՐՔ.	5. 0/30/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. ԱՍՏՈՎԱՐ	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել խոսքը, նրա դրսորման ձևերը, ուղղախոսական ու արտասանական նորմերը, խոսքի բաղադրիչների կապակցման միջոցները, խոսքի մասերի գործածության յուրահատկությունները, գրագրության ձևերը և խոսքային էթիկան, կառուցել արտահայտիչ ու ներգործուն գրավոր ու բանավոր խոսք:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. Ուսուցանել խոսքի մշակույթի ընդհանուր օրինաչափությունները, լեզվական և գրական նորմերը, հնչյունական, բառային և քերականական մակարդակներն ու նրանց կիրառության յուրահատկությունները, 2. ձևավորել ու մշակել գրական խոսքի բարձր ճաշակ ու մշակույթ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. ներկայացնելու խոսքի ընդհանուր հատկանիշները, դրսորման ձևերը, սահմանելու և ճիշտ կիրառելու լեզվական և հնչյունական-արտասանական, ուղղախոսական նորմերը, 2. ձևավորելու բանավոր խոսքի կուլտուրա և գրավոր խոսքի բարձր մակարդակ՝ ճիշտ և տեղին կիրառելով լեզվական տարբեր իրողությունները (բառապաշարի շերտեր, ձևախմաստային խմբեր, դարձվածքներ և այլն): 3. սահմանելու, բացատրելու գրական, լեզվական, ոճական նորմաները, որոնք կիրառելի են ժամանակակից հայերենում:		
բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. կառուցելու հարուստ բառապաշարով, շարահյուսորեն ճշգրիտ կապակցված գրավոր և բանավոր խոսք, 2. գործառելու գրագրության ձևերը, ուղղախոսության և արտասանվածքի նորմերը բանավոր խոսքում:		
գ. Ծննդիանական/փոխանցելի կարողություններ		
1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 2. աշխատելու թիմում:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր		
Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. ըննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. մտագրոհ 4. վերլուծական մեթոդ 5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 6. գրավոր մեթոդ 7. բացատրական մեթոդ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով՝ անցած նյութի հիման վրա:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.		

- Թեմա 1.** Խոսքի մշակույթ առարկան, նպատակը և խնդիրները: Խոսքի դրսևորման ձևերը: Լեզվական նորմ:
- Թեմա 2.** Հնչունական /արտասանական/ մակարդակ: Գրագրության ձևեր: **Թեմա 3.** Բառային մակարդակ:
- Թեմա 4.** Քերականական մակարդակ: Ձևաբանություն: **Թեմա 5.** Շարահյուսություն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ավետիսյան Յու., Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, Եր., 2014:
2. Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, (Հեղինակային խումբ), Գիրք Բ, Եր., 2015:
3. Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզու/Ձևաբանություն/, Եր., 2002:
4. Բաղդիկյան Խ., Դարձվածային ոճաբանություն, Եր., 2003:
5. Եզեկյան Լ., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Եր., 2003:
6. Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու/Բառագիտություն/, Եր., 1997:

1.0302/B09	2. Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ -2	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ հարստացնել ու զարգացնել լեզվի կիրառական և հաղորդակցական հնավորությունները խոսքի պատկերավորման-արտահայտչական միջոցների յուրացմամբ, գործառական բոլոր ոճերի առանձնահատկությունների իմացությամբ ու անսխալ, գրագետ գործառմամբ, ձևավորել կարողություններ՝ գեղարվեստական խոսքի հնչունական, բառային ու քերականական առանձնահատկությունները ինքնուրույն մեկնաբանելու և արժենորելու համար, ծանոթացնել հրապարակային խոսքի ընդհանուր կառուցվածքին և հիմնական հատկանիշներին և կիրառելի դարձնել ուսումնական գործընթացներում:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. բացահայտել արտահայտչական և պատկերավորման միջոցների դերը խոսրում, խոսքի գործառական տարրերակների համակարգը /գիտական, պաշտոնական, խոսակցական/, գեղարվեստական և հրապարակային խոսքի խնդիրները, կառուցվածքը, լեզվական առանձնահատկությունները:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական զիտելիք և իմացություն		
1. ներկայացնելու խոսքի արժանիքները,		
2. կիրառելու արտահայտչական և պատկերավորման միջոցները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. լրաբանելու գործառական ոճերի դասակարգման հիմունքները և ոճերի առանձնահատկությունները:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. կառուցելու պատկերավոր և գրագետ խոսքարվեստ, վերացնելու խոսքային անձշտությունները, դրսւորելու խոսքային բարձր էթիկետ:		
10. Դասընթացը ձևակորում է կոքական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանագիտական համակարգը:		
գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. քննարկում /քանավեճ		
2. համագործակցային աշխատանք		
3. մտագրություն		
4. վերլուծական մեթոդ		
5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ		
6. գրավոր մեթոդ		
7. բացատրական մեթոդ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով՝ անցած նյութի հիման վրա:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.		
Թեմա 1. Խոսքի արժանիքները: Թեմա 2. Խոսքի պատկերավորման-արտահայտչական միջոցներ: Թեմա 3. Խոսքի գործառական տարրերակներ /գիտական, պաշտոնական, խոսակցական/: Թեմա 4. Գեղարվեստական ոճ: Հրապարակային խոսք:		

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Ավետիսյան Յու., Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, Եր., 2014:
- Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ (Հեղինակային խումբ), Գիրք Բ, Եր., 2015:
- Ասատրյան Ս., Ժամանակակից հայոց լեզու/Չնարանություն, Եր, 2002:
- Բաղդիկյան Խ., Դարձվածային ոճաբանություն, Եր., 2003:
- Եզեկյան Լ., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Եր, 2003:
- Մարգարյան Ա., ժամանակակից հայոց լեզու /Բառագիտություն/, Եր., 1997:

1. 0305/B03	2. Ուսուերեն -1	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել բանավոր և գրավոր խոսքի և երկխոսության կառուցման ունակություններ, ենելով հաղորդակցման հիմնական պահանջմունքներից։		
Դասընթացի խնդիրներն են։		
1. ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա,		
2. վեր հանել թերություններն ու շտկել դրանք,		
3. խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները,		
4. հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշտիքի՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում։		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված քերականական նյութը,		
2. ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված անհրաժեշտ բառապաշտ,		
3. կիրառելու ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները։		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. կարդալու, պատմելու, մեկնաբանելու և վերաբերելու գեղարվեստական և ձանաշողական բնույթի տերսությունը գրքերից, թերթերից, ամսագրերից։		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. շարադրելու տեքստ (20 նախադասություն) առաջարկված որևէ թեմայով (իր, ընտանիքի, ուսման, ազատ ժամանակի, հայրենիքի, հայրենի քաղաքի, եղանակի, հետաքրքրությունների և այլնի մասին),		
2. ընկալելու և սկսելու, շարունակելու և ավարտելու երկխոսություններ։		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները։		
Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր։		
Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր։		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. քննարկում /բանավեճ		
2. համագործակցային աշխատանք		
3. էվրիստիկական մեթոդ		
4. մտագրոհ		
5. ինդուկտիվ մեթոդ		
6. դեդուկտիվ մեթոդ		
7. վերլուծական մեթոդ		
8. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ		
9. գրավոր մեթոդ		
10. բացատրական մեթոդ։		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են		
Ստուգարքը անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա։		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից։		
Բաժին 1. Հնչունաբանություն: Զայնավորների և բարաձայնների դասակարգումը: Արտասանության և		

հնչերանգային հիմնական նորմերը: **Բաժին 2.** Բառագիտություն. բարիմաստ, մենիմաստ և բազմիմաստ բառեր: Բարի ուղիղ և փոխաբերական իմաստները: Հոմանիշներ, հականիշներ, համանուններ, հարանուններ: Դարձվածքներ: **Բաժին 3.** Բառակազմություն, բարի ձևաբանական կազմը /արմատներ, ածանցներ, վերջավորություններ, նրանց ուղղագրությունը/: **Բաժին 4.** Զնաբանություն. ձևաբանության հիմնական միավորները /բառ, ձևույթ/: Խոսքի մասերի դասակարգումը և նրանց քերականական կարգերը: Գոյական անուն, քերականական կարգերը, գոյականի ուղղագրությունը: Ածական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Թվական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Դերանուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Բայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Русский язык, Под общ. ред. Л. М. Мкртчяна. Еր., 2004
2. Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация Речь., П. Б. Балаян, Л. А. Тер-Саркисян, Б. С. Ходжумян. Еր., 2015.
3. Учебные пособия по специальности.

1. 0305/B08	2. Ոուսերեն -2	3. 4 ECTS կրելիս
4. 4 Ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ապահովել և կատարելագործել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքի կառուցման ունակությունները և մասնագիտական լեզվի տիրապետումը:		
Դասընթացի խնդիրներն են.		
1. ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա,		
2. վեր հանել թերություններն ու շտկել դրանք,		
3. խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները,		
4. հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշտիքի՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		
ա. մասնագիտական զիտելիք և իմացություն		
1. գործածելու տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը,		
2. կառուցելու տրամարանորեն ճիշտ, փաստարկված, հստակ բանավոր և գրավոր խոսք՝ վերլուծությունների, հաշվետվությունների, հետազոտությունների տեսքով,		
3. գործածելու մասնագիտական տեքստին հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. ընտրելու, վերլուծելու և աղաղտացնելու տնտեսագիտության, բնագիտության և հումանիտար ոլորտներից ձեռք բերած հիմնարար միջզիտակարգային գիտելիքները անկանխատեսելի իրավիճակներում արդյունավետ միջմշակութային հաղորդակցման և թարգմանություններ կատարելու նպատակով,		
2. կիրառելու գիտելիքները պրակտիկայում՝ միջմշակութային առնչություններին նպաստելու համատեքստում, ձևակերպելու խնդիրները և դրանց լուծման ուղիները,		
3. վերարտադրելու մասնագիտական տեքստը, նաև ներկայացնելու նրա բովանդակությունը սեղմ և ընդարձակ,		
4. թարգմանելու մասնագիտական տեքստը հայերենից ռուսերեն և հակառակը,		
5. զանազանելու մասնագիտական հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. գնահատելու, վերլուծելու և գործադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը,		
2. օգտվելու տեղեկատվական տարրեր աղբյուրներից, մշակելու և ներկայացնելու տեղեկատվությունը:		
11. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,		
Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. քննարկում /բանավեճ		

2. համագործակցային աշխատանք
3. էվրիստիկական մեթոդ
4. մտագրոհ
5. ինդուկտիվ մեթոդ
6. դեդուկտիվ մեթոդ
7. վերլուծական մեթոդ
8. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
9. գրավոր մեթոդ
10. բացատրական մեթոդ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգաքննությունը անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Զնաբանություն: Դերբայ, դերբայական դարձված, ուղղագրությունը: Մակրայ, քերականական կարգեր, ուղղագրությունը: Կապեր, շաղկապներ, մասնիկներ, ձայնարկություններ, քերականական կարգեր, ուղղագրությունը: **Բաժին 2.** Շարահյուսություն. շարահյուսության հիմնական միավորները /քառակապակցություն, նախադասություն, նախադասության անդամներ/: Պարզ նախադասություն, դասակարգումը, նախադասության զիսավոր և երկրորդական անդամները: **Բաժին 3.** Մասնագիտական տեքստ, կառուցվածքը, տվյալ մասնագիտության տեքստին համապատասխան մասնագիտական տեքստին բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքները: **Բաժին 4.** Մասնագիտական տեքստի թարգմանություն. զիտական տեքստի թարգմանության տեսության հիմնական խնդիրները: Գիտական գեկույցների և մասնագիտական ռեֆերատների կառուցման հիմնական սկզբունքները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ

1. Русский язык, Под общ. ред. Л. М.Мкртчяна, Еր., 2004.
2. Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация. Речь. П.Б.Балаян, Л.А.Тер-Саркисян, Б.С.Ходжумян. Еր., 2015г.
3. Учебные пособия по специальности.

1. 0305/B15	2. Անգլերեն -1	3. 4 ECTS կրեմիս
4. 4 Ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. ստուգաք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել ուսանողների լեզվական զիտելիքները անգլերեն լեզվից՝ լեզվի բոլոր մակարդակներում (կարդալ, գրել, ունկնդրել, խոսել), զարգացնել ուսանողների հաղորդակցական հմտությունները՝ միջմշակութային հաղորդակցման:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. Ներկայացնել տվյալ մասնագիտության ոլորտում խիստ գործածական բառապաշար,		
2. զարգացնել ձեռք բերված զիտելիքները համապատասխան խոսքային իրավիճակներում:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական զիտելիք և իմացություն		
1. անգիր վերարտարելու մասնագիտական բառապաշարը,		
2. թվարկելու հնչյունական և ուղղախոսական կանոնները և բացառությունները,		
3. թվարկելու նախադասության տիպերը և դրանց շարադասական հատկանիշները,		
4. տարբերելու խոսքի մասերը և դրանց կիրառական առանձնահատկությունները:		
բ. գործնական մասնագիտական կառողություններ		
1. կիրառելու մասնագիտական բառապաշարը և քերականական զիտելիքները՝ ճիշտ բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելիս,		
2. ընկալելու կարդացած և ունկնդրած նյութի հիմնական բովանդակությունը,		
3. կատարելու A1 մակարդակի տեքստերի թարգմանություններ անգլերենից հայերեն և հայերենից անգլերեն:		
գ. բնդիանրական/փոխանցելի կառողություններ		
1. տարանջատելու հիմնական տեղեկատվություններ երկրորդականից,		
2. իրականացնելու համատեղ աշխատանք թիմում,		

3. Կիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.
Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:
Գ2. Կիրառելու ժամանակակից S2S-ները գիտելիքի փոխանցման գործընթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և ոյուրացնելու համար:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.
1. հաղորդակցական մեթոդ 2. մտագրոհ 3. ուսանողական պորտֆոլիո 4. խմբային աշխատանք 5. գրավոր և բանավոր թարգմանություն 6. աշխատանք տեղեկագրով 7. ռեֆերատ 8. ինքնուրույն աշխատանք:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
Ստուգարքը համարվում է ստուգված ուսանողի՝ մողուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ /և վերջում ներկայացրած աշխատանքների առկայության դեպքում.
<ul style="list-style-type: none"> գրավոր և բանավոր թարգմանություններ, ռեֆերատ, լուսատեսաշար խմբային աշխատանք, ուսանողական պորտֆոլիո (ընթերցանությունը և լսողական ընկալումը ստուգող, գրավոր շարադրանքի վարժույթուններ):
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.
Բաժին 1. Հնչյունաբանություն և ուղղախոսություն: Հնչյունների դասակարգումը և արտասանական հատկանիշները: Բաժին 2. Քերականություն: Խոսրի մասեր: Շարահյուսություն: Բաժին 3. Մասնագիտական բարապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն: Համաշխարհային պատմության հիմնահարցեր: Թարգմանություններ անզերենից հայերեն:
14. Հիմնական գրականության ցանկ.
1. Mkhitaryan, Ye., Basic English for University Students, YSU Press, Yerevan, 2004. 2. Cincotta, Howard (Ed.). An Outline of American History. United States Information Agency., 1994. 3. Kirn, Elaine. About the U.S.A. United States Information Agency, Materials Branch of the English Language Programs Division., 1989. 4. Myers, Sondra (Ed.). Democracy Is a Discussion: Civic Engagement in Old and New Democracies: The Handbook. New London, CT: Connecticut College. 1997. 5. Short, Deborah J., Seufert-Bosco, Margaret, & Groonet, Allene Guss. (1995). By the People, for the People: U.S. Government and Citizenship. McHenry, IL: Delta Systems Co., Inc.

1. 0305/B16	2. Անգլերեն-2	3. 4 ECTS կրեյխս
4. 4 Ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ հարստացնել մասնագիտական բարապաշարը, խորացնել ուսանողների գիտելիքները և հմտությունները հաղորդակցական բարդ իրավիճակներում:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. ներկայացնել պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և նմուշների հիման վրա ձևակերպել սեփականը, 2. հաղորդել գիտելիքներ մասնագիտական նորաբանությունների ոլորտից:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. թվարկելու պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և ներկայացնելու սեփական օրինակները,		

2. կազմելու գրավոր և բանավոր շարադրանք՝ օգտագործելով A2 մակարդակին համապատասխան բառապաշար և քերականական կառույցներ:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- ընկալելու և վերաբերություններու կարդացած և ունկնդրած A2 մակարդակի տեքստերի և երկխոսությունների հիմնական բովանդակությունը,
- շարադրելու խոսքային իրավիճակին համապատասխան գրավոր և բանավոր պատասխան,
- կատարելու A2 մակարդակի տեքստերի թարգմանություններ անգլերենից հայերեն և հայերենից անգլերեն:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- իրականացնելու համատեղ աշխատանք թիմում,
- կիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ,
- ներգրավելու ձեռք բերված գիտելիքները և կարողությունները միջազգային ասպարեզում՝ անգլերենը օգտագործելով որպես հետազա մասնագիտական առաջնորդացի միջոց:

10. Դասընթացը ձևադրում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները..

Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:

Գ2. կիրառելու ժամանակակից S2S-ները գիտելիքի փոխանցման գործնթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և դյուրացնելու համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- հաղորդակցական մեթոդ
- մտագրող
- ուսանողական պորտֆոլիո
- խմբային աշխատանք
- գրավոր և բանավոր թարգմանություն
- աշխատանք տեղեկագրով
- ռեֆերատ
- ինքնուրույն աշխատանք:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Սուուզարքը համարվում է սսուզված ուսանողի՝ մոդուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ/ և վերջում ներկայացրած աշխատանքների արկայության դեպքում.

- գրավոր և բանավոր թարգմանություններ,
- ռեֆերատ,
- պրեզենտացիա,
- խմբային աշխատանք,
- ուսանողական պորտֆոլիո (ընթերցանությունը և լսողական ընկալումը ստուգող, գրավոր շարադրանքի վարժույթուններ, CV, դիմում, մոտիվացիոն նամակ):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Պատունական գրագրություն: Ինքնակենսագրություն, մոտիվացիոն նամակ, դիմում: **Բաժին 2.** Մասնագիտական բառապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն: Հայոց պատմությունը համաշխարհային համատեքստում: Թարգմանություններ հայերենից անգլերեն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Mkhitaryan, Ye., Basic English for University Students, YSU Press, Yerevan, 2004,
- Cincotta, Howard (Ed.). An Outline of American History. United States Information Agency, 1994.
- Kirn, Elaine. About the U.S.A. United States Information Agency, Materials Branch of the English Language Programs Division, 1989.
- Myers, Sondra (Ed.). Democracy Is a Discussion: Civic Engagement in Old and New Democracies: The Handbook. New London, CT: Connecticut College. 1997.
- Short, Deborah J., Seufert-Bosco, Margaret, & Grognet, Allene Guss. (1995). By the People, for the People: U.S. Government and Citizenship. McHenry, IL: Delta Systems Co., Inc.

1.0305/B15	2. Ֆրանսերեն - 1	3.4 ECTS կրեմիս
4.4 Ժամ/շաբ.	5.0/60/0	

6. 1-ին կիսամյակ	7. ստուգարք
8. Դասընթացի նպատակն է՝ հարստացնել դպրոցում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչունաբանության, քերականական և բառապաշտի հիմնական առանձնահատկությունների վրա: Այս փուլում ստացած գիտելիքները հիմք են հանդիսանում հետագա՝ առավել խորացված ուսումնասիրության համար:	
Դասընթացի խոնհները.	
1. խորացնել դպրոցում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչունաբանության, քերականության և բառապաշտի հիմնական առանձնահատկությունների վրա, 2. ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշտի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևափորել խոսքային հմտություններ և զրավոր տեքստերից օգտվելու ունակություններ, 3. համբագումարի բերել ստացված գիտելիքները՝ դրանք ուղղորդելով դեպի համապատասխան մասնագիտական ոլորտները:	
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝	
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն	
1. ներկայացնելու ֆրանսերենի արտասանական նորմերը, հնչունական համակարգը և հնչունական յուրահատկությունները, 2. ձևաբանորեն և շարահյուսորեն ձիշտ վերլուծելու բառը և նախադասությունը:	
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ	
1. ձիշտ արտասանելու ֆրանսերեն հնչունները և դրանց տառադարձման նշանները, 2. ձիշտ հնչերանգով ձևակերպելու հաստատական, հարցական, բացականչական և հրամայական նախադասությունները, 3. լսելով՝ հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշտը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անձանոթ բառ), 4. առանց բառարանի կարդալու և վերաշարադրելու միջին բարդության մասնագիտական տեքստեր:	
գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ	
1. ինքնուրույն կատարելու տեքստի ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություն, 2. ընկալելու և մեկնաբանելու ֆրանսերենի արտասանական յուրահատկությունները, 3. ազատորեն հաղորդակցելու ֆրանսերենով, ընթերցելու միջին բարդության տեքստեր, 4. բառարանի օգնությամբ ընթերցելու գեղարվեստական գրականություն և մասնագիտական տեքստեր:	
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.	
Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,	
Գ2. կիրառելու ժամանակակից S2S-ները գիտելիքի փոխանցման գործնթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և դյուրացնելու համար:	
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները՝	
1. անհատական և խմբային առաջադրանքներ 2. ընթերցանություն 3. թեսություն 4. ռեֆերատ 5. դիագնոստիկ ստուգում 6. շնորհանդես 7. ինքնուրույն աշխատանք:	
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.	
Ստուգարք	
Նախապես տրված հարցաշարի շրջանակում անցկացվում է բանավոր հարցում:	
13. Դասընթացը բարկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.	
Թեմա 1. Ոիթմիկ խմբեր: Շեշտ: Enchainement. Liaison. Թեմա 2. Հատուկ և հասարակ գոյական: Գոյականի սեռը, թիվը: Սեռի արտահայտությունը հոդերի և ածանցների միջոցով: Թեմա 3. Որոշյալ և անորոշ հոդ: Մասնական հոդը որպես անորոշ քանակ արտահայտելու միջոց: Միաձուլված հոդ: Հոդը չօգտագործելու դեպքերը: Թեմա 4. Ածական: Ածականի համաձայնությունը գոյականի հետ: Ածականի իմաստի փոփոխությունը՝ կախված նրա դիրքից: Թեմա 5. Ցուցական, ստացական, հարցական և բացականչական, անորոշ ածականներ: Թեմա 6. Թվական: Քանակական և դասական թվականներ և դրանց գործածությունը: Թեմա 7. Ներանուն: Անձնական անշեշտ դերանուններ, դրանց գործածությունը որպես ենթակա, ուղիղ և անուղղակի խնդիր: Անձնական	

ՀԵՇՈՎԱԾ դերանուններ:

14.Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Попова И., Казакова Ж., Французский язык, М., 2008.
2. M. Gregoire, Od. Thievenaz, Grammaire progressive du francais, (Niveau intermédiaire).
3. Cl. Miquel, Communication progressive du francais, (Niveau débutant).
4. M. Djoulhakian, R. Meliksnian, A. Mouradian, Manuel de francais, Erevan, 2011.

1.0305/B16	2.Ֆրանսերեն – 2	3.4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.0/60/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.սոուզարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ խորացնել և զարգացնել նախորդ փուլում ձեռք բերված գիտելիքները, ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևավորել խորային հմտություններ և գրավոր մասնագիտական տեքստերից օգտվելու ունակություններ:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. խորացնել նախորդ կիսամյակում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչյունաբանության քերականության և բառապաշարի հիմնական առանձնահատկությունների վրա, 2. ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևավորել խորային հմտություններ և գրավոր տեքստերից օգտվելու ունակություններ, 3. հանրագումարի բերել ստացված գիտելիքները՝ դրանք ուղղորդելով դեպի համապատասխան մասնագիտական ոլորտները:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. ներկայացնելու ֆրանսերենի արտասանական նորմերը, հնչյունական համակարգը և հնչյունական յուրահատկությունները, 2. ձևաբանություններն և շարահյուսորեն ճիշտ վերլուծելու բառը և նախադասությունը:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. ճիշտ արտասանելու ֆրանսերեն հնչյունները և դրանց տառադարձման նշանները, 2. ճիշտ հնչերանգով ձևակերպելու հաստատական, հարցական, բացականչական և հրամայական նախադասությունները, 3. լսելով՝ հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշարը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անձանոթ բառ), 4. առանց բառարանի կարդալու և վերաշարադրելու միջին բարդության մասնագիտական տեքստեր:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. ինքնուրույն կատարելու տեքստի ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություն, 2. ընկալելու և մեկնաբանելու ֆրանսերենի արտասանական յուրահատկությունները, 3. ազատորեն հաղորդակցվելու ֆրանսերենով, ընթերցելու միջին բարդության տեքստեր, 4. բառարանի օգնությամբ ընթերցելու գեղարվեստական գրականություն և մասնագիտական տեքստեր:		
10.Դասընթացը ձևաբուում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,		
Գ2. կիրառելու ժամանակակից S2S-ները գիտելիքի փոխանցման գործնթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և ոյուրացնելու համար:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները՝		
1. անհատական և խմբային առաջադրանքներ 2. ընթերցանություն 3. թեսություն 4. ռեֆերատ 5. դիագնոստիկ ստուգում 6. շնորհանդես 7. ինքնուրույն աշխատանք:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Սոուզարք		

Նախապես տրված հարցաշարի շրջանակում անց է կացվում բանավոր հարցում:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից:

Թեմա 1. Գոյականների իգական սերի կազմության տարբեր միջոցների դասակարգում՝ քերականորեն, ձևաբանորեն, բառային: Երկու սեր ունեցող գոյականներ: **Թեմա 2.** Միայն հոգնակի թվով գործածվող գոյականներ. Բաղադրյալ գոյականների հոգնակի թվի կազմությունը: **Թեմա 3.** Անորոշ դերանվանական ածականներ: **Թեմա 4.** Հարաբերական դերանուններ. դրանց ձևերը և գործածությունը նախադասության մեջ **Թեմա 5.** Բայ: Եղանակավորման քերականական արտահայտությունը: **Թեմա 6.** Ֆրանսերեն լեզվի խոնարհման բնութագիրը: Եղանակների կազմությունը և գործածությունը նախադասություններում: **Թեմա 7.** Նախդիրների համակարգային դասակարգում: Տարբեր հարաբերություններ արտահայտող նախդիրներ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Попова И., Казакова Ж., Французский язык, М., 2008.
2. M. Gregoire, Od. Thievenaz, Grammaire progressive du francais (Niveau intermédiaire).
3. Cl. Miquel, Communication progressive du francais (Niveau débutant).
4. M. Djoulhakian, R. Meliksntian, A. Mouradian, Manuel de francais, Erevan, 2011.

1. 0304/B14	2. Իրավունքի հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6. 4-րդ կիսամյակ	7. ստուգաքք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողին սովորեցնել հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտների օրենսդրական կարգավորման հիմունքները, ստացած իրավական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ, ինչպես նաև ձևավորել իրավական աշխարհայացք ու մշակույթ:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. ձևավորել կյայուն գիտելիքներ իրավունքի տեսության և իրավունքի առանձին ճյուղերի վերաբերյալ,		
2. ձևավորել մասնագիտական գործունեության մեջ նորմատիվ իրավական ակտերի, իրավաբանական փաստաթղթերի կիրառման կարողություններ ու ունակություններ,		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու իրավագիտության հիմնական հասկացությունները, կատեգորիաները, ինստիտուտները և տերմինները,		
2. ներկայացնելու հայկական իրավունքի և օրենսդրության համակարգի կառուցվածքը, իրավական նորմերի առանձնահատկությունները և նրանց տեսակները, նորմատիվ իրավական ակտերի համակարգը,		
3. մեկնաբանելու իր մասնագիտական ոլորտում իրավաբանական տերմինաբանությունը:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. կիրառելու իրավական ակտերը, իրավաբանական փաստաթղթերը իր մասնագիտական գործունեության մեջ,		
2. վերլուծելու իրավական նորմը՝ այն կիրառելով կոնկրետ իրավիճակներում,		
3. վերլուծելու և համակարգելու իրավական տեղեկատվությունը:		
գ. քննիանության/փոխանցելի կարողություններ		
1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կորպական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
Գ1. համագրծակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,		
Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն		
2. ուժեղացու		
3. գեկուցում:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Ստուգաքքը անց է կացվում բանավոր:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.		

Թեմա 1. Պետության և իրավունքի տեսություն: **Թեմա 2.** Սահմանադրական իրավունք: **Թեմա 3.** Քաղաքացիական իրավունք: **Թեմա 4.** Քրեական իրավունք: **Թեմա 5.** Աշխատանքային իրավունք: **Թեմա 6.** Ընտանեկան իրավունք: **Թեմա 7.** Տեղական ինքնակառավարում: **Թեմա 8.** Վարչական իրավունք: **Թեմա 9.** Դատավարական իրավունք: **Թեմա 10.** Արդարադատություն, դատախազություն և նոտարիատ: **Թեմա 11.** Կրթության, գիտության, մշակույթի և սոցիալական ոլորտի ՀՀ օրենսդրություն: **Թեմա 12.** Միջազգային իրավունք:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Այվազյան Վ., Մարդու իրավունքներ, Եր., 2002:
- Առաքելյան Ս., Գարուզյան Ա., ՀՀ քրեական իրավունք, Եր., 2003, 2006:
- Բարսեղյան Տ., ՀՀ Քաղաքացիական իրավունք, Եր., 2000:
- Դիլբանյան Ա., ՀՀ դատարանակազմությունը և իրավապահ մարմինները, Եր., 1999:
- Ղարախանյան Գ., Ընտանեկան իրավունք, Եր, 2001:
- Քոչարյան Վ., Միջազգային իրավունք, Եր., 2002:

1.0105/ B02	2. Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.1-ին կիսամյակ	7.ստուգարք	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել կենսուրուտի կառուցվածքի տեսական հիմնահարցերը և «մարդկանություն» համակարգում նրանց փոխադրությունը, ինչպես նաև պատրաստել որակյալ մասնագետներ, որոնք կարող են գնահատել շրջակա միջավայրի աղտոտման աստիճանը, որպես հասարակության գործունեության արդյունք և նախազգուշացնելու կամ կանխարգելելու անթրոպոգեն գործունեության ոչ ցանկալի հետևանքները: Նպաստել հասկանալու էկոլոգիական հիմնախնդիրների էռլյունը և զարգացնել այդ խնդիրները լուծելու ունակությունը:

Դասընթացի խնդիրները.

- ուսանողների տալ հիմնարար գիտելիքներ՝ էկոլոգիայի հիմնական հասկացությունների և օրենքների, էկոլոգիական համակարգերի և գործընթացների, շրջակա միջավայրի էկոլոգիական հնարավորությունների, բնական և տեխնոգեն միջավայրերի, ժամանակակից զարգացման տենդենցների, էկոլոգիական մշակույթի, որպես գործոնի ձևավորման, էկոլոգիական գնածամերի, էկոլոգիայի բնագավառում միջազգային իրավական նորմերի, Հայաստանի Հանրապետությունում գործող էկոլոգիական օրենսդրության մասին, ուսանողների մոտ զարգացնել հմտություններ բնագիտությունից, էկոլոգիայից, բնապահպանությունից՝ ձևավորելով դիտարկելու, ստեղծագործելու, հետազոտելու ունակությունները, տրամաբանական և գիտական լեզվամտածողությունները, եզրակացություն անելու կարողությունները:
- դաստիարակել քաղաքացիական դիրքորոշում և պատասխանատվություն՝ մարդկության և բնական միջավայրի նկատմամբ:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- սահմանելու էկոլոգիայի հիմնական հասկացությունները, էկոլոգիական հիմնական և կարևոր օրենքները, սկզբունքները, օրինաչափությունները և կանոնները,
- նշելու շրջակա միջավայրի զարգացման կոնցեպցիաները և թվարկելու մթնոլորտի, շրուրուտի և հողոլորտի վրա հիմնական անթրոպոգեն ազդեցություն ունեցող աղտոտող նյութերը և ներկայացնելու նրանց վերլուծության մեթոդները:
- բացատրելու, թե ի՞նչ ազդեցություն կարող է ունենալ բնակչության վրա շրջակա միջավայրի աղտոտման հետևանքները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- էկոլոգիական գնահատական տալու շրջակա միջավայրի հիմնական գործոններին,
- նախազգուշական միջոցառումներ ներկայացնելու՝ զերծ պահելու շրջակա միջավայրը էկոլոգիական աղետներից,
- անցկացնելու մոնիթորինգ և գնահատելու տարածաշրջանի էկոլոգիական իրավիճակը, համապատասխան եզրակացություն տալ այն նպաստող գործոնների մասին, որոնք կբարելավեն տարածաշրջանի էկոլոգիան:

գ. բնդիքանրական/փոխանցելի կարողություններ

- ցուցաբերելու հնանուրույն ուսումնասիրելու ունակություն:

<p>2. հետազոտություններ անելու՝ ստացած տեղեկությունը արհեստավարժ օգտագործելու խնդիրների լրացման նպատակով:</p> <p>3. կիրառելու կանխատեսման մեթոդ՝ որոշելու համար, թէ այս կամ այն գործոնը, ինչպիսի ազդեցություն կարող է ունենալ տվյալ էկոհամակարգի վրա:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Գ3. քննադաշտորեն վերլուծելու և եզրահանգումների կատարելու տեսալրյունների, ուսումնասիրությունների և կիրառման հիմնախնդիրների վերաբերյալ,</p> <p>Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացբելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> Պահիվ դասախոսություն Ակտիվ դասախոսություն <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>հարցու պատասխան</i> ✓ <i>զրույց</i>   Ինտերակտիվ դասախոսություն <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Power Point» համակարգչային ծրագրով դրվագների ցուցադրում ✓ <i>հարցու պատասխան</i> ✓ <i>բանավեճ</i> ✓ <i>զրույց</i>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> Բանավոր քննում ըստ նախապես ներկայացված հարցաշարի կամ դասախոսի կողմից առաջադրված թեմայով ռեֆերատի գեկուցում: Այն ուսունողները, որոնք ամբողջական դասընթացի մաս կազմող 5 և ավելի թեմաներից կամ ինքնուրույն աշխատանքների թեմաներից գնահատվել են «Ասուլցված», ապա ստանում են «Ստուգված»:
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Էկոլոգիայի համառոտ պատմությունը: Էկոլոգիայի կառուցվածքը, առարկան և օբյեկտը: Լիբիսի, մինիմումի, Վիլյամի գործուների անկախության և Շելֆորդի տոլերանտության օրենքները: Թեմա 2. Էկոհամակարգի գործունեության սկզբունքները: Էկոհամակարգի կառուցվածքը: Պրոդուցենտներ, կոնսումենտներ, ռեդուցենտներ /ավտոտրոֆներ, հետերոտրոֆներ/: Թեմա 3. Օրգանիզմների գոյության միջավայրը և պայմանները: Կենսական, ոչ կենսական, մարդածին, սահմանափակող գործոններ: Օրգանիզմների հարմարվելը միջավայրի պայմաններին: Թեմա 4. Էներգիայի և նյութերի հոսքը էկոհամակարգում: Էկոհամակարգերի էներգետիկական դասակարգումը: Էներգիայի և նյութերի փոխանցումը էկոհամակարգերում, էներգիայի կորուստները սննդային շղթաներում: Ազոտի, ֆոսֆորի, ծծմբի, ածխածնի շրջանառությունը: Թեմա 5. Մարդու արողջության էկոլոգիական ասպեկտները: Միջավայրի քիմիական, կենսաբանական աղտոտումը, միջավայրի աղտոտումը աղուկով, սննդամթերքների աղտոտումը: Գյուղատնտեսական և ուրբանիստական համակարգերը: Թեմա 6. Անսպառ և սպառվող պաշարները: Մարդու ազդեցությունը կենսուլորտի վրա: Արդյունաբերության առաջնորդացը և բնապահպանության հիմնախնդիրները: Արդյունաբերության էկոլոգիացման սկզբունքները: Թեմա 7. Քարողությունը կառուցվածքը: Մինուրտի կառուցվածքը, նշանակությունը: Զուրը երկրի վրա և նրա հատկությունները; Կենսուլորտի կառուցվածքը: Հողը, նրա կառուցվածքը և նշանակությունը բնության մեջ: Թեմա 8. Պոպուլյացիայի բնութագիրը, ծնելիություն և մահացություն, պոպուլյացիայի սեռային կազմը, պոպուլյացիախների միջև գոյություն ունեցող փոխազդեցության ձևերը, գիշատիչ-զոհի փոխիարաբերությունը: Թեմա 9. Մինուրտային օդի աղտոտման հիմնական աղբյուրները և դրա էկոլոգիական հետևանքները: Զուրությունը վրա մարդածին բացասական ազդեցությունները: Երկրի կիմայի փոփոխության և անապատացման հիմնախնդիրները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> Գրիգորյան Կ., Եսայան Ա., Ժամանակակից առաջնային համակարգերի մասին, Եր., 2010: Գրիգորյան Ա., Աղասյան Ա., ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների համակարգի ներկայացման վեճակը, Եր., 2008: Մելքոնյան Լ., Գալստյան Ս., Բնապահպանության հիմունքներ: Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2010: Շահինյան Ս., Թամրազյան Ն., Էկոլոգիա, Եր., 2002:

1.0104/B04	2. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. սոուզաքը	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել անհրաժեշտ գիտելիքներ համակարգչների տեխնիկական և ծրագրային ապահովման մասին, զարգացնել համակարգչից օգտվելու հմտություններ, որոնք կիրառվեն ուսումնառության ընթացքում, առօրյայում, շարունակական կրթության ընթացքում, ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր համակարգչի օգնությամբ մասնագիտության մեջ գործնական հետազոտություններ ու վերլուծություններ կատարելու համար:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. Ուսանողներին ծանոթացնել համակարգչի կառուցվածքին, համակարգային և կիրառական ծրագրերին, 2. Մեկնաբանել փաստաթղթերի գեղարվեստական ձևավորման ոճերը, շրիֆտատեսակները, խմբագրման հնարավորությունները, 3. Բացահայտել ժամանակակից համակարգչի դերն ու կարևորությունը հումանիտար մասնագիտությունների մեջ, 4. Կատարել տրամաբանական արտահայտություններ Excel համակարգով խնդիրներ լուծելու համար, 5. Բարեկարգ հաշվարկների ստացված տվյալների կառուցել գրաֆիկներ, տեսակավորել:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. Թվարկելու համակարգչի կառուցվածքը և նշելու աշխատանքի հիմնական սկզբունքները, 2. Ընտրելու ոճեր, շրիֆտատեսակներ, շաբլոններ Word տեքստային խմբագրով փաստաթղթեր ձևավորելու համար, 3. Վերարտադրելու և ստեղծելու էլեկտրոնային աղյուսակ, 4. Ուսանողը ունակ կլինիք ընտրել և ներկայացնել Power Point համակարգի հնարավորությունները,		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. Օգտագործելու օպերացիոն համակարգի հնարավորությունները, 2. Կատարելու իր թղթավարությունը Microsoft Word տեքստային խմբագրիչով, 3. Էլեկտրոնային արյուսակով կատարելու հաշվարկային աշխատանքներ՝ կիրառելով ստանդարտ ֆունկցիաներ և տրամաբանական գործողություններ, 4. Կիրառելու Power Point ծրագիրը գեկուցումների, ոեֆերատների, կուրսային և ավարտական աշխատանքների ցուցադրման համար:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կորպական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
Գ1. Համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:		
Գ2. Կիրառելու ժամանակակից S2S-ները գիտելիքի փոխանցման գործընթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և դյուրացնելու համար:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. գործնական աշխատանք		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Սոուզաքը.		
Թեստը, առաջադրանքը, խնդիրը կամ ոեֆերատը. գնահատվում է «Բավարար», եթե կատարել է 50% և ավելի:		
1. Ուսանողը շնորհանդեսի ուղեկցությամբ Power Point ծրագրով ներկայացնում է հանձնարարված ինքնուրույն աշխատանքները 2. Ուսանողը հանձնում է ուսումնառության ողջ ընթացքում ստացած գիտելիքների վերաբերյալ ոեֆերատը 3. Ուսանողը տեղում կատարում է առաջադրանք, որը բաղկացած է MS Word և Excel – ծրագրերի թեստերից:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.		
Թեմա 1. Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները.		
Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: ԷջՄ-ի հիմնական հանգույցները.		

հիշասարք, պլոցեսոր, ներածման և արտածման սարքեր: ԷջՄ-ի ծրագրային ապահովումը: Ֆայլ, Փայլի անվանում. Փայլի ձանապարհ: Հիշողության չափման միավորները:

Թեմա 2. Microsoft Word փաստաթղթերի ստեղծում և ձևավորում.

Փաստաթղթերի ստեղծում և ձևավորում: Տարի բնութագրերը: WordArt-ի տեղադրում: Նրա հետ աշխատելու գործիքներ: Formatting պանելի գործիքները: Աշխատանք Tab-երի հետ: Պարագրաֆ, նրա բնութագրերը: Էջի պարամետրերի տեղադրում: Եզրագծերի և ֆոնի տեղադրում, տեքստերի խմբագրում (բլոկների պատճենում, տեղափոխում, տեղադրում): Փաստաթղթերի նախնական դիտարկում և տպում: Տեքստերի սխալների ուղղում, որոնում, փոխարինում: Էջի համարների տեղադրում: Drawing ռեժիմ: Աշխատանք Autoshapecesէրի հետ: Այուսակների տեղադրում:

Թեմա 3. Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակներ

Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակային համակարգի պատուհանի կառուցվածքը: Բջիջներ: Տվյալների ներմուծում, խմբագրում, ֆորմատավորում: Բջջի հասցեների տիպերը: Ներմուծման ավտոմատացում: Տրամաբանական գործողություններ, ֆունկցիաներ: Տվյալների տեսակավորում՝ Filter, Sort ռեժիմները:

Թեմա 4. Microsoft PowerPoint ներկայացման ստեղծում:

Ներկայացումների ստեղծում: Անխմացիաների և ուսերի հաղորդում սահիկներին: Զայնային, լուսային ուսերի հաղորդում սահիկներին: Դիզայնի ձևավորում: Ավտոմատացնել սահիկների միջև անցումը: Ներկայացումն ինտեգրել այլ թվայնացված միջոցների հետ:

Հիմնական գրականության ցանկ.

- Հովակիմյան Ա., Սարգսյան Ա., Խաչոյան Լ., Բայիրյան Ն., Մանուկյան Ա., Մկրտչյան Ն.. Համակարգչային գրագիտություն, Մեթոդական ձեռնարկ, Եր., 2012:
- Տիխոմիրով Ա., Պրօքդի Ա.Կ. Կոլոսկով Պ.Բ., Կլենդրովա Ի.Ա. և դր. Microsoft Office 2007, Գիտություններ, 2008.
- Զանփոլադյան Բ., Քոմիջութերային կիրառական տեխնոլոգիաների հիմունքները, Եր. 2000:

1.0001/B01,B06	2.Ֆիզդաստիարակություն	3.0 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.0/60/0	
6.1-ին, 2-րդ կիսամյակներ	7.սոուզարք	

8.Դասընթացի նպատակն է՝ հաշվի առնելով հասարակության և անհատի գարգացման հետաքրքրություններն ու շահերը, մարզի բնակչիմայական պայմանները և ուսանողների ֆիզիկական գարգացման ու շարժողական ընդունակությունների առանձնահատկությունները՝ ուսանողների մոտ ձևավորել սոցիալապես անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների ծավալը լիարժեք ֆիզիկական պատրաստություն ստանալու, ամենօրյա կյանքի ու կրթության պահանջները ապահովելու և շարունակելու վերաբերյալ: Կարևորելով ուսանողների գիտակցական մակարդակի բարձրացումը դասընթացը նպատակ ունի:

- ապահովել երիտասարդ սերնդի կրթադաստիարակչական գործընթացը,
- նպաստել ուսումնառողների առողջական վիճակի բարելավմանը,
- բարձրացնել ֆիզիկական դաստիարակության դերն ու նշանակությունը, պարապմունքները դարձնել ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման միջոց, կենսաձևում արմատավորել ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես առողջ ապրելակերպի միջոց,
- նպաստել սովորողների մտավոր, հոգևոր և ֆիզիկական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ գարգացմանը, բարձրացնել նրանց մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակությունը և պատրաստվածությունը,
- գարգացնել ուսանողների ֆունկցիոնալ և շարժողական ընդունակությունները, ձևավորել նրանց մոտ արագաշրժություն, ուժ, ձկունություն, դիմացկունություն, ճարպկություն, կոռրդինացիա և այլն:

Դասընթացի խնդիրներն են.

- հասնել նրան, որ ուսանողները կարևորեն ֆիզիկական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը անձի գարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում,
- ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ առողջ կենսաձևի գիտակենսարանական և գործնական հիմունքների վերաբերյալ,
- ուսանողների մոտ ձևավորել համամարդկային գաղափարներ, բարոյական և կամային հատկանիշներ, կարգապահություն, աշխատափրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում,
- ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարապելու

պահանջմունք,

- ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատկությունները մշակելու գործնական կարողություններ ու հմտություններ:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- սահմանելու անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները,
- թվարկելու կոփիման կանոնները և բացատրել դրանց նշանակությունը,
- ներկայացնելու ֆիզիկական դաստիարակության պարապմունքների ժամանակ անվտանգության պահպանման կանոնները,
- ներկայացնելու առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքները,
- առանձնացնելու վնասակար սովորությունները և բացատրելու դրանց կործանարար ազդեցությունը անձի մտավոր և ֆիզիկական զարգացման վրա:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- կատարելու նորմատիվներին համապատասխան ֆիզիկական վարժություններ (ակրոբատիկ վարժություններ, վազք, հեռացատկ),
- ցուցաբերելու շարժողական ընդունակություններ ու ֆունկցիոնալ կարողություններ ուսուցանվող մարզաձևերում,
- ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ:

գ. ընդհանրական/իռիսանցելի կարողություններ

- աջակցելու կուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս անցկացվող մասսայական և առողջարարական ֆիզկուլտուրայի ու սպորտային միջոցառումների կազմակերպմանը,
- դասընթացի ժամանակ կազմակերպելու թիմային մրցախաղեր տարրեր սպորտաձևերից,
- կազմելու իր և ընկերների առողջ կենսակերպի ապահովման ուսումնամարզական պարապմունքների պլան:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքը.

Բ5. կազմակերպելու իր աշխատանքային և ուսումնական գործունեություննը ստացած տեսազրության գիտելիքներին համապատասխան:

11. Վիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ.

- տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խոսքային մեթոդ),
- մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
- ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
- անհատական և խմբակային լրացուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ),
- ինքնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ),

2. արտառուսումնական պարապմունքներ.

- ֆիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում,
- վերականգնողական միջոցառումների իրականացում,
- մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի,
- ինքնուրույն պարապմունքներ ֆիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով,
- մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում,
- մարզաառողջարարական ճամբարների կազմակերպում:

12. Գնահատման մեթոդներ և չափանիշներ

Դասընթացն ավարտվում է սուուզարքով: Սուուզարքը համարվում է հանձնած, եթե ուսումնառողը ապահովում է սուուզի վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:

13. Դասընթացի բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

1-ին կիսամյակ

Թեմա 1. Ֆիզիկական դաստիարակություն, նրա դերն ու նշանակությունը ընդհանուր կրթական համակարգում: Ֆիզկուլտուրայի և սպորտի հիգիենիկ հիմունքները: Անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով

պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները: Շարային պատրաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլք:

Թեմա 2. Մարմսի կոփման կանոնները և դրանց նշանակությունը: Վազք: Վազքի տեխնիկայի ուսուցում: Վազք. փոփոխական արագությամբ, արգելքների հաղթահարումով, 60 մ /ցածր մեկնարկից/, 500 մ /աղջկներ/, 1000 մ /տղաներ/: Հեռացատկ: Հեռացատկի տեխնիկայի ուսուցում: Հեռացատկ տեղից: **Թեմա 3.** Սպորտային խաղերի դերն ու նշանակությունը ուսանողի մտավոր և ֆիզիկական դաստիարակության, ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման գործում: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ, խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում, գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձեռքով: Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների ուսուցում: Գնդակի վարում և փոխանցում 2 ձեռքով: Զամբյուղի մեջ գնդակի նետման տեխնիկայի ուսուցում: **Թեմա 4.** Ուսանողի առողջ կենցաղավարության հիմունքները, նրա արդյունավետության չափանիշները, պայքարը բացասական երևությների դեմ: Երկկողմանի խաղ (վոլեյբոլ, բասկետբոլ):

2-րդ կիսամյակ

Թեմա 1. Ընդհանուր ֆիզիկական և սպորտային պատրաստության դերը ֆիզիկական դաստիարակության գործում: Շարժողական ընդունակությունների կատարելագործման հիմունքները: Մարմնամարզություն: Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնծի առաջ, ետ, «կամուրջ» պարկած դրությունից, կանգ թիակների վրա, կանգ գլխի վրա, գլորումներ, գլուխկոնծի երկարությամբ: **Թեմա 2.** Ֆիզիկական բեռնվածության ծավալը ուսանողական տարիքում, նրա միջոցով ֆիզիկական զարգացման և մարմնակազմության հնարավորություններն ու շտկման պայմանները: Մարմնամարզություն: Մարզանստարանի վրա հենում պարկած դրությունից ձեռքերի ծալում և ուղղում: **Թեմա 3.** Ինքնուրույն պարապմունքների մեթոդական հիմունքները, նրանց ձևերը և տարիքային և սեռային առանձնահատկությունները: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ. վերսից սկզբնահարվածի տեխնիկայի ուսուցում: Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս. տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ուսուցում: Սպորտային խաղ բասկետբոլ. գնդակին տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում, պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում, գնդակի նետում զամբյուղի մեջ: **Թեմա 4.** Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Հարձակողական հարվածի տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում: Խաղի պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում: Երկկողմանի խաղ: **Թեմա 5.** Ինքնուրույն պարապմունքների հիգիենան և ինքնահսկումը: Վազք. ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական վազք: Կարճ վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ: Վազք արգելքների հաղթահարումով (աղջկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ): Երկար վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները: Վազք 500 մ (աղջկներ), 1000 մ (տղաներ): Հեռացատկ: Հեռացատկ տեղից՝ զույգ ուսուցում հրումով: **Թեմա 6.** Մասնակցությունը սպորտային մրցումների, դրանց ֆիզիկական և հոգևոր դաստիարակչական նշանակությունը: **Թեմա 8.** Ստուգաքային ձևերի նախապատրաստում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Սամվելյան Լ., Պետրոսյան Գ., Թումանյան Հ., Գրիգորյան Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր (Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար), Եր., 2007.
2. Ազիզյան Գ., Վանեսյան Հ., Ֆիզիկական պատրաստություն, Եր., 2002:
3. Ավագյան Է., Ֆիզիկական պատրաստություն, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 1978:
4. Բաբայան Հ., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզդաստիարակության գործընթացում, Եր., 2000:
5. Բաբայան Ս., Մարմնամարզության հիմունքներ, Եր., 1989:
6. Բոյախչյան Գ., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005:
7. Թումանյան Հ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:
8. Մելիքսեթյան Ռ., Տեսական գիտելիքների ուսուցումը ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին, Եր., 1991:
9. Մելքոնյան Հ., Կալաջյան Ե., Մարզախաղեր: Խաղերի կանոնները, Եր., 2007:
10. Նահապետյան Ս., Ընդհանուր օպերացնող վարժություններ, Եր., 1988:

1.0001/B10, B13	2. Ֆիզդաստիարակություն	3.0 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.0/60/0	
6.3-րդ, 4-րդ կիսամյակներ	7. ստուգաքար	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ հաշվի առնելով հասարակության և անհատի զարգացման հետաքրքրություններն ու շահերը, մարզի բնակչինայական պայմանները և ուսանողների ֆիզիկական զարգացման ու շարժողական ընդունակությունների առանձնահատկությունները՝ ուսանողների մոտ ձևավորել սոցիալապես անհրաժեշտ		

գիտելիքների և հմտությունների ծավալը լիարժեք ֆիզիկական պատրաստություն ստանալու, ամենօրյա կյանքի ու կրթության պահանջները ապահովելու և շարունակելու վերաբերյալ։ Կարևորելով ուսանողների գիտակցական մակարդակի բարձրացումը դասընթացը նպատակ ունի։

- ապահովել երիտասարդ սերնդի կրթադաստիարակչական գործընթացը,
- նպաստել ուսումնառողների առողջական վիճակի բարելավմանը,
- բարձրացնել ֆիզիկական դաստիարակության դերն ու նշանակությունը, պարապմունքները դարձնել ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման միջոց, նպաստել սովորողների մտավոր, հոգևոր և ֆիզիկական ուսակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացմանը, բարձրացնել նրանց մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակությունը և պատրաստվածությունը,
- զարգացնել ուսանողների ֆունկցիոնալ և շարժողական ընդունակությունները, ձևավորել նրանց մոտ արագաշարժություն, ուժ, ձկունություն, դիմացկունություն, ճարպկություն, կոորդինացիա և այլն,
- կմնածում արմատավորել ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես առողջ ապրելակերպի միջոց։

Դասընթացի խնդիրներն են։

- հասնել նրան, որ ուսանողները կարևորեն ֆիզիկական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում,
- ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքների վերաբերյալ,
- ուսանողների մոտ ձևավորել համամարդկային զարափարներ, բարոյական և կամային հատկանիշներ, կարգապահություն, աշխատասիրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում,
- ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարապելու պահանջմունք,
- ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատկությունները մշակելու գործնական կարողություններ ու հմտություններ։

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Ներկայացնելու մասսայական սպորտի, բարձր նվաճումների սպորտի և ուսանողական սպորտի առանձնահատկությունները, թվարկել սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման փուլերը,
2. Ներկայացնելու ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգի կառուցվածքը, ունիվերսիադաների և օլիմպիական խաղերի տարրերությունները, թվարկել նրանց դաստիարակչական հատկությունները, ներկայացնել տեղեկություններ օլիմպիական խաղերի և անվանի մարզիկների վերաբերյալ,
3. հիմնավորելու կոնկրետ սպորտաձևի ընտրումը կանոնավոր պարապմունքների համար, թվարկելու հիմնական սպորտաձևերի և ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կիրառման բնութագրերը,
4. թվարկելու տարրեր մարզաձևերով պարապմունքների առանձնահատկությունները, մեկնաբանելու անհատի վրա դրանց ներգործության բնութագրերը,
5. Ներկայացնելու արտադրական ֆիզիկական կուլտուրայի, արտադրական մարմնամարզության առանձնահատկությունները և մեկնաբանելու նրանց անհրաժեշտությունը մասնագիտական գործունեության մեջ։

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. պահպանելու ընտրած սպորտաձևի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները,
2. սպորտով կանոնավոր պարապելու դեպքում իրականացնել օրգանիզմի վիճակի ինքնահակոռություն կիրառելով նրա հիմնական մեթոդները և ցուցանիշները, վարել ինքնավերահսկման օրագիր,
3. ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ,
4. կատարելու շարժողական գործողություններ ֆիզիկական վարժությունների կատարման մատուցված մեթոդներով և ցուցաբերելու նորմատիվներին համապատասխան արդյունքներ։

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. դասախոսի անմիջական հսկողությամբ ուսանողների խմբում իրականացնելու թեմատիկ

- հանձնարակականի փոխադարձ վերահսկողություն,
2. աջակցելու ընկերներին թեմատիկ շարժողական գործողությունների, հնարքների կատարման ժամանակ, ներկայացնելու իր կարծիքը ընկերների ֆիզիկական պատրաստվածության վերաբերյալ,
  3. վերլուծելու դասախոսի կողմից իրեն և խմբին տրված անհատական և խմբային հանձնարարականների իրականացման արդյունքները,
  4. կազմակերպելու մասսայական և առողջարարական ֆիզկուլտուրայի պարապմունքներ, սպորտային միջոցառումներ կուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս,
  5. կողմնորոշվելու տարբեր իրավիճակներում, ցուցաբերել առաջին բուժօգնություն վնասվածքների դեպքում:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքը.

Բ5. կազմակերպելու իր աշխատանքային և ուսումնական գործունեությունը ստացած տեսագործնական գիտելիքներին համապատասխան:

11. Վիրառվում և դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ .

- տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խոսքային մեթոդ),
- մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
- ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
- անհատական և խմբակային լրացուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ),
- ինքնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ),

2. արտառումնական պարապմունքներ .

- ֆիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում,
- վերականգնողական միջոցառումների իրականացում,
- մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի,
- ինքնուրույն պարապմունքներ ֆիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով,
- մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում,
- մարզաառողջարարական ձամբարների կազմակերպում:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Դասընթացն ավարտվում է ստուգարբու: Ստուգարբը համարվում է հանձնած, եթե ուսումնառողը ապահովում է ստուգիչ վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

3-րդ կիսամյակ

Թեմա 1. Ուսանողական սպորտը, բուհում սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման արանձնահատկությունները: **Թեմա 2.** Շարային պատրաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլք: **Թեմա 3.**

Վազքի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում, վազք փոփոխական արագությամբ, վազք 60 մ, 100 մ /ցածր մեկնարկից/: Հեռացատկի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում: Հեռացատկ տեղից, տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում: Վազք արգելքների հաղթահարումով: Վազք 500 մ /աղջիկներ/, 1000 մ /տղաներ/: **Թեմա 4.**

Ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգը, ունիվերսիտադներ, օլիմպիական խաղեր: Օլիմպիամբ և օլիմպիական դաստիարակությունը: **Թեմա 5.** Սպորտային խաղ վլույրով, խաղի կանոնների ամրապնդում, սկզբնահարվածի ուսուցում և ամրապնդում: Գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձեռքով: **Թեմա 6.** Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների ամրապնդում: **Թեմա 7.** Կանոնավոր պարապմունքների համար սպորտաձևի ընտրման դրդապատճառները և հիմնավորումը: Հիմնական սպորտաձևների և ֆիզիկական վարժությունների համամակարգերի համառոտ հոգեֆիզիոլոգիական բնութագրերը: **Թեմա 8.** Սպորտային խաղ սեղանի թենիս, խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում: **Թեմա 9.** Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխվոննի առաջ, ետ, «կամուրջ», կանգ թիակների վրա պառկած դրությունից: **Թեմա 10.** Մարմնամարզություն: Ցատկ այծիկի վրայից՝ ոտքերը զատած եղանակով:

4-րդ կիսամյակ

Թեմա 1. Տարբեր մարզաձևերով պարապմունքների առանձնահատկությունները: Անհատի ֆիզիկական, շարժողական և հոգեկան հատկությունների վրա դրանց ներգործության բնութագրերը: **Թեմա 2.** Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխվոննի առաջ, ետ, «կամուրջ» պառկած դրությունից, կանգ թիակների վրա, կանգ գլխի վրա, գլուխումներ, գլուխվոննի երկարությամբ: Մարզանստարանի վրա հենում պառկած դրությունից ձեռքերի ծալում և ուղղում: **Թեմա 3.** Մարզապարապմունքների արդյունավետության հսկողությունը, ընտրած

սպորտածի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները: **Թեմա 4.** Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Վերևից սկզբնահարվածի, հարձակողական հարվածի տիրապետման, խաղի պաշտպանության տեխնիկաների ուսուցում և ամրապնդում: **Թեմա 5.** Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս, նրանց տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ամրապնդում: **Թեմա 6.** Սպորտով կանոնավոր պարապելու դեպքում օրգանիզմի վիճակի ինքնահսկողությունը, նրա հիմնական մեթոդները, ցուցանիշները և ինքնավերահսկման օրագիրը: **Թեմա 7.** Սպորտային խաղ բասկետբոլ գնդակին տիրապետելու, պաշտպանության, զամբյուղի մեջ գնդակի նետման տեխնիկաների ամրապնդում: **Թեմա 8.** Սպորտային խաղեր վոլեյբոլ և բասկետբոլ: Երկկողմանի խաղ: **Թեմա 9.** Առաջին բուժօգնությունը վնասվածքների դեպքում: **Թեմա 10.** Վազք. ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական: Կարճ վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ: Վազք արգելվների հաղթահարումով (աղջիկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ): Վազք 500 մ (աղջիկներ), 1000 մ (տղաներ): **Թեմա 11.** Հեռացատկ տեղից գույզ ոտքերի հրումով: **Թեմա 12.** Արտադրական ֆիզիկական կուլտուրա, արտադրական մարմնամարզություն, նրանց նշանակությունը մասնագիտական գործունեության մեջ և նրանց առանձնահատկությունները: **Թեմա 13.** Ստուգարքային ձևերի նախապատրաստում:

14.Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Սամվելյան Լ., Պետրոսյան Գ., Թումանյան Հ., Գրիգորյան Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր (Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար), Եր., 2007:
2. Ազիզյան Գ., Վանեսյան Հ., Ֆիզիկական պատրաստություն, Եր., 2002:
3. Ավագյան Է., Ֆիզիկական պատրաստություն, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 1978:
4. Բաբայան Հ., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզդաստիարակության գործընթացում, Եր., 2000:
5. Բաբայան Մ., Մարմնամարզության հիմունքներ, Եր., 1989:
6. Բոյախչյան Գ., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005:
7. Թումանյան Հ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:
8. Մելիքսերյան Ռ., Տեսական գիտելիքների ուսուցումը ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին, Եր., 1991:
9. Մելքոնյան Հ., Կալաջյան Ե., Մարզախաղեր: Խաղերի կանոնները, Եր., 2007:
10. Նահապետյան Մ., Ըստիանուր զարգացնող վարժություններ, Եր., 1988:

1. 0304/B12	2. Փիլիսոփայության հիմունքներ	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 30/0/30	
6. 4-րդ կիսամյակ	7. սոուզարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները, կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները, որոնք թույլ են տալիս կերտել ազգային նկարագրով և գիտական աշխարհայցրով զինված մարդ, ձևավորել փիլիսոփայական մտածողության այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր կրթված և լավ մասնագետի համար:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. բացահայտել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները, 2. բացատրել կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները, 3. հիմնարար գիտությունների տվյալների փիլիսոփայական մեկնաբանությունների միջոցով աջակցել ուսանողի համակարգված աշխարհայցրի, քաղաքակրթական զարգացումների, արդի միտումներին և այդ համատեքստում ազգային մրցունակ համակարգի մասին պատկերացումների ձևավորմանը:		

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. սահմանելու կեցության համընդհանուր օրենքները, կատեգորիաները, հիմնական ձևերն ու առանձնահատկությունները,
2. բացահայտելու ձանաշղողության, գիտության էության առանձնահատկությունները,
3. ներկայացնելու աշխարհի և նրանում մարդու տեղի ու դերի փիլիսոփայական հայեցակարգի ընդհանուր և տարրերակիչ առանձնահատկությունները, ճշմարտության և մոլորության, գիտելիքների և հավատի, ռացիոնալ և իռացիոնալ սահմանազատման փիլիսոփայական մեթոդաբանության դերն ու

նշանակությունը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. տարրերելու գիտականը ոչ գիտականից, ճշմարիտը կեղծից, էականը ոչ էականից,
2. վերլուծելու հասարակական կյանքում տեղի ունեցող գործընթացները և դրանց պատճառահետևանքային կապերը,
3. կողմնորոշվելու մարդ-մարդ և մարդ-բնություն փոխարաբերություններում:

գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. տեղին և ժամանակին գործածելու փիլիսոփայական մտածողության կոնցեպտուալ ապարատը:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:

Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացրելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. ըննարկում
4. գեկուցում
5. ուժիքրատ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարք

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Փիլիսոփայության առարկան: **Թեմա 2.** Կեցություն և մատերիա: **Թեմա 3.** Դիալեկտիկա: **Թեմա 4.**

Բնություն: **Թեմա 5.** Մարդ և պրակտիկա: **Թեմա 6.** Գիտակցություն և ձանաշղողություն: **Թեմա 7.** Գիտություն: **Թեմա 8.** Հասարակություն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Դավիթ Անհաղթ, Երկեր, Եր., 1980:
2. Բրուտյան Գ., Իմաստափրական երկխոսություններ, Հ. 1, Եր., 1987:
2. Բրուտյան Գ., Իմաստափրական երկխոսություններ, Հ. 2, Եր., 1987:
3. Գարբիելյան Հ., Հայ փիլսոփայության պատմություն, Եր., 1980:
4. Կյուրելյան Է., Փիլիսոփայություն, Եր., 2004:
5. Փիլիսոփայության բառարան, Եր., 1975:

1. 0104/B 11	2. Կիրառական վիճակագրություն և տվյալների հետ աշխատանք	3. 2 ECTS կրեյխ
4. 2 Ժամ/շաբ.	5. 15/15/0	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. Ստուգարք	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել կիրառական վիճակագրության հիմնական մեթոդների հետ, սովորեցնել ուսանողներին կիրառել վիճակագրության մեթոդները գործնական խնդիրներ լուծելու համար, ծանոթացնել ուսանողներին կիրառական վիճակագրության տարրեր բաժինների հետ:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ձևակերպելու վիճակագրական խնդիրներ,
2. կառուցելու նմուշին համապատասխան հաճախությունների այունապատկերը,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. վերլուծելով առկա տվյալները՝ կատարելու վիճակագրական հետևողություններ:
2. ստանալու տարրեր բնութագրիչների գնահատականներ:

գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. համակարգելու և վերլուծելու ստացած տեղեկատվությունը, անելու հետևողություններ:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները:

Գ2. կիրառելու ժամանակակից S2S-ները գիտելիքի փոխանցման գործընթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և դյուրացնելու համար:

Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացրելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական

բանավեճեր:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն 2. գործնական պարապմունք 3. ինքնուրույն աշխատանքներ		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Ստուգարքն անց է կացվում բանավոր:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.		
Բաժին 1. Նկարագրական վիճակագրություն: Բաժին 2. Նմուշային եղանակ: Բաժին 3. Գնահատման տեսություն: Բաժին 4. Միջակայքային գնահատականներ:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ.		
1. Ահարոնյան Ն., Իսրայելյան Ե., Հավանականությունների տեսության խնդրագիրք, ԵՊՀ, Եր., 2016. 2. Գասպարյան Կ., Վիճակագրության խնդիրների ժողովածու, Եր., 2017: 3. Հարությունյան Ե. և այլոք, Հավանականություն և կիրառական վիճակագրություն, Եր., 2000: 4. Իվченко Գ. , Մեծեդեև Յ. , Մաթեմատիկական տեսություն, Երևան, Ակադեմիա, 2014.		
1.0001/B 07	2. Քաղաքացիական պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն	3.4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.30/30/0	
6. 2-րդ կիսամյակ	7.ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ սովորողների մոտ ձևավորել ԱԻ-ների մասին պատկերացում, ԱԻ-ներում գործելու հմտություններ, փրկարարական աշխատանքների կազմակերպման վերաբերյալ հմտություններ և տարաբնույթ պատահարների ժամանակ հնարավոր վնասվածքների և այլ ախտահարումների դեպքում առաջին բուժօգնության ցուցաբերման անհրաժեշտ կարողություններ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. ներկայացնելու տարաբնույթ ԱԻ-ների հետևանքով ստեղծված իրավիճակները և դրան դիմակայելու ուղիները, 2. ներկայացնելու տեղեկատվություն ԱԻ-ում և պատերազմի ժամանակ պետության կողմից բնակչության պաշտպանության ուղղված միջոցառումների մասին, 3. մեկնաբանելու ՀՀ-ում հավանական ԱԻ-ներից բխող ռիսկերի գնահատման մեթոդները, 4. ներկայացնելու համաձարակային իրավիճակներում վարակի տարածման հնարավոր ուղիներն ու բացատրելու դրանցից պաշտպանության ձևերը, 5. ներկայացնելու առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելու հիմնահարցերը:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. գնահատելու տուժածի վիճակը (առաջնային և երկրորդային զննում), վնասվածքի տեսակն ու ծանրությունը և ցույց տալ առաջին բուժօգնություն, 2. դրսուրելու նախընտրելի վարքագիծ տարաբնույթ արտակարգ իրավիճակներում, 3. ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն տարաբնույթ վնասվածքների և ախտահարումների դեպքերում, 4. օգտագործելու ձեռք բերված կարողությունները ԱԻ և պատերազմի ժամանակ պետության կողմից իրականացվող միջոցառումների ընթացքում:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. կիրառելու ձեռք բերված տեսական գիտելիքները գործնականում, 2. աշխատելու թիմում և լուծելու բարդ խնդիրներ, 3. վերլուծելու իրավիճակը և կատարելու անհրաժեշտ գործողություններ իր և շրջապատի համար:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունը.		
Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:		
Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, բնկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն 2. սեմինար		

3. հարցադրումներ և քննարկումներ
4. լսորատոր աշխատանքներ
5. տնային, ինքնուրույն և ստուգողական աշխատանքներ և խմբային նախագծեր:

12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:

13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Արտակարգ իրավիճակներ ու պատահարներ: **Թեմա 1.** Արտակարգ իրավիճակների նախարարության կառուցվածքն ու խնդիրները: **Թեմա 2.** Արտակարգ իրավիճակները, նրանց բնութագրերն ու կանխարգելման միջոցառումները: **Բաժին 2. Քաղաքացիական պաշտպանություն:** **Թեմա 3.** Բնակչության գործողությունները ահաբեկությունների և նրանց սպառնալիքի ժամանակ: **Թեմա 4.** Հակառակորդի հարձակման ժամանակակից միջոցների բնութագրերը, նրանց վարակման օջախները և գնահատման մեթոդները: **Թեմա 5.** Բնակչության պաշտպանության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ: **Թեմա 6.** Արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ բնակչության բարոյահոգեբանական պատրաստվածության հիմնական ուղղությունները: **Թեմա 7.** Փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ, տեղեկատվության կազմակերպումը: **Բաժին 3. ԱԻ-ում բնակչության առաջին բուժօգնություն:** **Թեմա 8.** Առաջին բուժօգնությունն ու մինչքծշկական օգնությունն արտակարգ իրավիճակներում: **Թեմա 9.** Ախտահարվածների ու հիվանդների բժշկական տեսակավորումը արտակարգ իրավիճակներում: **Թեմա 10.** Սուր հիվանդություններ և թունավորումներ: **Թեմա 11.** Հակահամաճարակային միջոցառումներն արտակարգ իրավիճակներում: **Թեմա 12.** Վնասվածքներ և սուր վիրաբուժական հիվանդություններ:

14.Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Մարկարյան Ռ., Զանջուղազյան Ն., Օհանջանյան Մ., Հարությունյան Ա., Հարությունյան Վ., Բաղդասարյան Լ., Հասրաթյան Ռ., Վարդանյան Ջ., Քաղպաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր, Եր., 2006:
2. Մինչքծշկական օգնությունը բնակչությանը արտակարգ իրավիճակներում, ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2000:
3. Մանասյան Կ., Սիրտ-թռքային վերակենդանացման մինչքծշկական մեթոդների ուսուցումը» (ուսումնամեթոդական աշխատանք), Եր., 2007:
4. Աղամյան Մ., Փոխադրական անշարժացում, ուսումնամեթոդական աշխատանք, Եր., 2011:
5. Մանուկյան Ս., Ճաղարյան Գ., Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության հիմնահարցեր, ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2017:

1. 0304/B05	2. Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 Ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. Ստուգարք	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել հայ ժողովրդի ծագումից մինչև 17-րդ դարն ընկած ժամանակահատվածի պատմությունը: Այդ նպատակով նախ տրվում է նախագիտելիք Հայկական լեռնաշխարհի պատմական աշխարհագրության, համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ, որից հետո ներկայացվում է պատմությունը՝ գիտական բարձր մակարդակով: Դասընթացում ոչ միայն ներկայացվում են փաստերն ու իրադարձությունները, այլև տրվում է դրանց վերլուծությունը, ինչն անհրաժեշտ է պատմությունից դասեր քաղելու և այն հանուն ՀՀ քաղաքական լավագույն ապագայի կերտման նպատակով: Առանձին թեմաներով ուսումնասիրվում են հայ հոգևոր և նյութական մշակույթը, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսությունը, որոնք ևս ունեն թե՛ ճանաչողական, թե՛ կիրառական նշանակություն:

Դասընթացի խմբիները.

1. ձևավորել հստակ պատկերացում հայոց հին և միջնադարյան պետականությունների առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին,
2. ձևավորել պատմական փաստերը համարելու, երևոյթները համակողմանի գնահատելու կորոռություն,
3. ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետազա դասընթացների հետ տրամաբանական կամ պատճառահետևանքային կապ ապահովելու համար:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կին՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. վերարտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմությանը վերաբերող հիմնական փաստական նյութը,
2. նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների գլխավոր իրադարձությունները,
3. ներկայացնելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված հոգևոր և նյութական մշակույթի արժեքները, լուսաբանելու Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսության, ուսումնական և այլ բնագավառներ ու նվաճումները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը,
2. արժեսորելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում,
3. արժեսորելու ինչպես նախաքիստոնեական, այնպես էլ քրիստոնեական դարաշրջաններում ստեղծված մեր մշակութային արժեքները:

գ. բնդիանրական/փղիսանցելի կարողություններ

1. տարրերակելու և գնահատելու մեր պատմության բնորոշ առանձնահատկությունները, ինչը և հնարավորություն կտա քաղաքական կողմնորոշում ունենալու ներկայում և ապագայում:
2. բանավիճելու:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Գ3. ըննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. ռեֆերատ
3. անհատական և խմբային առաջարկանքներ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգաբար. Նախապես տրված հարցաշարի շրջականում անցկացվում է բանավոր հարցում:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Հայաստանը հնագույն շրջանում: **Թեմա 2.** Հայաստանի հին շրջանի պատմությունը. Վանի թագավորությունը /Ք. ա. 9-6-րդ դր/: Երվանդունիների թագավորությունը: **Թեմա 3.** Մեծ Հայքի թագավորության վերելքը Արտաշեսյան շրջանում: **Թեմա 4.** Արշակունիների թագավորությունը: **Թեմա 5.** Հայաստանը վաղ միջնադարում: **Թեմա 6.** Հայաստանը զարգացած միջնադարում: **Թեմա 7.** Հայաստանը ուշ միջնադարում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

7.	Հայոց պատմություն, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Եր., 2012:
8.	Հայ ժողովրդի պատմություն, (Մտ. Մելիք-Բախչյանի խմբագրությամբ), Եր., 1975:
9.	Հայոց պատմություն, հիմնահարցեր, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Եր., 2000:
10.	Հայոց պատմություն, (Պողոսյան Ս., Ասրյան Ա.), Եր., 2009:

1.0304/B09	2.Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.Սոուզարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել հայ ժողովրդի 17-րդ դարից մինչև մեր օրերը ընկած ժամանակահատվածի պատմությունը։ Այդ նպատակով նախ տրվում է նախագիտելիք համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության սկզբնադրությունների վերաբերյալ, որից հետո ներկայացվում է պատմությունը՝ գիտության ամենավերջին ձեռքբերումների մակարդակով։ Դասընթացում ոչ միայն ներկայացվում են փաստերն ու իրադարձությունները, այլև տրվում է դրանց վերլուծությունը, ինչն անհրաժեշտ է պատմությունից դասեր քաղելու և այն հանուն մեր ապագայի կառուցման գործածելու նպատակով։ Առանձին թեմաներով ուսումնասիրվում են հայ հոգեոր և նյութական մշակույթը, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսությունը, որոնք ևս ունեն թե՝ ճանաչողական, թե՝ կիրառական նշանակություն։ Հայոց պատմությունը դիտարկվում է համաշխարհային պատմության համատեքստում։		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. ձեսվորել հստակ պատկերացում հայոց նոր և նորագույն պատմության առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին,		
2. ձեսվորել պատմական փաստերը համարյելու, երևոյթները համակողմանի գնահատելու կարողություն,		
3. ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետազ դասընթացների ուսումնասիրման, քննարկման և ներկայացման համար։		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. Վերարտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմությանը վերաբերող հիմնական փաստական նյութը,		
2. Նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների գլխավոր իրադարձությունները,		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը,		
2. արժնորելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում,		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. տարբերակելու և գնահատելու մեր պատմության որոշակի օրինաչափությունները, ինչը ևս հնարավորություն կտա ապագայում ձիւտ կողմնորոշվելու։		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ։		
Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն։		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն		
2. ուժինություն		
3. անհատական և խմբային առաջարրանքներ։		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Սոուզարք. Նախապես տրված հարցաշարի շրջականում անցկացվում է բանավոր հարցում։		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.		
Թեմա 1. Հայ ազատագրական շարժումները 16-18-րդ դարերում: Թեմա 2. Ռուսաստանի ներթափանցումը Անդրկովկաս 19-րդ դարի սկզբին: Թեմա 3. Հայկական հարցի միջազգայնացումը: Թեմա 4. Ազատագրական		

խմբակների, կազմակերպությունների ու քաղաքական-ազգային կուսակցությունների ձևավորումը: **Թեմա 5.** Ազգային-ազատազրական զինված պայքարի փուլը: **Թեմա 6.** Իրավիճակը Հայաստանը 20-րդ դարի սկզբին: Արևմտահայության Մեծ Եղեռնը և ինքնազաշտպանական մարտերը: **Թեմա 7.** Հայաստանը 1917թ. ոռւսական հեղափոխությունների շրջանում: **Թեմա 8.** Հայաստանի Հանրապետությունը 1918-1920թթ.: **Թեմա 9.** Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991թթ.: **Թեմա 10.** Հայաստանի Երրորդ Հանրապետությունը: **Թեմա 11.** Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Հայոց պատմություն, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Եր., 2012:
2. Հայ ժողովրդի պատմություն, (Ստ. Մելիք-Բախչյանի խմբագրությամբ), Եր., 1975:
3. Հայոց պատմություն. հիմնահարցեր, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Եր., 2000:
4. Հայոց պատմություն, (Պողոսյան Ս., Ասրյան Ս.), Եր., 2009:

ԸՆԴԱՆՈՒՐ ԿՐԹՍԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ ԿԱՄՈՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՄԵՐ

1.0201/B17.	2. Տնտեսագիտության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7. սառուցական գրականության ցանկ	
8. Դասընթացի նպատակների նշանակությունը և տարրերը:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. ուսանողներին մեկնաբանել տնտեսագիտության հիմնարար օրենքները կատեգորիաները, ցուցանիշները, 2. ուսանողներին բացատրել շուկայական տնտեսության սկզբունքները, 3. ուսուցանել ուսանողներին օգտվել մասնագիտական գրականությունից, օրենքներից, 4. ուսանողներին զինել միկրո և մակրո ցուցանիշները հասկանալու, վերլուծելու կարողություններով:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու և մեկնաբանելու շուկայական տնտեսության առանձնահատկությունները, սկզբունքները, տնտեսական օրենքները, 2. ներկայացնելու շուկայի մոդելները, ուսուրսների շուկաները և դրանց առանձնահատկությունները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. ներկայացնելու միկրո, մակրո ցուցանիշները, ֆինանսաբանկային համակարգը, 2. վերլուծելու տնտեսական իրավիճակները:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. աշխատելու թիմում, 2. տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, հմտորեն հաղորդակցվելու հանրության հետ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:		
Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		
11. Վիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություններ 2. սեմինարներ, քննարկումներ և բանավեճեր 3. խմբային աշխատանքներ 4. ռեժիսուրներ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից:		

Թեմա 1. Տնտեսագիտության տեսության առարկան և մեթոդը: **Թեմա 2.** Տնտեսական զարգացման ընդհանուր խնդիրները: **Թեմա 3.** Տնտեսության շուկայական համակարգը և եկամտի շրջապուլյուտը: **Թեմա 4.** Անհատական շուկաների վերլուծությունը, պահանջարկ և առաջարկ: **Թեմա 5.** Սպառողի վարքի տեսություն: **Թեմա 6.** Արտադրության ծախքերի տնտեսություն: **Թեմա 7.** Շուկայի կառուցվածքը և զնի ու արտադրության ծավալի որոշումը: **Թեմա 8.** Զենարկությունների ու կազմակերպությունների տիպերը և տեսակները: **Թեմա 9.** Ուսութաների զների ձևավորումը: **Թեմա 10.** Մակրոտնտեսական ցուցանիշներ: Ազգային հաշիվների համակարգը: **Թեմա 11.** Մակրոտնտեսական կայունություն և տատանումներ: **Թեմա 12.** Փողը և բանկային համակարգը, դրամավարկային բաղաքանություն: **Թեմա 13.** Պետական բյուջեն և ֆինկալ բաղաքանությունը: **Թեմա 14.** Միջազգային առևտրի տեսություն: **Թեմա 15.** Վճարային հաշվեկշիռ և արժույթային կորուսեր:

14.Հիմնական գրականության ցանկ.

- Գործնի Զ. Տնտեսագիտություն, Եր., 1999:
- Սամուելսոն Ս., Նորթհանուս Ու., Տնտեսագիտություն, Եր., 1997:
- Макконнелл К.Р., Брюо С.Л. Економика. 17-ое изд., Москва, 2009.
- Економическая теория. Учебник под ред. В. Камаева, Москва, 1998

1.0201/B 17	2.Գործարարության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.ստուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է հաղորդել ներկայիս տնտեսական պայմաններում գործարարություն կազմակերպելու և վարելու համար իրավական, տնտեսական և կազմակերպչական գիտելիքներ և հմտություններ:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. փոխանցել համակարգված գիտելիք գործարարության կազմակերպման վերաբերյալ, 2. մշակել կազմակերպա-կառավարչական հմտություններ գործարարությամբ գրաղվելու համար, 3. հաղորդել գիտելիքներ գործունեության սուբյեկտների պատասխանատվության վերաբերյալ:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. բնութագրելու գործարարության միջավայրը և տեսակները, 2. տարբերելու ձեռնարկության կազմակերպա-իրավական ձևերը, 3. իմանալու ձեռնարկության պետական գրանցման փաստաթղթերի փաթեթը, 4. թվարկելու գործունեության տեխնիկա-տնտեսական հիմնավորման պահանջները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. մշակելու բիզնես-գաղափարներ և վերլուծության միջոցով, ընտրել լավագույնը, 2. կազմակերպելու սեփական գործ և որոշել դրա արդյունավետությունը, 3. զնահատելու ռիսկը և կողմնորոշվելու ստեղծված ցանկացած իրավիճակում, 4. հայթայթելու, վերլուծելու և տեղին օգտագործելու գործունեության համար անհրաժեշտ տեղեկատվությունը:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. աշխատելու թիմում, 2. մոտիվացնելու, 3. առաջնորդելու, 4. աշխատելու տեղեկատվության հետ:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
գ4. պատրաստել զեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանաբեճ,		
գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		

11.Վիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- գործնական խաղ /թիմային աշխատանք/
- դասախոսություն, սեմինար
- ինքնուրույն աշխատանք /զեկույց, ռեֆերատ,/
- ձանաշողական երսկուրսիաներ:

12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված ստուգարքը անց կացվում գրավոր:
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.
Թեմա 1. Գործարարության էռլյունը և ֆունկցիաները: Թեմա 2. Գործարարության միջավայրը և տեսակները:
Թեմա 3. Գործարարության սուրյեկտները: Թեմա 4. Զեռնարկության կազմակերպա-իրավական ձևերը: Թեմա 5. Բիզնես-գաղափարը և բիզնես հայեցակարգը, որպես գործարարության նախադրյալ: Թեմա 6. Մարքեթինգի պլան: Թեմա 7. Գործունեության կադրային ապահովումը: Թեմա 8. Գործունեության մեկնարկային կապիտալը և ընթացիկ գործունեության ֆինանսական ապահովումը: Թեմա 9. Արտադրական պլան Թեմա 10. Ինքնարժեքի կայլույցիա: Թեմա 11. Զեռնարկատիրական ռիսկ: Թեմա 12. Ֆինանսական պլանավորում:
14.Հիմնական գրականության ցանկ.
1. Кондратьева М., Баландина Е., Трефилова Ю., «Бизнес-планирование» учебное пособие, Ульяновск УлГТУ 2014/ http://venec.ulstu.ru/lib/disk/2015/17.pdf /
2. Буров В. Ю., «Основы предпринимательства», учебное пособие, Чита ,2011.
3. Богомолова В., Белоусова Н., Кублашвили О., Ролдугина Р., «Бизнес-планирование», учебное пособие, Москва 2014 http://storage.elib.mgup.ru/6/bogomolova_2014.pdf/
4. Башаримова С., Дасяко М., Основы предпринимательства, учебное пособие.
5. Торосян Е., Сажнева Л., Ж.Н.Зарубина, «Основы предпринимательской деятельности», учебное пособие, Санкт-Петербург 2016 https://books.ifmo.ru/file/pdf/1909.pdf// .

1.0304/B17	2.Քաղաքագիտության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.ստուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել քաղաքագիտության ձևավորման տեսական և գաղափարական ակունքներին, հիմնական կատեգորիաների ու քաղաքագիտության ուսումնասիրության առարկայական տիրույթին, ձևավորել ուսանողների մոտ քաղաքական իրականության վերլուծության պրակտիկ հմտություններ:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. Ներկայացնել քաղաքական մտքի գարգացման հիմնական էտապները,		
2. Ներկայացնել քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները,		
3. Ներկայացնել ու մեկնաբանել քաղաքական տեխնոլոգիա և քաղաքական գաղափարախոսություն հասկացությունը:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. Ներկայացնելու քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը և գարգացման էտապները,		
2. Ներկայացնելու իշխանության կառուցվածքը, ուսուրսները և տեսակները,		
3. Թվարկելու ու մեկնաբանելու պետական կառավարման ձևերը:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. Վերլուծելու քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները,		
2. Մեկնաբանելու քաղաքական գաղափարախոսություն հասկացությունը,		
3. Մեկնաբանելու քաղաքագիտության տեսական և կիրառական նշանակության հիմնահարցերը:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը,		
2. աշխատելու թիմուն:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:		
Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն		
2. քննարկումներ		
3. բանավեճեր		
4. զեկուցումներ:		

12.Գնահատման մերողները և չափանիշներն են.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:

13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը: **Թեմա 2.** Քաղաքական մտքի զարգացման հիմնական էտապները: **Թեմա 3.** Քաղաքական իշխանություն և իշխանական հարաբերություններ: **Թեմա 4.** Քաղաքական ընտրանի /Ելիտ/: **Թեմա 5.** Քաղաքական լիդերություն: **Թեմա 6.** Քաղաքական ռեժիմներ: **Թեմա 7.** Հասարակության քաղաքական համակարգը: Պետությունը որպես քաղաքական համակարգի գլխավոր ինստիտուտ: Պետության ծագումը, բնույթը, դերը և հիմնական ֆունկցիաները: **Թեմա 8.** Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: **Թեմա 9.** Քաղաքացիական հասարակություն: **Թեմա 10.** Քաղաքական սոցիալականացում և քաղաքական մասնակցություն: **Թեմա 11.** Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: **Թեմա 12.** Գաղափարախոսությունների տեսություն: **Թեմա 13.** Ազգեր և ազգային քաղաքականություն: **Թեմա 14.** Քաղաքականությունը և կրոնը: **Թեմա 15.** Քաղաքական մշակույթ:

14.Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Քաղաքագիտություն, Եր., 2006:
2. Буренко В., Журавлев В., Политология, М., 2004.
3. Гаджиев К., Политология. Москва, 2005.
4. Политология. Под ред. А.А. Радугина. Изд-во Центр, М., 1999.
5. Пушкирова Г.В. Политология. Изд-во Айрис-пресс, М., 2002.
6. Мальцев В.А. Основы политологии. Изд-во ИТРССПП, М., 1998.

1.0202/B 17	2.Մշակութարանության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրետիխ
4.2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7. սսուցարք	
8.Դասընթացի նպատակն՝ ուսանողի մոտ կայուն գիտելիքներ ձևավորել մշակութարանության առարկայի և «մշակույթ» հասկացության վերաբերյալ, արմատավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործնթացների և մեխանիզմների մասին: Հատուկ ուշադրություն դարձնել համաշխարհային ու հայ մշակույթների ընդհանուր բնութագրերի և ներկա գործնթացների վրա:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. ձևավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործնթացների վերաբերյալ, 2. ուսումնասիրել հայ և համաշխարհային մշակույթների ընդհանուր բնութագրերը:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. ներկայացնելու գիտության մեջ մշակույթ» հասկացության ամենատարածված սահմանումները և տեսությունները: 2. սահմանելու մշակույթի կառուցվածքը, բաղադրիչները, տիպարանությունը, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. մեկնաբանելու մշակույթ, ենթամշակույթ, հակամշակույթ հասկացությունները, 2. վերլուծելու մշակութային գործնթացները և մշակույթի զարգացման դինամիկան, 3. մեկնաբանելու ժամանակակից մշակութային գործնթացների առանձնահատկությունները:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. աշխատելու թիմում, 2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
գ3. քննադատություն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:		
գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մերողները.		
1. դասախոսություն		

2. քննարկումներ
3. բանավեճեր
4. ռեֆերատներ
5. գեկուցումներ:
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
Ստուգարք. Անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից:
Թեմա 1. Դասընթացի ուսումնասիրման օբյեկտը, առարկան և խնդիրները: «Մշակույթ» հասկացության սահմանումներն ու մշակույթի էության, ծագման և զարգացման վերաբերյալ տեսությունները: Թեմա 2. Մշակույթի մակարդակները: Ազգային և համամարդկային բնույթը: Զանգվածային և էլիտար մշակույթ: Թեմա 3. Հոգևոր գործունեության մշակութային ձևերը: Կրոն, գիտություն և արվեստ: Թեմա 4. Մշակույթ-բնություն-հասարակություն: Թեմա 5. Նախնադարյան մշակույթ: Հին Արևելյան քաղաքակրթություններ (միջազգետքյան, եզիջայտական, հին հնդկական և չինական): Թեմա 6. Անտիկ (հունակութեական) մշակույթ: Թեմա 7. Միջնադար՝ քրիստոնեական և իսլամական մշակույթներ: Թեմա 8. Վերածնունդ և Ռեֆորմացիա: Թեմա 9. Նոր դարաշրջանի եւլուսական մշակույթը: Թեմա 10. Մոդեռնիզմի և պոստմոդեռնիզմի դարաշրջանների մշակույթը: Թեմա 11. Հայկական մշակույթ:

14.Հիմնական գրականության ցանկ.
1. Մելքոնյան Գ., Մշակութաբանություն, Եր., 2000:
2. Սարգսյան Ս., Մշակութաբանություն, Եր., 1997
3. Սարգսյան Ս., Մշակույթի տեսություն և հայ մշակույթի պատմություն, Եր., 2004:
4. Արյունով Ը., Ռյայակով Ը., Կոլյուրնա անտրոպոլոգիա, Մ., 2004.
5. Ռոզին Յ., Կոլյուրնա անտրոպոլոգիա, Մ., 1998.

1.0304/B17	2.Կրոնագիտության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.ստուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարատեսակ ուղղությունների, դրանց դավանաբանական ու պաշտամունքային առանձնահատկությունների, Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմության հիմնահարցերի, արդի կրոնական ներփակ հոսանքների ու դենումինացիաների վերաբերյալ:		
Դասընթացի խնդիրները.		
1. ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարատեսակ ուղղությունների վերաբերյալ,		
2. ուսումնասիրել կրոնական տարատեսակ ուղղությունների դավանաբանական ու պաշտամունքային առանձնահատկությունները:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. ներկայացնելու ինչ է կրոնը, ինչպիսի կրոններ կան աշխարհում, ինչ դավանաբանական, պաշտամունքային, տոնածիսական առանձնահատկություններ ունեն դրանք,		
2. նկարագրելու Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմությունը, դավանաբանական առանձնահատկությունները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. մեկնաբանելու ժամանակակից կրոնների և կրոնական հոսանքների ու ուղղությունների զարգացման տրամաբանությունը, առանձնահատկություններն ու միտումները,		
2. համեմատական վերլուծության ենթարկելու և իրարից տարբերելու հին աշխարհի տարբեր ժողովուրդների դիցարանական համակարգերը:		
գ. բնդիքանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. պահպանելու մասնագիտական հետեւյալ նորմերը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրօսական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունը(ներ):		
Գ3. քննադարսորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:		
Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. քննարկումներ
3. բանավեճ
4. գեկուցում
5. ուժերատ
6. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգաքննությունը կազմակերպվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Դասընթացի առարկան, կրոնի պատմական ձևերը: **Թեմա 2.** Ժամանակակից կրոնները: Ազգային և համաշխարհային կրոնները: **Թեմա 3.** Բուդդայականություն, իսլամ, դավանանքը, պաշտամունքը, հիմնական ուղղությունները: **Թեմա 4.** Քրիստոնեություն: Դավանաբանությունը և պաշտամունքը: Աստվածաշունչ: **Թեմա 5.** Արդի կրոնական միավորումներն ու համայնքները: **Թեմա 6.** Քրիստոնեությունը Հայաստանում I-IV դարերում: **Թեմա 7.** Հայ Առաքելական եկեղեցին V-IX դարերում: **Թեմա 8.** Հայ Առաքելական եկեղեցին X-XIV դարերում: **Թեմա 9.** Հայ Առաքելական եկեղեցին XV-XVIII դարերում: **Թեմա 10.** Հայ Առաքելական եկեղեցին XIX-XX դարերում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ալիշան Ղ., Հայոց հին հավատքը կամ հեթանոսական կրոնը, Եր., 2002:
2. Աստվածաշունչ:
3. Գուրան, Սոֆիա, 1929:
4. Երուանդ Վրդ. Տէր- Մինասեանց, Ընդհանուր եկեղեցական պատմութիւն, հ. Ա., Էջմիածին, 1908.
5. Վladimirov N., Ovsienko F., Мировые религии, M., 1998.
6. История религии, т. 1-2, M., 2002.

1.0303/B17	2. Բարոյագիտության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7. ստուգաք	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել բարոյականության տեսության հիմնահարցերը, ամբողջացնել բարոյականության մասին սովորողի պատկերացումները, բարձրացնել բարոյական գիտակցությունը և համաշխարհայնացման արդի ժամանակաշրջանում նպաստել ուսանողի բարոյական աշխարհայացքի ձևավորմանը:

Դասընթացի խնդիրները.

1. ծանոթացնել բարոյագիտության հիմնական հասկացություններին, բարոյական առաջնահարցը է կությանն ու չափանիշներին, բարոյականության էությանը, կառուցվածքային բաղադրիչներին, յուրահատկությանը, գործառույթներին, բարոյականության և ազատության հարաբերությանը, ազգային ու համամարդկային բարոյամշակութային արժեքներին, բարոյական արժեհամակարգին,
2. ցույց տալ ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի նպատակի և իմաստի հիմնահարցերին,
3. նպաստել անձի բարոյական մտահարրութակցության ձևավորմանը,
4. բացահայտել բարոյական իդեալի էությունը ազգային և համամարդկային տեսանկյունից,
5. վերլուծել բարոյականություն հասկացության տարրեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները,
6. ընդլայնել սովորողների մտահորիզոնը:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. սահմանելու բարոյագիտության հիմնական հասկացությունները, բարոյական առաջնահարցը է կությունը ու չափանիշները,
2. արժենորելու ազգային և համամարդկային բարոյամշակութային արժեքները, բարոյական արժեհամակարգը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- ցույց տալու ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի նպատակի և իմաստի հիմնահարցերին:
- բացահայտելու բարոյական իդեալի էռությունը ազգայինի և համամարդկային տեսանկյունից,
- վերլուծելու բարոյականություն հասկացության տարբեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

10.Դասընթացը ձևակորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:

11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն
- քննարկումներ
- գեկուցումներ:

12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Սոուլաքարը. Սոուլաքարն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Բարոյագիտության հիմնական կատեգորիաները. **Թեմա 1.** Հասկացություն բարոյագիտության կատեգորիաների մասին: **Թեմա 2.** Բարին և չարը: **Թեմա 3.** Պարտք և պատասխանատվույթը: **Թեմա 4.** Պատիվ և արժանապատվություն: **Թեմա 5.** Խիղճ: Բարոյական իդեալ: **Թեմա 6.** Կյանքի իմաստն ու նպատակը: **Թեմա 7.** Երջանկություն. Սեր: Բաժին 2. Բարոյականության էռությունը, կառուցվածքային բաղադրիչները, յուրահատկությունը և գործառույթները: **Թեմա 8.** Բարոյականության էռությունը, յուրահատկությունը և կառուցվածքային բաղադրիչները: **Թեմա 9.** Բարոյականության հիմնական սոցիալական գործառույթները: **Բաժին 3.** Բարոյականություն և ազատություն: **Թեմա 10.** Անձը և համակեցությունը: **Թեմա 11.** Բարոյականության հասարակական խնդիրները: **Բաժին 4.** Անձի բարոյական գիտակցությունը: **Թեմա 12.** Անձի բարոյական գիտակցությունը: **Թեմա 13.** Անձի բարոյական գործունեությունը: **Թեմա 14.** Անձի բարոյական հարաբերությունները: **Թեմա 15.** Անձի բարոյական մշակույթը: **Բաժին 5.** Համամարդկային բարոյական արժեքներ և ազգային բարոյական նկարագիր: **Թեմա 16.** Ծոլովդրավարության և մարդու իրավունքների վերահսկությունը և կրոպական բարոյամշակութային արժեհամակարգի համատեքստում: **Թեմա 17.** Ազգային-բարոյական նկարագիր: **Բաժին 6.** Բարոյագիտության կիրառական խնդիրներ: **Թեմա 18.** Կիրառական բարոյագիտություն:

14.Հիմնական գրականության ցանկ.

- Разин А., Этика, Москва, 2003.
- Дробницкий О., Понятие морали, Москва, 2004.
- Мур Дж., Прунципы этики, Москва, 1984.
- Этика, Учебник под. Ред. А. Гусейнова и Е. Дубко, Москва, 2000.
- Словарь по этике.

1.0304/B17	2.Տրամաբանության հիմունքներ	3.2 ECTS կրետիս
4.2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.սոուլաքարը	

8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել մտածողության օրենքները և կանոնները, սովորեցնել մտածել կոռեկտ դատել, գերծ մնալ տրամաբանական սխալներից:

Դասընթացի խնդիրները.

- ցույց տալ հասկացության և բարի տարբերությունները,
- ծանոթացնել հասկացության տեսակների, տրամաբանական հնարների հետ,
- ծանոթացնել տրամաբանության և նախադասության կապին, անդրադառնալ դատողության տեսակներին, տրամաբանության օրենքներին,
- ծանոթացնել մտահանգման տարբեր տեսակներին և նրանց կանոններին, պարզաբանել ապացուցման և հերքման էռությունը, նրանց եղանակները, բացահայտել ապացուցման և հերքման ընթացքում հնարքները, տրամաբանական սխալները:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- սահմանելու հասկացության, նրա տեսակների, հասկացության ծավալների միջև հիմնական հարաբերությունները, տրամաբանական հնարները,
- մեկնաբանելու դատողության, նրա տեսակների, դատողությունների միջև հիմնական հարաբերությունների, տրամաբանական հիմնական օրենքները,
- սահմանելու մտահանգումը, նրա տեսակները, անհրաժեշտ մտահանգման տեսակները, նրանց կանոնները, ապացուցումն ու հերքումը, նրանց տեսակները, վարկածը, տրամաբանական սխալները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- բաժանելու, դասակարգելու, տեսակավորելու հասկացությունները, դրանց տեսակները,
- զանազանելու հասկացությունն ու դատողությունը, դատողությունները տեսակավորելու ըստ տարբեր հիմքերի, գործածելու տրամաբանության հիմնական օրենքները,
- զանազանելու մտահանգման տարբեր տեսակները, անսխալ ապացուցել և հերքել:

գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ

- կառուցելու և հիմնավորելու սեփական մտքերը առանց տրամաբանական սխալների:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն
- քննարկում
- բանավեճ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար անց է կացվում բանավոր հարցում:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Տրամաբանություն առարկան և նրա դերն ու նշանակությունը: **Թեմա 2.** Հասկացություն: **Թեմա 3.** Դատողություն: **Թեմա 4.** Տրամաբանության օրենքները: **Թեմա 5.** Մտահանգում: **Թեմա 6.** Ապացուցում և հերքում: **Թեմա 7.** Պարալոգիզմ, տփեսատություն, սրամություն, Պարադոքս: Հիպոթեզ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Բրուտյան Գ., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976:
- Կոնդակով Հ., Լогический словарь, Москва, 1975.
- Гетманов А., Логика, Москва, 1993.
- Маковелский А., История логики, Москва, 1967.
- Демидов И., Логика, Москва, 2004:

1.0303/B17	2. Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին անհատների, սոցիալական խմբերի, դասակարգերի, մարդկային այլ խմբերի գործունեության մեջ հասարակական ընդհանուր օրինաչափությունների դրսնորման ձևերին և գործողության մեխանիզմներին տարբեր պատմական պայմաններում և իրադրություններում:

Դասընթացի խնդիրները.

- ձևավորել համակարգված պատկերացում կիրառական սոցիոլոգիայի ընդհանուր կառուցվածքի վերաբերյալ:
- ուսումնասիրել սոցիալական խմբերի ընդհանուր օրինաչափությունները, դրսնորման ձևերը և գործողության մեխանիզմները տարբեր պատմական պայմաններում և իրադրություններում:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- ներկայացնելու գիտության մեջ «սոցիոլոգիա» հասկացության ամենատարածված սահմանումները և տեսությունները,
- սահմանելու սոցիոլոգիայի կառուցվածքը, բաղադրիչները, տիպաբանությունը, մշակույթի ծագման և

զարգացման հիմնական օրինաչափությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. մեկնաբանելու տեղեկատվություն հավաքելու մեթոդները,
2. վերլուծելու սոցիալական խմբերը, դասակարգերը,
3. մեկնաբանելու կիրառական սոցիոլոգիայի հետազոտության մեթոդների տեսակները:

գ. ընդհանրական/իռինանցելի կարողություններ

1. աշխատելու թիմում,
2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունը(ները).

Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. քննարկումներ
3. բանավեճեր
4. ռեժիսատներ
5. զեկուցումներ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Սոսուկարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Կիրառական սոցիոլոգիա առարկայի նպատակը, խնդիրները: **Թեմա 2.** Տեղեկատվություն հավաքելու մեթոդները: **Թեմա 3.** Դիտման մեթոդ, հարցման մեթոդ, հարցազրույցի մեթոդ, փաստաթղթերի վերլուծության մեթոդ, ֆկուս խումբ: **Թեմա 4.** Հարցաշարի կառուցվածքը, տեսակները: **Թեմա 5.** Սոցիոլոգիական հետազոտության փուլերը, ծրագիրը, ընտրանքը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Бабосов Е., Прикладная социология. Тетра Системс, 2001.
2. Горшков М., Шереги Ф., Прикладная социология. Методология и методы. Москва, 2011.
3. Горшков М., Шереги Ф., Прикладная социология. Методология и методы. Интерактивное уч. пособ. На CD-ROM. 2012.
4. Долгоруков А., От замысла к действию. Стратегическое управление. ДИСКУРС, 2011.
5. Ельмееев В., Овсянников В., Прикладная социология: Очерки методологии. СПб.: СПбГУ, 1994 г. (1-е изд.)
6. Кравченко А., Прикладная социология и менеджмент: Хрестоматия. М., 1998.

1.0105/B17	2.Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	3.2 ECTS կրեդիտ
------------	---	-----------------

4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0
--------------	----------

6.4-րդ կիսամյակ	7.սոսուկարք
-----------------	-------------

8. Դասընթացի նպատակն է հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական մասնագիտությունների ներկայացուցիչներին բնագիտական գրագիտության հիմունքներին 21-րդ դարի մակարդակով ծանոթացնելն է: Այն պիտի առաջին հերթին ապագա մտավորականին ուսանի բնագիտության, մարեմատիկայի և հումանիտար գիտությունների ուսումնասիրման առարկաների ու մեթոդոլոգիայի ընդհանրություններին ու տարբերություններին, որ նման մտավորականն իր հետագա գործունեության ընթացքում հնարավորին չափ քիչ ենթարկվի զանազան մոլորություններին, նախապաշտմունքներին ու սնահավատություններին: Դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում կներկայացվի ժամանակակից բնագիտությունը համապիտանի մեթոդների և օրենքների ամբողջության մեջ՝ ցուցադրելով շրջապատող աշխարհի ձանաշման ռացիոնալ մեթոդի առանձնահատկությունը, բնագիտության տրամաբանությունը և կառուցվածքը:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

4. ձևավորել բնագիտական աշխարհայացք,
5. ծանոթացնել բնագիտության զարգացման պատմությանը,
6. բացատրել բնության համակարգերի կազմավորման, կառուցվածքի և զարգացման օրինաչափությունները,

	<p>7. ուսանողներին ծանոթացնել բնագիտության զարգացման ներկա միտումներին:</p>
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնազիտական զիտելիք և իմացություն</p>	<ol style="list-style-type: none"> Ներկայացնելու բնագիտության զարգացման փուլերը, Ներկայացնելու բնագիտության հիմնական սկզբունքներին, Մեկնաբանելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի կոնցեպցիաները:
<p>բ. գործնական մասնազիտական կարողություններ</p>	<ol style="list-style-type: none"> Կիրառելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, զարգացման ընդհանուր սկզբունքների և օրինաչափությունների վերաբերյալ զիտելիքները տարբեր հետազոտություններում, Կատարելու հաշվարկներ որոշակի գործնկարացների վերաբերյալ և տալու որակական ու քանակական բնության երևույթների վերջնական արդյունքների մասին, Կատարելու համապատասխան եզրակացություններ բնության առավել ընդհանուր համակարգերի վերաբերյալ:
<p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p>	<ol style="list-style-type: none"> Ներկայացնելու թիմային աշխատանքի ընթացքում հստակ սեփական միտքը, օգտվելով տարբեր աղյուրներից կատարելու վերլուծություններ և դասակարգելու ստացած ինֆորմացիան, ստեղծագործելով՝ պահպանելով մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կորպական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p>	<p>Գ3. քննադասորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:</p>
<p>Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:</p>	<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> Խոսքային մեթոդները (դասախոսումը, բացատրումը, պատմումը, զեկուցումը), գործնական մեթոդները (վարժությունների և տնային առաջադրանքի կատարումը), տրամաբանական մեթոդները (ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, անալոգիա), Ճանաչողական-ստեղծագործական մեթոդները (բացատրական-ցուցադրական, պրոբլեմային-որոնողական), համագործակցային ուսուցման մեթոդները (թիմային և խմբային աշխատանքներ), քննադական մտածողության մեթոդները, խմբային աշխատանքի մեթոդները, խնդնուրույն աշխատանքի մեթոդները, Վերահսկողության մեթոդները (գրավոր և բանավոր, պլանավորված և ոչ պլանավորված վերահսկողություն):
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Սուուգարը.</p>	<p>Ուսանողին տրվում է ինքնուրույն աշխատանք ուժեղացնելով՝ դասընթացին վերաբերվող: Տրվում է ուժեղացնելով բանավոր և ժամանակակից մեթոդներով ներկայացնելու հնարավորություն, եթե ուսանողը ինքնուրույն աշխատանքը ներկայացնում է դրանուրելով անհրաժեշտ վերջնարդյունքի 50 տոկոսից ավելին նա ստանում է ստուգված:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ առարկայի նպատակները, խնդիրները, ուսումնասիրության մեթոդները և զարգացման հիմնական փուլերը: Թեմա 2. Բնագիտական և հումանիտար մշակույթներ: Աշխարհի մեխանիկական, էկեկտրամագնիսական և ժամանակակից պատկերները: Թեմա 3. Նյութի կառուցվածքի կոնցեպցիաները: Միկրոաշխարհի կառուցվածքների և փոխազդեցությունների կոնցեպցիաները: Տարրական մասնիկները: Հիմնարար փոխազդեցությունները: Թեմա 4. Հարաբերականության հատուկ և ընդհանուր սկզբունքները: Անորոշությունը աշխարհում: Անորոշությունների առնչություն: Լրացման սկզբունք: Թեմա 5. Աստղերի, մոլորակների և տիեզերքի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի կոնցեպցիաները: Թեմա 6. Կենդանի նյութի ձևերը, հատկությունները և կազմավորման մակարդակները: Թեմա 7. Էվոլյուցիոն - կենսաբանության կոնցեպցիաները:</p>	
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Ապանական Լ., Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ, ԵՊՀ, Եր., 2007:

2. Канке В., Концепции современного естествознания, Логос., М., 2002.
 3. Концепции современного естествознания Питер 2008 , (Под. редакц. Л. А. Михайлова).

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍԱ ՊԱՐՏԱԴՐՈՒԹԱՑՆԵՐ

1. 0303/B20	2. ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍԱ ԲՆՎԱԴՐ ՖԻԶԻԿԱ	3. 5 ECTS կրեդիտ
4. 4 ԺԱՄ/ՉԱՐ.	5. 45/0/15	
6. 1-ին կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել կենտրոնական նյարդային համակարգի կառուցվածքային առանձնահատությունների և գործառույթների, բարձրագույն նյարդային գործունեության հիմնական օրինաչափությունների վերաբերյալ լիարժեք մասնագիտական գիտելիքներ, ինչպես նաև դրանց գործնական կիրառման կարողություններ և հմտություններ:		
9. ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու և մեկնաբանելու մարդու կենտրոնական նյարդային համակարգի կառուցվածքագրքառնական հիմքերը, գործառնության մեխանիզմները,	2. ներկայացնելու և քննարկելու մարդու կենտրոնական նյարդային համակարգի ֆիլո- և օնտոգենեզը,	3. վերլուծելու միջնորդանյութերի դերը ԿԱՌ-ի գործառնության մեջ,
4. սահմանելու բարձրագույն նյարդային գործունեության մեխանիզմները և օրինաչափությունները,	5. սահմանելու նոր կոնցեպտուալ մոտեցումները գիտական հիմնախնդիրների լուծման ժամանակ:	
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. կիրառելու ստացած գիտելիքները նորմայում և ախտաբանության մեջ հոգեկանի ուսումնասիրման ժամանակ,	2. կապ հաստատելու օրգանիզմի նյարդային համակարգի կազմավորման և ֆիզիոլոգիական գործնթացների միջև,	3. բացատրելու տարբեր հոգեկան վիճակների, հատկությունների և գործնթացների ուղեղային ապահովման առանձնահատկությունները,
4. որոշելու կենտրոնական նյարդային համակարգի գործունեության խանգարումների ուղեղային բաժինների ախտահարումները:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. կիրառելու նյարդային համակարգի գործառույթների ուսումնասիրման մեթոդները և հնարքները,	2. կիրառելու ԿԱՌ-ի և ԲՆՎ-ի գործառնության վերաբերյալ տեղեկության հավաքագրման, մշակման և պահպանման մեթոդները:	
10. Դասընթացը ձևական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:		
Գ5. առեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն	2. սեմինար	3. գործնական
4. տեսանյութերի դիտում	5. գրականության ինքնուրույն վերլուծություն	
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Նախատեսված Գնահատման մեթոդ. ամփոփ տրամաբանական պատասխաններ հարցերին՝ գրավոր կերպով, թեստային աշխատանք:		
Գնահատման չափանիշներ. նյութի ճիշտ մեկնաբանություն, ինքնուրույնություն:		
2-րդ ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.		
Գնահատման մեթոդ. ամփոփ տրամաբանական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով, թեստային Աշխատանք		
Գնահատման չափանիշներ. նյութի ճիշտ մեկնաբանություն, ինքնուրույնություն:		

Եղրափակիչ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր..

Գնահատման մեթոդ. բանավոր քննություն ըստ առաջարրված հարցաշարի:

Գնահատման չափանիշներ. հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական պատասխաններ:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Բաժին 1. Ներածություն: ԿԱՀ մորֆոլոգիա և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա առարկան: ԿԱՀ մորֆոլոգիա և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա առարկայի նպատակը և խնդիրները: Կարդային համակարգի զարգացումը ֆիլո- և օնտոգենեզում: Նեյրոնի կառուցվածքային և ֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները: Սինապս, կառուցվածքը, տեսակները, սինապսում նյարդային ազդակի փոխանցման մեխանիզմները: Ռեֆլեկտոր աղեղի կառուցվածքը: Միջնորդանյութերը և դրանց դասակարգումը: Միջնորդանյութերի դերը հոգեկանի գործառնության մեջ:

Բաժին 2. Վենտրոնական նյարդային համակարգի բաժինների կառուցվածքագործառնական

առանձնահատկությունները: ԿԱՀ-ի բաժինների կառուցվածքը, դրանց միջև առկա կառուցվածքային և ֆունկցիոնալ կապերը, ախտահարման ժամանակ առաջացած խանգարումները: Ողնուղեղի կառուցվածքագործառնական առանձնահատկությունները՝ ոլնուղեղի գրրշ նյութի կառուցվածքը և ֆունկցիաները, սպիտակ նյութը (կպուկային, գուգորդական և պրոյեկցիոն նյարդաթելերի ընթացքը և դերը): Գլխուղեղի կառուցվածքը: Երկարավուն ուղեղի կառուցվածքագործառնական առանձնահատկությունները: Երկարավուն ուղեղի գործառնության հոգեբանական և ֆիզիոլոգիական դրսերումները: Ուղեղիկի կառուցվածքը և դրա խանգարումները: Միջին ուղեղի կառուցվածքը և գործառնությունը: Միջանկյալ ուղեղի կառուցվածքը: 12 զույգ գանգուղեղային նյարդերի տեղորությունը, գործառույթները: Գլխուղեղի մեծ կիսագնդերի կառուցվածքը, դրա ֆունկցիոնալ բեռնվածությունը:

Բաժին 3. ԲՆԳ ֆիզիոլոգիայի ուսումնափրության մեթոդնոգիա. Նյարդային համակարգի ոեֆլեկտոր գործունեությունը, պայմանական և ոչ պայմանական ոեֆլեքսների առանձնահատկությունները, պայմանական և ոչ պայմանական արգելակում և դրանց դերը հոգեկանի գործառնության մեջ: Պայմանառեֆլեկտոր գործունեության օրինաչափությունները: Պայմանական ոեֆլեքսների գոյացման մեխանիզմները: Ուղեղի հնտեղատիվ գործունեություն: Վարքի ձևերը: Վարքի կազմակերպման գործոնները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Щербатых Ю., Туровский Я.А. Анатомия центральной нервной системы для психологов: Учебное пособие. Питер, 2007.
2. Плотникова М., Анатомия центральной нервной системы : учеб. Пособие. Тюмень, 2009.
3. Анатомия, физиология, психология человека : краткий иллюстрированный словарь/ ред. А.С.Батуев. Питер, 2005.
4. Tortora, G.J., Derrickson, B. *Principles of Anatomy and Physiology (15th edition)*. Publisher.J. Wiley, 2016.
5. Դասախոսությունների տեքստեր և մեթոդական ուղեցույց նկարներով՝ Էլեկտրոնային կրիչով:

1.0303/B21	2. Հոգեբանության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ / շաբ	5. 30/00/15	
6. 1-ին կիսամյակ	7. առանց ընթացիկ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել հոգեկան գործունեության ընդհանուր օրինաչափությունների, հիմնարար կատեգորիաների, տեսությունների և հիմնական մեթոդների մասին ամբողջական գիտելիքներ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլիինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. մեկնաբանելու ընդհանուր հոգեբանության տեսական հիմքերը 2. նկարագրելու հոգեկանի կառուցվածքը, զարգացման օրինաչափությունները		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. վերլուծելու հոգեկանի զարգացման օրինաչափությունները 2. կանխատեսելու հոգեկանի զարգացման փոփոխությունները,		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. տիրապետելու հոգեկան գործնագիտացների, վիճակներին հատկությունների վերլուծության միջոցներին		
10. Դասընթացը ձևափորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա1. նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում:		

Ա4. Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաշափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակությունը անհատի և հասարակության կյանքում,		
Բ1. Կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար:		
Գ 3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. <ol style="list-style-type: none"> դասախոսություն, քննարկում, ինքնուրույն աշխատանքներ: 		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Քննությունը բանավոր է, առավելագույն՝ 20 միավոր արժեքով:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից: Թեմա 1. Հոգեկանի զարգացումը, օրինաչափությունները: Թեմա 2. Հոգեկանի ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Թեմա 3. Հոգեկանի կառուցվածքը, մակարդակները Թեմա 4. Հոգեկան գործնթացներ Թեմա 5. Հոգեկան վիճակներ Թեմա 6. Հոգեկան հատկություններ: Թեմա 8. Գործունեություն, Թեմա 9. Գործունության տեսակները Հաղորդակցում Թեմա 10. Հաղորդակցում Թեմա 11. Սոցիալական խմբեր. տեսակները, Թեմա 12. Փոքր խմբեր և կոլեկտիվ		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. <ol style="list-style-type: none"> Փիլոսյան Ս., Ընդհանուր հոգեբանություն, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2019. Еникеев М. И., Общая и социальная психология, М., Норма, 1999. Маклаков А.Г. Общая психология. Питер, 2012. Рубинштейн С.Л., Основы общей психологии, Питер, 2012. Introduction to Psychology// https://ocw.mit.edu/ans7870/9/9.00SC/MIT9_00SCF11_text.pdf 		
1. 0303/B22	2. Մասնագիտության ներածություն	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. առանց ընթացիկ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է իրազեկել ուսանողին ուսումնական գործունեության առաձնահատկությունների մասին, նպաստել հոգեբանության բնագավառում գիտելիքների ձեռքբերմանը և կիրառմանը: Ուսանողներին ծանոթացնել հոգեբանության գիտական հիմունքներին, տեսություններին և հիմնական բնագավառներին, զարգացման ժամանակակից միտումներին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. Նկարագրելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության բովանդակությունը, առանձնահատկությունները, 2. տարրերակելու ուսումնական գործունեության ձևերը, բովանդակությունը, պահանջները և տրամաբանությունը:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. Ճանաչելու արդի հոգեբանության հիմնադրույթները և հասկացությունները, 2. Վերլուծելու հոգեբանության տարրեր բնագավառներում գիտելիքների ձեռքբերման ուղիները,		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. կազմակերպելու իր ուսումնական գործունեությունը ինչպես լսարանային պայմաններում, այնպես էլ հիմնուրույն ուսումնական և հետազոտական աշխատանքներում:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կորթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսենորումները,		
Ա4. Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակությունը անհատի և հասարակության կյանքում,		

Բ4. համադրելու հոգեբանական աշխատանքի տարրեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լրություններ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում,

Գ1.համազործակցելու տվյալների սպառագիրը և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավարում:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
  2. քննարկում
  3. ինքնուրուղն աշխատանքներ

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Քննությունը բանավոր է, առավելագույն՝ 20 միավոր արժեքով:

13. Դասրնթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Հոգեբանության ուսումնասիրության առարկան, խնդիրները: **Թեմա 2.** Հոգեբանության տեղը զիտությունների համակարգում **Թեմա 3.** Հոգեբանության մեթոդաբանական հիմքերը: **Թեմա 4.** Հոգեբանության հիմնական ուղղությունները **Թեմա 5.** Հոգեբանության հիմնական ուղղությունները **Թեմա 6.** Հոգեբանի գործունեության հիմնական ուղղությունները **Թեմա 7.** Հոգեբանական աշխատանքը տարբեր մասնագիտական ոլորտներում **Թեմա 8.** Հոգեբանի մասնագիտական էթիկան:

14. Հիմնական գրականության զանկ.

1. Ավանեսյան Հ., Հովհաննիսյան Ս., Հովհաննիսյան Հ., Ասրիյան Է., Հոգեբանություն (դեմքեր, փաստեր): Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Եր., 2010:
  2. Климов Е., Психология как профессия. М., 2009.
  3. Маклаков А., Общая психология. Питер, 2006.
  4. Introduction to Psychology// https://ocw.mit.edu/ans7870/9/9.00SC/MIT9_00SCF11_text.pdf

1. 0303/ B22	2. Իմացական գործընթացների հոգեբանություն և պրակտիկում-1	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 6 ժամ /շաբ.	5. 60 /30/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակներ:	Է՛ ձևավորել պերցեպտիվ գործընթացների և ուշադրության հոգեբանական առանձնահատկությունների, հիմնական տեսական և կիրառական մոտեցումների և հայեցակարգերի վերաբերյալ ամրողական պատկերացումներ, ընդլայնել և լրացնել գիտելիքները պերցեպտիվ գործընթացների և ուշադրության, որպես հոգեբանական երևոյթների, զարգացման, օրինաչափությունների, տեսակների, առանձնահատկությունների և ուսումնասիրման մեթոդների մասին, զարգացնել մեթոդոլոգիական գիտելիքները, որը թույլ կտա ուսանողին համարել անհատական մոտեցումները ընդհանուր, համակարգային մոտեցումների հետ:	
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. մեկնաբանելու զգայության, ընկալման, ուշադրության հոգեբանության հիմնական տեսական (դասական և ժամանակակից) մոտեցումները,		
2. ներկայացնելու և վերարտադրելու պերցեպտիվ գործընթացների հայրենական և արտասահմանյան հեղինակների կողմից մշակված տեսական և կիրառական հիմքերը,		
3. վերլուծելու պերցեպտիվ գործընթացների և ուշադրության վերաբերյալ հիմնարար գրականությունը, տեսությունները,		
4. քննարկելու զգայության, ընկալման, ուշադրության հոգեբանության հիմնական փորձարարական մոտեցումները, հիմնական ուղղությունները, առաջադրանքներն ու խնդիրները:		
բ. Գործեական մասնագիտական կարողություններ		
1. ձանաչելու և մեկնաբանելու պերցեպտիվ գործընթացների և ուշադրության հոգեբանական առանձնահատկությունները, օրինաչափությունները, հիմնական օրենքները,		
2. քննարկելու զգայության, ընկալման և ուշադրության ծագումնաբանական խնդիրները,		
3. տարբերակելու նրանց բնութագրող հիմնական հասկացութային համակարգը,		
4. խնդնուրույն իրականացնելու ուսումնասիրություններ՝ փորձարարական ձանապարհով:		
զ. Քննանրական/փոխանցելի կարողություններ		

- պատրաստելու բանավոր գեկուցումներ պերցեպտիվ գործընթացների հոգեբանությանը վերաբերող լրացուցիչ գրականությունից,
- վերլուծելու և եզրակացություններ կատարելու պերցեպտիվ գործընթացների տեսական դրույթների, և գործնական ու կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,
- կիրառելու գիտելիքները հոգեբանական այլ գործընթացների և երևույթների դրսուրման հոգեբանական առանձնահատկությունների և պատճառահետևանքային կապերի բացահայտման համար:

10. Դասընթացը ձևավորում է կորպական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Ա1. նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարրեր ոլորտներում,

Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ ախտաբանական դրսուրումները

Ա3.սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,

Բ1.կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար,

Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշչի մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ,

Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,

Գ4.պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,

Գ5.ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն՝ տեսական նյութի մատուցում
- սեմինար պարապմունք, մենագորությունների ինքնուրույն ընթերցանություն և խմբային քննարկում
- գործնական պարապմունք և ինքնուրույն կատարած հետազոտությունների ներկայացում
- գրականության ինքնուրույն վերլուծություն և բանավոր գեկուցում:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով և թեստային աշխատանք:

Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:

2-րդ ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր..

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով և թեստային աշխատանք:

Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:

Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. բանավոր քննություն ըստ առաջարրված հարցաշարի:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Բաժին 1. Խմացական գործընթացների դերը մարդու կենսագործունեության մեջ: **Բաժին 2.** Ուշադրություն: **Բաժին 3.** Զգայություն: **Բաժին 4.** Ընկալում. **Բաժին 5.** Մտապատկերներ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Գրին Է., Հոգեբանությունը իրավապահ գործունեությունում, Եր., 2007:
- Փիլոսյան Ս., Ընդհանուր հոգեբանություն, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2019:
- Годфруя Ж., Что такое психология. Т. 2, М. Мир, 1992.
- Маклаков А., Общая психология. СПб., 2012.

5. Рубинштейн С.Л., Основы общей психологии. СПб.: Питер, 2012.
 6. Фаликман М.В., Внимание. М. АСАДЕМ 2006.
 7. Шифман Х., Ощущение и восприятие, 5-е изд. - СПб.: Питер, 2003.

1. 0303/B23	2. Անձնային աճի պրակտիկում	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/0/30	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ զարգացնել ուսանողի անձը, ծանոթացնել հասկացությունների և պատկերացումների հետ, որոնք անհրաժեշտ են ուսանողի իր անձի, խմբի և հոգեբանական իրադրության վերլուծության համար, զարգացնել ինքնաճանաչման և ինքնադրսերման հմտությունները, զարգացնել անորոշ իրավիճակներում ոչ ստանդարտ, ստեղծարար լուծումներ առաջադրելու ունակություններ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու «Անձնային աճ» հասկացությունը, ներկայացնելու «Անձնային աճ» հասկացության ծագման պատմությունը, մեկնաբանելու դրա հությունը, բնութագրելու հիմնական գործոնները, 2. բացատրելու ինքնակարգավորման առանցքային կողմերը և հմտությունները, 3. Ճանաչել իր անձը, առանձնահատկությունները, Ճանաչել իր արժենքերը		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. պլանավորել, կազմել անձնային աճին ուղղված հանդիպումներ, 2. կազմակերպել և իրականացնելու անձնային աճին ուղղված առանձին վարժություններ տարիքային տարբեր խմբերում, 3. ինքնարտահայտման և ինքնաներկայացման հմտություններ, վերլուծելու և կարգավորելու սեփական մտքերն ու հույզերը		
գ. բնդիհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. կիրառելու ինքնակարգավորման և անձնային աճին ուղղված հմտությունները 2. ձևավորելու սեփական անձի զարգացման հեռանկարները:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա5. թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական էթիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը		
Բ4. համադրելու հոգեբանական աշխատանքի տարբեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում,		
Բ5. կազմակերպելու իր աշխատանքային և /կամ ուսումնական գործունեությունը ստացած տեսագործնական գիտելիքներին համապատասխան:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն 2. քննարկում 3. գործնական վարժանքներ		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
1-ին ընթացիկ ստուգումը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.		
Գնահատման մեթոդ՝ ամփոփ վերլուծական գրավոր պատասխաններ հարցերին, Գնահատման չափանիշները՝ նյութի ինքնուրույն վերլուծություն, պատասխանների ամբողջականություն		
2-րդ ընթացիկ ստուգումը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.		
Գնահատման մեթոդները՝ ինքնուրույն աշխատանքի գնահատում (գործնական առաջադրանքի իրականացում և վերլուծություն), Գնահատման չափանիշները՝ կատարված աշխատանքի համապատասխանությունը առաջադրված նկարագրիչներին, ուժիքսիայի և ինքնավերլուծության առկայություն		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.		
Բաժին 1. Անձ, անձի զարգացման օրինաշափությունները: Անհատ, անձ, անհանատականություն, մարդ		

որպես ինքնաճանաշման սույցեկոտ: Ինքնաճանաշման միջոցները, ինքնազնահատական, գործոններ: **Բաժին 2.** Անձի արժեքները, համոզմունքները: Անձի արժեքային կողմնորոշումները, կյանքի ոճը: Պատասխանատվությունը և ինքնուրույնությունը որպես հասուն անձի չափորոշիչներ: **Բաժին 3.** Անձնային աճ, անձնային աճի չափորոշիչները: Անձնային աճի անհատական նպատակները և դրդապատճանները: Անձի ներքին ռեսուրսների և ստեղծարարության բացահայտում: Անձի զարգացման պատնեշների հաղթահարում: Անձի ստեղծարարության պատնեշների հաղթահարում և զարգացում: **Բաժին 4. Հաղորդակցումը և անձնային աճը:** Անձի հաղորդակցման հմտությունների զարգացում: Հաղորդակցման խոսքային և ոչ խոսքային ազդակների հասկացում: **Բաժին 5.** Ինքնակարգավորման հմտություններ: Հուզական վիճակի ինքնակարգավորման հմտություններ: Ինքնակարգավորման հմտությունների զարգացումը որպես ներքին ռեսուրս:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Зайцева Т., Теория психологического тренинга. Психологический тренинг как инструментальное действие. Спб.: Речь, М.: Смысл, 2002.
2. Карелин А., Большая энциклопедия психологических тестов. Изд. Экмо, 2007.
3. Котелевцев Н., Психическая саморегуляция, Юрайт, 2020
4. Рамедник Д., Тренинг личностного роста: Учебное пособие. – М.: ФОРУМ: ИНФРА – М, 2020.
5. Шевцова И., Тренинг личностного роста, СПб.: Речь, 2003.
6. <http://www.essentiallifeskills.net/personaldevelopmentarticles.html>

1.0303/B24	2. Իմացական գործընթացների հոգեբանություն և պրակտիկում-2	3. 6 ECTS կրեդիտ
4.6 ժամ/շաբ.	5. 60/0/30	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	

8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել կողնիտիվ գործընթացների հոգեբանական ուսումնասիրություններին, ցույց տալ հոգեկան արտացոլման բարձրագույն ձևերի յուրակերպությունը, ներկայացնել դասական և ժամանակակից տեսությունները, տալ հիմնական հարցադրումների և խնդիրների գիտական բացատրությունները, ծանոթացնել դրանց փորձարարական ուսումնասիրման եղանակներին և հիմնական արդյունքներին:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. նկարագրելու կողնիտիվ գործընթացների աշխատանքի առանձնահատկությունները,
2. ներկայացնելու և վերուժելու կողնիտիվ ոլորտի զարգացման օրինաչափությունները,
3. գոնելու և բացատրելու կողնիտիվ ոլորտի նորագույն հոգեբանական տեսությունները և այդ ոլորտում կատարած ուսումնասիրությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. ուսումնասիրելու և վերլուսնելու կոնկրետ անհատի կողնիտիվ ոլորտի անհատական առանձնահատկությունները,
2. կազմելու և իրականացնելու կողնիտիվ գործընթացների ուսումնասիրման հոգեբանական հետազոտական ծրագրեր:

գ. բնդիքանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու կողնիտիվ տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ
2. ստեղծագործար կիրառելու ձևորենիված գիտելիքը, ընկալել և տարածել նոր տեղեկատվությունը:

10. Դասընթացը ձևակրուտ է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա1. նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարրեր ոլորտներում:

Ա2. բացատրելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսևումները,

Ա4. ձանաշելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակությունը անհատի և հասարակական կյանքում

Բ1.կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների

լուծման համար

Բ2.գործնական կիրառելու հոգեախտորշչիչ մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եղրահանգումներ,

Գ3.քննադատորեն վերլուծելու և եղրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
2. ցուցադրման մեթոդ
3. դեղուկտիվ մեթոդ
4. բացատրական մեթոդ
5. փոխներգործուն գրառումների համակարգ
6. ուղղորդված գրառումներ
7. տեղեկատվության որոնում:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննությունն. առավելագույնը՝ 5 միավոր, 25 %:

Գնահատման մեթոդ. Իրականացվում է գրավոր՝ թեստային հարցերին բաց և փակ պատասխանների ձևով:

2-րդ ընթացիկ քննությունն. առավելագույնը՝ 5 միավոր, 20 %:

Գնահատման մեթոդ. Իրականացվում է գրավոր՝ թեստային հարցերին բաց և փակ պատասխանների ձևով:

Եզրափակիչ քննությունն. առավելագույնը՝ 10 միավոր, 50%:

Գնահատման մեթոդ. Իրականացվում է բանավոր՝ համաձայն անցած թեմաների կազմված հարցաշարի հարցերին ուսանողների բանավոր պատասխանների միջոցով:

13. Դաշտային բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Հիշողության էությունը և գործառույթները: Հիշողության ֆենոմենոգիան: Հիշողության կազմակերպումը. հիմնական մոտեցումներն ու տեսությունները: Հիշողության դասակարգումը, տեսակները, ձևերը: Հիշողության օրենքները: **Թեմա 2.** Հիշողության եռաբաղադրիչ մոդելի կառուցվածքը և գործընթացները: Հիշողության տարիքային առանձնահատկությունները, զարգացումը: Մնեմոտեխնիկաներ: Հիշողության խանգարումները: **Թեմա 3.** Մտածողությունը որպես բարձրագույն խմացական գործընթաց, մտածական գործընթացի հիմնական փուլերը: Մտածողության հիմնական օպերացիաները: Մտածողության ձևերը: Մտածողության տեսակները: Մտածողության օրինաչափությունները: Մտածողության զարգացումը օնտոգենեզում: Մտածողության տեսությունները: Մտածական գործունեության կառուցվածքը ոչ ստանդարտ խնդիրներ լուծելու ընթացքում: Մտերձարար մտածողություն: Մտածողության խանգարումները: Մտածողությունը ակտիվացնելու միջոցները: **Թեմա 5.** Մտածողություն և խոսք: Խոսք և լեզու, խոսքի գործառույթները և տեսակները: Մտածողություն և խոսք. գենետիկական հիմքերը: Խոսքի ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Խոսքի զարգացման տեսությունները: Խոսքի զարգացման փուլերը օնտոգենեզում: Խոսքի խանգարումները: **Թեմա 6.** Երևակայության բնույթը և գործառույթները որպես իմացական գործընթաց: Երևակայության նեյրոֆիզիոլոգիական հիմքերը: Երևակայության տեսակները: Երևակայության պատկերներ ստեղծելու հնարները: Երևակայության զարգացումը և անհատական տարբերությունները: Երևակայությունը և ստեղծագործությունը: Մտերձարական երևակայությունը խթանելու միջոցները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Փիլոսայն Ս., Ընդհանուր հոգեբանություն, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2019.
2. Зинченко Т., Память в экспериментальной и когнитивной психологии.-СПБ.; Питер, 2002.
3. Маклаков А., Общая психология. СПб., 2012.
4. Надлер Дж., Хибино М., Фаррелл Дж. Мышление полного спектра. Минск, Попурри,2001.
5. Психология памяти. Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В.Ф. Спириidonова М.;Астеръ,2008
6. Хозиев В. Б. Практикум по общей психологии; Учебное пособие для студ. Высш. Учебн,заведений. М, Академия, 2003.
7. Philip Quinlan, Philip T. Quinlan, Ben Dyson. 2008. *Cognitive Psychology*. Publisher-Pearson/Prentice Hall.

1. 0303/B25	2. Հոգեբանության պատմություն	3. 5 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/15/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել ուսանողներին առարկայի հիմնախնդիրներն ու բովանդակությունը, հոգեբանության գիտության զարգացման ուղին, ներկայացնել հոգեկանի որպես հոգեբանության ուսումնասիրության առարկայի զարգացումը պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններում, ծանոթացնել այն կարևորագույն հարցերին, որոնք առնչվում են հոգեբանության գիտության ձևավորմանը, զարգացմանը և արտադրությանը, կառուցվածքին, ինչպես նաև ժամանակակից հայեցակարգերին, միջառարկայական և միջնագույն հայեցակարգերին նշանակությանը, հայ հոգեբանական մտքի զարգացմանը, վերլուծել և ներկայացնել նաև հոգեբանության գիտության զարգացումը Հայաստանում:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ լիինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ճանաչելու հոգեբանության գիտության նախահիմքերը, բնութագրելու հոգեբանության գիտական համակարգը, ներկայացնելու վերջինիս կառուցվածքը, խնդիրները և մեթոդները,
2. մեկնաբանելու հոգեբանական տեսությունները, դպրոցների, ուղղությունների, նրանց հայեցակարգերի և տեսական հայացքների դրույթները,
3. ներկայացնելու հոգեկանի ծագման և զարգացման հիմնախնդիրը, հոգեկանի ուսումնասիրության էմայիրիկ կողմը, փորձարարական ուղին և հետազոտական բնույթը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կատարելու վերլուծահամարդարական աշխատանքներ իրենց մասնագիտության համար,
2. մեկնաբանելու հոգեկանի կառուցվածքը, հոգեկան երևույթները, գործնթացները և հատկությունները իրենց պատմական զարգացման ընթացքում,
3. իրականացնելու ուսումնասիրություններ հոգեբանության տեսությունների և մոտեցումների, փորձարարական ուսումնասիրության վերաբերյալ:

գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. մշակելու հոգեբանության մասնագիտական գրականություն, պատրաստելու բանավոր գեկուցում և վարելու գիտական բանավեճ:

10. Դասընթացը ձևավորում է կորպական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա1. նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակականկյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա4. ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առընչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակությունը անհատի և հասարակության կյանքում,

Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ,

Գ1.համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ աշխատելու մասնագիտական միջավայրում,

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկումներ
3. բանավեճ

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին բնդացիկ քննություն (առավելագույնը՝ 5 միավոր, 25 %):

Գնահատման մեթոդ. Իրականացվում է գրավոր՝ թեստային հարցերին բաց և փակ պատասխանների ձևով:

2-րդ բնդացիկ քննություն առավելագույնը՝ 5 միավոր, 20 %:

Գնահատման մեթոդ. Իրականացվում է գրավոր՝ թեստային հարցերին բաց և փակ պատասխանների ձևով:

Եզրափակիչ քննություն. առավելագույնը՝ 10 միավոր, 50%:

Գնահատման մեթոդ. Իրականացվում է բանավոր՝ համաձայն անցած թեմաների կազմված

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Անտիկ շրջան և միջզիտական հոգեբանություն. հոգեբանության փիլիսոփայական հիմքերը: **Թեմա 2.**

Միջնադար. գիտակցության հիմնախնդիրները և արարական փիլիսոփայության զարգացումը: **Թեմա 3.**

Վերածնողից հետո մինչև նորագույն շրջան. հոգեբանության գիտության զարգացման և ձևավորման ամփոփում:

Թեմա 4. Նորագույն շրջան. հոգեբանության ժամանակակից ուղղությունները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Հոգեբանություն (Դեմքեր, փաստեր): Խմբ. Հ. Ավանեսյան, Եր., 2010:
- Հայ հոգեբանների միջազգային ներուժը, Եր., 2015:
- Լոչինին Ա., Իстория Психологии, изд. Экзамен, М., 2005.
- Ярошевский М., История психологии. 3-е изд. М., 1985.

1. 0303/ B26	2. Մարդաբանություն և համեմատական հոգեբանություն	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակից գնահատումով	
	8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին բանական մարդու ծագման, հոգեկանի առաջացման և զարգացման էվոլյուցիային, մարդաբանության ուսումնասիրման բաժիններին, անթրոպոգենեզի վարկածներին, զոհողության և էթոլոգիայի հետազոտությունների ժամանակակից վերլուծություններին, փոխանցել գիտելիքներ մարդու ֆիզիոլոգիական և օնտոգենետիկական զարգացման, հոգեկան ընդունակությունների առաջացման օրինաչափությունների, պերցեպտիվ հոգեկանի, ինտելեկտի և անհատական կազմավորման, մարդու և կենդանիների հոգեկան գործընթացների որակական տարբերությունների վերաբերյալ, ծանոթացնել կենսասոցիալական տեսանկյունից մարդու և կենդանիների էվոլյուցիայի վարքային առանձնահատկությունների դրսուրումների տարբերություններին	
	9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝	
	ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն	
	<ol style="list-style-type: none"> սահմանել և մեկնաբանել մարդու և կենդանիների վարքի դրսուրումները էվոլյուցիոն հոգեբանության տեսանկյունից, ներկայացնել և քննարկել համեմատական հոգեբանության զարգացման ժամանակակից միտումները և ուսումնասիրվող հիմնախնդիրները, թվարկել և բացատրել հոգեկանի զարգացման մակարդակները՝ ստորակարգ կենդանիներից մինչև մարդ քննարկել կենդանիների վարքի ուսումնասիրման տարբեր տեսությունների սահմանափակումները և կիրառական նշանակությունը: 	
	բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ	
	<ol style="list-style-type: none"> վերլուծել և համեմատել ստորակարգ և բարձրակարգ կենդանիների հոգեկան դրսուրումների առանձնահատկությունները, տարանշատել կենդանիների վարքի ուսումնասիրման հիմնական բնութագրիչները պերցեպտիվ հոգեկանի զարգացման տարբեր փուլերում ձևակերպել մարդու և կենդանիների հոգեկան գործունեության ուսումնասիրման մեթոդաբանությունը: 	
	գ. քննիչանուագիտական կարողություններ	
	<ol style="list-style-type: none"> պատրաստել բանավոր գեկուցում և ավնարկ (էսսե), գիտական քննարկումներ: 	
	10. Դասընթացը ձևակերպում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.	
	Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները,	
	Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ,	
	Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների,	
	ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,	
	Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:	
	11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.	
	<ol style="list-style-type: none"> դասախոսություն սեմինար քննարկումներ գրականության խնդրություն վերլուծություն և բանավոր գեկուցում 	

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին բնրացիկ ստուգումը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր. Գնահատման մեթոդ՝ ամփոփ վերլուծական գրավոր պատասխաններ հարցերին,

Գնահատման չափանիշները նյութի ինքնուրույն վերլուծություն, պատասխանների ամբողջականություն:

2-րդ բնրացիկ ստուգումը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.

Գնահատման մեթոդները՝ ինքնուրույն աշխատանքի գնահատում (ռեֆերատ, ակնարկ՝ էսե),

Գնահատման չափանիշները՝ կատարված աշխատանքի թեմատիկ համապատասխանությունը և ինքնուրույն վերլուծություն

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Բաժին 1. Կյանքի ծագման վարկածները: Մարդարանության պատմական ակնարկ: Սոցիալական մարդարանություն: Ինտելեկտի ձևավորումը: Հոգեկանի էվոլյուցիան: Մարդու էվոլյուցիայի հիմնական փուլերը: Մարդու կազմավորման գնահատման մեթոդները: Անթրոպոֆիների սոցիալական վարքը: Արսելերացիայի զարգացման հիմնախնդիրը և կենսարանական տարիքի չափորոշչները: Նյութական մշակույթը և կենսարանական օրինաչափությունները: Էթնիկական մարդարանություն: **Բաժին 2.** Համեմատական հոգեբանության կենսարանական հիմունքները: Հմտությունների ձևավորումը կենդանիների մոտ: Կինեզներ և տարսիսներ: Կենդանիների զգայության և ըմբռնման ուսումնասիրման մեթոդները: Կենդանիների վարքը և հաղորդակցումը: Ուսուցանումը և ընտելացումը կենդանիների մոտ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Պապոյան Վ., Դասախոսություններ մարդարանությունից, Եր., 2004:
- Мандель Б.Р., Зоопсихология и сравнительная психология. Новый модульный курс [Электронный ресурс] : Учеб. пособие / Б. Р. Мандель. - М.: Вузовский учебник; ИНФРА-М, 2014.
- Филиппова Г., Зоопсихология и сравнительная психология, М., 2004.

1. 0303/B27	2. Հոգեֆիզիոլոգիա	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 4 Ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել հոգեկան գործընթացների, վիճակների և հատկությունների ֆիզիոլոգիական օրինաչափությունների, հոգեֆիզիոլոգիական տարբեր դպրոցների կողմից ընդունված տեսությունների և հայեցակարգերի վերաբերյալ լիարժեք մասնագիտական գիտելիքներ:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- սահմանելու և մեկնաբանելու մարդու հոգեկանի գործառնության ուղեղային ապահովումը, գլխուղեղում դրանց լոկալիզացիան, բացատրելու և մեկնաբանելու միջկիսագնդային անզուզափության դերը հոգեկանի գործառնության դրսուրումներում,
- ներկայացնելու և քննարկելու հոգեկան գործընթացների վեգետատիվ կոռելյատները,
- ներկայացնելու տարբեր հոգեկան գործընթացների ուսումնասիրման համար նախատեսված համապատասխան հոգեֆիզիոլոգիական մեթոդները,
- մեկնաբանելու տարբեր հոգեկան գործընթացների հոգեֆիզիոլոգական մոտեցումները, հայեցակարգերը և տեսությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- կիրառելու ստացված գիտելիքները հոգեկանի գործառնության առանձնահատկությունները բացատրելու համար,
- որոշելու հոգեկան վիճակների վեգետատիվ և ուղեղային կոռելյատները
- կանխատեսելու հոգեկանի զարգացման ուղին՝ հիմնվելով գլխուղեղի գործառնության առանձնահատկությունների վրա:

գ. բնդիքանրական/փոխանցելի կարողություններ

- կիրառելու հոգեկան հատկությունների, գործընթացների և վիճակների ուսումնասիրման հոգեֆիզիոլոգիական մեթոդները և հնարքները,
- վերլուծելու հոգեֆիզիոլոգիական ցուցանիշները:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա1. Ակադեմիական հոգեբանության հիմնական մեթոդարանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու

հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսորումները,

Բ1. կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար,

Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եղբահանգումներ,

Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ:

Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը,

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոտություն,
2. սեմինար պարապմունք
3. գործնական պարապմունք
4. դիսկուրսներ, բանավեճեր,
5. գրականության ինքնուրույն վերլուծություն,
6. բանավոր գեկուցում:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություններ գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր

Գնահատման չափանիշներ. նյութի ճիշտ մեկնաբանություն, ինքնուրույնություն:

2-րդ ընթացիկ քննություններ գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր..

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ տրամաբանական պատասխաններ հարցերին՝ գրավոր կերպով, թեստային աշխատանք

Գնահատման չափանիշներ. նյութի ճիշտ մեկնաբանություն, ինքնուրույնություն:

Եզրափակիչ քննություններ գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.. Գնահատման մեթոդ.

բանավոր քննություն ըստ առաջադրված հարցաշարի: Գնահատման չափանիշներ. հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական պատասխաններ:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Բաժին 1. Հոգեֆիզիոլոգիայի ներածություն: **Բաժին 2.** Պերցեպտիվ գործընթացների հոգեֆիզիոլոգիա: **Բաժին 3.** Գիտակցված վարքի և շարժման հոգեֆիզիոլոգիա: **Բաժին 4.** Կոզմիտիվ գործընթացների հոգեֆիզիոլոգիա: **Բաժին 5.** Ուսուցման հոգեֆիզիոլոգիա: **Բաժին 6.** Հոլոյերի հոգեֆիզիոլոգիա: **Բաժին 7.** Սրբեսի հոգեֆիզիոլոգիա: **Բաժին 8.** Գիտակցության հոգեֆիզիոլոգիա: **Բաժին 9.** Քնի հոգեֆիզիոլոգիա: **Բաժին 10.** Միջկյանականացության անզուզակություն

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Գրիգորյան Վ., Հոգեֆիզիոլոգիա. Եր., 2014:
2. Психофизиология / Под ред. Ю. И. Александрова. 4-е изд. Питер пресс, 2016.
3. Лурия А., Основы нейропсихологии. М., Изд-во Академия. 2006.
4. Психофизиология: Учебник для вузов / Н. Н. Данилова М.: Аспект Пресс, 2012.
5. Handbook of Psychophysiology // Edited by J. T. Cacioppo, L. G. Tassinary, G. Berntson. Cambridge University Press, 2007.

1. 0303/B28	2. Անձի հոգեբանություն	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 30/0/30	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	

<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին անձի հոգեբանության հիմնարար խնդիրներին, փոխանցել գիտելիքներ անձի հոգեբանական կենտրոնական առանձնահատկությունների մասին, ծանոթացնել ուսանողներին անձի ուսումնասիրման հնարավորությունները:</p>
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու և մեկնաբանելու անձի հոգեբանության առարկան, խնդիրները, հիմնահարցերը, 2. ներկայացնելու և բացատրելու անձի կառուցվածքի, զարգացման, դրդապատճառային և արժեիմաստային ոլորտների առանձնահատկությունները 3. ներկայացնելու անձի հոգեբանության ներառարկայական և միջառարկայական կապերը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. իրականացնելու հետազոտական աշխատանքներ՝ անձի տարբեր հոգեբանական առանձնահատկությունները ուսումնասիրելու համար, 2. վերլուծելու, համադրելու և ընդհանրացնելու անձի զարգացման գործոնները և պայմանները, 3. վերլուծելու հետազոտական տարբեր նյութեր՝ հիմնվելով ունեցած գիտելիքների վրա: <p>գ. քննիչանուական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պատրաստելու բանավոր գիրուցումներ:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա1. նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,</p> <p>Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսնորումները,</p> <p>Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ,</p> <p>Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. բանավեճ
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին բնրացիկ ստուգումը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.</p> <p>Գնահատման մեթոդ՝ ամփոփ վերլուծական գրավոր պատասխաններ հարցերին,</p> <p>Գնահատման չափանիշները՝ նյութի ինքնուրույն վերլուծություն, պատասխանների ամբողջականություն</p> <p>2-րդ բնրացիկ ստուգումը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.</p> <p>Գնահատման մեթոդները՝ ինքնուրույն աշխատանքի գնահատում (ռեֆերատ, ակնարկ՝ էսսե), Գնահատման չափանիշները՝ կատարված աշխատանքի թեմատիկ համապատասխանությունը և ինքնուրույն վերլուծություն:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից:</p> <p>Բաժին 1. Անձի հոգեբանության մեթոդաբանական հարցեր: Բաժին 2. Անձի ուսումնասիրման մեթոդները և սկզբունքները: Բաժին 3. Անձի հոգեբանական կառուցվածքը: Բաժին 4. Անձի զարգացում. շարժիչ ուժերը և առանձնահատկությունները: Բաժին 5. Բնքնագիտակացություն և Ես-կոնցեպցիա: Բաժին 6. Անձի դրդապատճառային ոլորտ: Բաժին 7. Անձի արժեիմաստային ոլորտի առանձնահատկությունները դրդապատճառային կարգավորման մեջ: Բաժին 8. Գաղափար անձնային առողջության մասին:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асмолов А., Психология личности, М., 2007. 2. Первина Л., Джон О.П., Психология личности: Теория и исследования. М., 2000. 3. Психология личности./ под ред. П.Н. Ермакова, В.А. Лабунской. 2008.

4. Слотина Т., Психология личности. СПб.: Питер, 2008.

5. Хекхаузен Х., Мотивация и деятельность, СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003.

1. 0303/ В29	2. Դիֆերենցիալ հոգեբանություն և պրակտիկում-ՀԲ*	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 5 ժամ/շաբ.	5. 30/30/15	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին դիֆերենցիալ հոգեբանության ժամանակակից հիմնախնդիրներին փոխանցել գիտելիքներ անձի խառնվածքի, բնավորության և ընդունակությունների անհատական տարբերությունների ձևավորման և զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու և մեկնաբանելու դիֆերենցիալ հոգեբանության մեթոդաբանական հարցերի և զարգացման ժամանակակից միտումները,		
2. քննարկելու խառնվածքի, բնավորության և ընդունակությունների ուսումնասիրման դասական և ժամանակակից մոտեցումները,		
3. թվարկելու և բացատրելու խառնվածքի, բնավորության և ընդունակությունների տիպոլոգիական առանձնահատկությունները,		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. վերլուծելու անհատական տարբերությունները, դրանց զարգացման օրինաչափությունները և մեխանիզմները,		
2. կիրառելու անհատական տարբերությունների բացահայտման ախտորոշիչ մեթոդիկաներ և վերլուծելու դրա հետևանքները		
գ. քննիանքական/փոխանցելի կարողություններ		
1. պատրաստելու բանավոր գեկուցում և վարելու գիտական բանավեճ,		
2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմեր:		
10. Դասընթացը ձևագործում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա1. Նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքիտարբեր ոլորտներում,		
Ա4. Նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանք տարբեր ոլորտներում,		
Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ,		
Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն		
2. սեմինար		
2. գործնական պարապմունք (ինքնուրույն առաջադրանքների կատարում, թեստերի մեթոդիկայի կիրառում)		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
1-ին ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր:		
Գնահատման մեթոդ. ամփոփ պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով, թեստային առաջադրանքներ: Գնահատման չափանիշներ. մորթի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, պուրի ճիշտ մեկնաբանություն, ճիշտ պատասխանի ընտրություն:		
2-րդ ընթացիկ քննությունը հետազոտական աշխատանք՝ առավելագույն 5 միավոր արժեքով:		
Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.. Գնահատման մեթոդ. բանավոր քննություն ըստ առաջադրված հարցաշարի:		
Գնահատման չափանիշներ. հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական և հիմնավորված պատասխաններ		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.		

Բաժին 1. Դիմումական հոգեբանության մեթոդաբանական հիմքերը: Դիմումական հոգեբանության առարկան, խնդիրները, ուսումանսիրության ուղղությունները: Դիմումական հոգեբանության մեթոդները: Հասկացություն անհատականության մասին: Անհատականության կառուցվածք:

Բաժին 2. Խառնվածքը որպես անհատական առանձնահատկություն: Խառնվածքի մասին պատկերացումների ձևավրում: Խառնվածքի ուսումնասիրության կոնստիտուցիոնալ մոտեցում: Խառնվածքի ուսումնասիրության հոգեֆիզիոլոգիական մոտեցում: Խառնվածքի ուսումնասիրության գործոնային մոտեցում: Ժամանակակից ուսումնասիրություններ: հոգեգենետիկ և լոնգիտուդ հետազոտություններ:

Բաժին 3. Բնավորությունը որպես անհատական առանձնահատկություն: Բնավորությունը որպես անհատական առանձնահատկություն. տարբեր մոտեցումներ և մեկնաբանություններ: Բնավորություն և անձ. բնավորության կառուցվածք, բնավորության գծեր: Բնավորության նորմա և պաթոլոգիայի հիմնախնդիրը: Բնավորության և անձի շեշտվածություն: Բնավորության ձևավորման հիմնախնդիրը. պայմաններ և մեխանիզմներ:

Բաժին 4. Ընդունակությունները որպես անհատական տարրերություններ: Ընդունակությունների հիմնախնդիր ձևավրումը: Ընդունակությունները որպես անհատական առանձնահատկություն: Ընդունակությունների կառուցվածքը. Ընդունակությունների տեսակները բայց տարբեր դասակարգումների: Ընդունակությունների կառուցվածքը, ընդունակությունների տեսակները բայց տարբեր դասակարգումների: Ընդունակությունների տեսակները բայց տարբեր դասակարգումների: Ընդունակությունների զարգացում: Օժտվածության հիմնախնդիրը: Մտավոր ընդունակությունների և ինտելեկտի ուսումնասիրություններ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ильин Е.П. Психология индивидуальных различий. СПб.: Питер, 2004.
2. Нартова-Бочавер С.К. Дифференциальная психология: Учебное пособие для студентов, М.2007.
3. Психология индивидуальных различий. Хрестоматия. Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова, М., 2006:

1. 0303/B30	2. Սոցիալական հոգեբանություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 6 ժամ/շաբ.	5. 60/0/30	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. Էզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տրամադրել հիմնարար գիտելիքների սոցիալական հոգեբանության, սոցիալական գործընթացների և երևույթների, ինչպես նաև դրանց փոխակերպումների մասին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. Ներկայացնելու հոգեբանության պատմությունը, սահմանելու և բացատրելու նրա հիմնական հասկացությունները,		
2. տարբերակելու հիմնարար սոցիալ-հոգեբանական գործընթացների և երևույթների, ինչպես նաև սոցիալական հոգեբանության կիրառության դաշտը:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. ուսումնասիրելու և մեկնաբանելու սոցիալ-հոգեբանական գործընթացները և երևույթները,		
2. վերլուծելու սոցիալ-հոգեբանական հարաբերությունների առանձնահատկությունները:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. կիրառելու սոցիալ-հոգեբանական գիտելիքները գիտահետազոտական աշխատանքներ իրականացնելիս:		
2. ուսումնասիրելու տարբեր սոցիալական խմբերի հոգեբանական առանձնահատկությունները:		

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Ա1. Նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկրունքները, արդի և հիմնարար և տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա2. Բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսուրումները,
--

Բ3. Տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված
--

գործողություններ,

Գ3.քննադատորն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկում
4. բանավեճ
5. գրականության ինքնուրույն վերլուծություն և բանավոր գեկուցում:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով: Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:

2-րդ ընթացիկ կրննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով: Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:

Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր..

Գնահատման մեթոդ. բանավոր քննություն ըստ առաջադրված հարցաշարի:

Գնահատման չափանիշներ. հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական պատասխաններ, ամբողջականություն, նյութի տիրապետման աստիճան և ներկայացման որակ:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Անհատ-զանգված, հոգեկան փոխակերպությունների խնդիրը: **Թեմա 2.** Զանգվածների հոգեկանի կառուցվածքը: **Թեմա 3.** Զանգվածների հավատն ու սպասելիքները: **Թեմա 4.** Առաջնորդ-զանգված՝ սոցիալական առաջնորդության և իշխանության խնդիրը: **Թեմա 5.** Առաջնորդի հոգեբանական դիմանկարը: **Թեմա 6.** Ներազդման մեխանիզմները զանգվածներում: **Թեմա 7.** Սոցիալական դիրքորոշման ուսումնասիրման պատմությունը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Андреева Г., Социальная психология М, 2004.
2. Майерс Д., Социальная психология, П., 2011.
3. Свенцицкий А., Социальная психология , Москва, Проспект, 2004.
4. Семечкин Н., Социальная психология на рубеже веков. Вл. 2005.
5. Чалдини Р., Психология влияния, П. 2011.

1. 0303/B31	2. Կրթության հոգեբանություն	3.4 ECTS կրեդիտ
4. 3 ժամ/շաբ.	5. 30/0/15	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին կրթության կառուցվածքին, ուսումնական և մանկավարժական գործունեության հոգեբանական առանձնահատկություններին և օրինաչափություններին, տրամադրել տարրեր տարիքային փուլերում սովորողների կրթության կազմակերպման առանձնահատկությունների վերաբերյալ գիտելիքներ, ձևավորել դպրոցին հոգեբանական պատրաստվածության և ուսումնական մոտիվացիայի հոգեախտորոշման հմտություններ, ձևավորել առանձնահատուկ կրթական կարիքներ ունեցող սովորողների առանձնահատկությունների վերաբերյալ գիտելիքներ:		

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- բնութագրելու կրթությունը՝ որպես համակարգ և գործնթաց, թվարկելու այդ գործնթացի սուբյեկտների՝ աշակերտի և մանկավարժի հոգեբանական բնութագրերը
- սահմանելու ուսումնական գործունեության բնութագրերը, ներկայացնելու կառուցվածքը, առարկայական բովանդակությունը, բնութագրելու ուսումնական մոտիվացիայի տեսակներն ու տարիքային առանձնահատկությունները,
- նկարագրելու կրթության առանձնահատուկ կարիքներ ունեցող սովորողների առանձնահատկությունները, սահմանելու ներառական կրթության սկզբունքները և էությունը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- գնահատելու տարբեր տարիքի սովորողների ուսումնական մոտիվացիայի մակարդակը,
- կիրառելու հոգեախտորոշչի մեթոդիկաներ դպրոցական ուսուցմանը երեխայի հոգեբանական պատրաստվածությունը որոշելու համար:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինտերնետ ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ),
- ստեղծագործաքար կիրառելու յուրացրած գիտելիքը և հմտությունները:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա2. օգտվելու տեղեկատվության տարատեսակ աղյուրներից (ինտերնետ ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ), ստեղծագործաքար կիրառելու յուրացրած գիտելիքը և հմտությունները:

Ա4. ձանաշելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առընչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակությունը անհատի և հասարակության կյանքում,

Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշչի մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ,

Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմաննուղղված գործողություններ

Գ5. ստեղծագործաքար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն, գործնական պարապմունքներ,
- ինտերակտիվ մեթոդներ, քննարկում,
- հանձնարարված գրականության ընթերցում և վերլուծություն,
- ինքնուրույն արտալսարանային անհատական աշխատանքներ (անհատական հոգեախտորոշչի ուսումնասիրություններ և դրանց արդյունքների ներկայացում)

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր,

Գնահատման մեթոդները ամփոփ գրավոր պատասխաններ հարցերին,

Գնահատման չափանիշները հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական պատասխաններ:

2-րդ ընթացիկ ստուգում. գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր

Գնահատման մեթոդները ինքնուրույն աշխատանքի գնահատում (հոգեախտորոշչի ուսումնասիրությունների իրականացում և դրանց արդյունքների գրավոր ներկայացում),

Գնահատման չափանիշները իրականացված ուսումնասիրությունների խորություն, կիրառված մեթոդների բազմազանություն, արված եզրակացությունների որակ:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից:

Թեմա 1. Կրթություն: Կրթութան ժամանակակիցիարացույցը: **Թեմա 2.** Ուսուցումը կրթության կառուցվածքում: Ուսումնական գործունեություն: **Թեմա 3.** Մանկավարժական գործունեություն: **Թեմա 4.** Կրթական գործնթացի սուբյեկտները՝ մանկավարժ և սովորող: **Թեմա 5.** Առանձնահատուկ կրթական կարիքներ և ներառական կրթություն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Овчарова Р.В., Практическая психология образования. - М., 2003
2. Педагогическая психология: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. Н.В. Клюевоей. - М.: 2003
3. Педагогическая психология: учебное пособие /Под ред. И.Ю. Кулагиной. - М.: ТЦ сфера, 2008.
4. Столяренко Л.Д., Педагогическая психология. — Ростов н/Д: Феникс, 2003

1. 0303/ В32	2. Հուզակամային ոլորտի հոգեբանություն և պրակտիկում	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 6 ժամ/շաբ.	5. 45/30/15	
6. 4-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել անձի հուզական և կամային ոլորտների վերաբերյալ առկա հոգեբանական ժամանակակից տեսություններին և հետազոտություններին, տրամադրել գիտելիքներ հուզակամային ոլորտի ուսումնասիրման կենսաբանական, ֆիզիոլոգիական, հոգեբանական, սոցիալական, մշակութային նոր մոտեցումների մասին, ծանոթացնել հույզերի ախտորոշման հիմնական մեթոդներին, ծանոթացնել հույզերի, հուզական վիճակների, կամքի հետ հոգեբանական շտկողական աշխատանքների հիմնական մոտեցումներին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու և մեկնաբանելու հուզակամային ոլորտի հոգեբանություն առարկայի հիմնական կատեգորիաները և ֆենոմենները,		
2. ներկայացնելու և քննարկելու հուզակամային ոլորտի հոգեբանության զարգացման ժամանակակից միտումները և ուսումնասիրվող հիմնախնդիրների շրջանակը,		
3. ձանաշելու, թվարկելու և բացատրելու հիմնական բազային հույզերը, սահմանափակումները և կիրառական նշանակությունը:		
բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. համեմատելու և վերլուծելու առարկայի հիմնական կատեգորիաները տարրեր հոգեբանական հայեցակարգերի դիտանկյունից,		
2. կազմելու հույզերի և կամքի հետազոտման մեթոդական ծրագիր,		
3. ձևավորելու անձի հուզական ոլորտի ուսումնասիրման տեսական և գործնական ծրագիր՝ կախված տարրեր կիրառական խնդիրներից:		
գ. Քննիանորական/փոխանցելի կարողություններ		
1. կատարելու նշված ոլորտում հետազոտություններ, ներկայացնել այն կազմելով բանավոր գեկուցում և վարել գիտական բանավեճ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կորթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա1. Նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարրեր ոլորտներում,		
Ա2. Բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալն ախտաբանական դրսևորումները,		
Բ1. Կիրառելու հոգեբանական հետազոտության վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված կամ ուսումնառության խնդիրների լուծման համար,		
Բ2. Տարրերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարրեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ,		
Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում,		
Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,		

Գ4.պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր	
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.	
1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. պրակտիկ աշխատանքներ, 4. քննարկումներ 5. բանավեճ 6. հետազոտական աշխատանքների իրականացում և դրա ներկայացում, 7. գրականության ինքնուրույն վերլուծություն և բանավոր գեկուցում:	
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.	
1-ին ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր. Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով: Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ձիգություն:	
2-րդ ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր. Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով: Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ձիգություն:	
Եղրափակիչ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր. Գնահատման մեթոդ. բանավոր քննություն ըստ առաջարրված հարցաշարի: Գնահատման չափանիշներ. հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական պատասխաններ:	
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.	
Թեմա 1. Հույզերի հետազոտման պատմական ակնարկ: Թեմա 2. Հույզերը հոգեկանի համակարգում: Թեմա 3. Հույզերի ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Թեմա 4. Հույզերի հիմնական տեսությունները: Թեմա 5. Հույզերի նյարդամկանային, միմիկական առանձնահատկությունները և դրանց մշակութային արանձնահատկությունները: Թեմա 6. Հույզերի առաջացման պատճառները: Թեմա 7. Հույզական վիճակներ: Թեմա 8. Կամքի սահմանումը, գործառույթները, հիմնական տեսությունները: Թեմա 9. Կամքի հատկությունները և զարգացման տարիքային ասպեկտները: Թեմա 10. Կամային ակտի կառուցվածքը, կամքի պարոլոգիա:	
14. Հիմնական գրականության ցանկ.	
1. Հարությունյան Ն., Ասրիյան Է., Ստեփանյան Լ., Հուզակամային ոլորտի հոգեբանության. պրակտիկում, Եր., 2014: 2. Изард К., Психология эмоций., М., 2006. 3. Ильин Е., Психология воли. Питер, 2009. 4. Психология состояний. Хрестоматия. Составители Т.Н. Васильева, Г.Ш. Габдреева, А. О. Прохоров. /Под ред.проф. Прохорова А.О. – М.: Пер СЭ; СПб.: Речь, 2004. 5. Экман П., Психология эмоций., М., 2011.	

1. 0303/ В34	2. Հոգեախտորոշում*	3. 5 ECTS կրեդիտ
4. 5 ժամ/շաբ.	5. 30/30/15	
6. 4-րդ կիսամյակ	7. Եղրափակիչ գնահատումով	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել հոգեղիազնոստիկա գիտակարգի կարևորագույն բաժինների՝ հոգեմետրիկայի և անձի հոգեճանաչման հիմնախնդիրների հետ, փոխանցել տեսական և կիրառական գիտելիքներ հոգեղիազնոստիկական մեթոդների և մեթոդիկաների ստեղծման, զարգացման և կիրառության, ինչպես նաև ժամանակակից թեստաբանության խնդիրների վերաբերյալ, զարգացնել ուսանողների մտավոր կարողությունները հոգեղիազնոստիկական մեթոդների և մեթոդիկաների՝ որպես հետազոտական գործիքի, ընտրության և կիրառության ուղղությամբ, հիմնվելով գիտական հավաստման օրինաչափություններին, զարգացնել ուսանողների մոտ հոգեղիազնոստիկայի մասնագիտական գործունեության նախադրյալները գիտակցելու, հոգեղիազնոստիկական կարողությունները և հնարավորությունները ձանաչելու ունակությունը հոգեբանության տարբեր բնագավառներում:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- սահմանելու հոգեղիազնոստիկայի հիմնական մեթոդաբանական սկրունքները, մոտեցումներն ու համացությունները, սահմանելու դրանց կիրառական նշանակությունը հոգեբանության տարբեր բնագավառներում,
- ձանաչելու անձի հոգեղիազնոստիկայի հիմնախնդիրները, անհատական առանձնահատկությունները, դրանց ձանաշման և գնահատման ընթացակարգերը,
- օգտագործելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, հոգեմետրիկական և վիճակագրական չափանիշները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- կիրառելու հոգեախտորոշչի մեթոդները,
- մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ, ներկայացնել հետազոտական ամփոփիչ արդյունքներ գիտական հավաստման ձանապարհով,
- ապահովելու հոգեղիազնոստիկ տարբեր մեթոդների արդյունքների համարումը գործնական աշխատանքում, գոնելու մասնագիտական լուծումներ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,
- պահպանելու դիագնոստիկ մասնագիտական էթիկայի նորմերը, պահանջները:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյուններ(ներ)ը.

Ա3. սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,

Ա4. ձանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշնակառություն անհատի և հասարակության կյանքում,

Բ1. կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար,

Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշչի մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ,

Գ2. կիրառելու ժամանակակից ՏՀՏ-ները գիտելիքի փոխանցման գործընթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և դյուրացնելու համար,

Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն
- սեմինար
- ինքնուրույն աշխատանքներ,
- քննարկումներ
- բանավեճ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատրաստական հարցերին գրավոր կերպով:

Գնահատման չափանիշները. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ձիշտ մեկնաբանություն:

2-րդ բնագաղիքներությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.

Գնահատման մերու. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով:

Գնահատման չափանիշները. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ձիշտ մեկնաբանություն:

Եզրափակիչքննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.

Գնահատման մերու. բանավոր քննություն ըստ առաջադրված հարցաշարի:

Գնահատման չափանիշները. հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական պատասխաններ:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Բաժին 1. Հոգելիհագնոսատիկայի զարգացման պատմությունը: Հոգելիհագնոսատիկայի առարկան և խնդիրները: Հոգելիհագնոսատիկական մեթոդիկաների հոգեմետրիկական հիմքերը և դրանց ներկայացվող պահանջները:

Բաժին 2. Անձ հոգելիհագնոսատիկա: Անձի հոտեազուտման պրոյեկտիվ մեթոդներ: Ինքնազիտակցության հոգելիհագնոսատիկա: Ընրունակությունների հոգելիհագնոսատիկա: Հոգելիհագնոսատիկայի բարոյագիտական սկզբունքները: Հոգելիհագնոսատիկայի արդյունքների ներկայացման խնդիրը, կոնֆիդենցիալությունը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Հոգելիհագնոսատիկա: Ուսումնական ձեռնարկ / ԵՊՀ: Կազմողներ՝ Ռ.Ստեփանյան, Ա.Գալստյան, Եր., 2012:
2. Բորլաչու Լ., Փսիխոդиагностика: Учебник для вузов.-СПб.: Питер, 2006.
3. Փսիхологическая диагностика: Уч. пособ / под.ред. К.М. Гуревича и Е.М. Борисовой. –УРАО, 1997.
4. Романова Е.С., Փսիխոդиагностика: 2-е изд.-СПб.: Питер, 2008.

1. 0303/B33	2. Անձի տեսություններ	3. 5 ECTS կրեդիտ
4. 4 Ժամ/շաբ.	5. 45/015	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչքննություն	

8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել անձի ուսումնասիրման արևմտյան տարբեր ուղղություններին և տեսություններին, փոխանցել և ձևավորել գիտելիքներ անձի տեսությունների հասկացությունների և հայեցակարգերի վերաբերյալ:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝

ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. թվարկելու և բացատրելու անձի տեսության գործառությունները, գնահատման չափանիշները և բաղադրյալները,
2. ներկայացնելու և քննարկելու անձի տարբեր ուղղությունների և տեսությունների հիմնադրույթները,
3. սահմանելու և մեկնաբանելու հոգեվերլուծական, բիհեվիորիստական, սոցիալ-կոզմիտիվիստական և հումանիստական տեսությունների հիմնական հասկացությունները և դրանց կիրառական նշանակությունը,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. վերլուծելու առանձին տեսություններ ըստ գնահատման չափանիշների,
2. համեմատելու տարբեր տեսությունների հիմնադրույթները և հասկացությունները,
3. կիրառելու տեսության հասկացությունները անձնային առանձնահատկությունները վերլուծելու և հասկանալու համար:

գ. քննիքանական/փոխանցելի կարողություններ

1. պատրաստելու բանավոր գեկուցում և վարելու գիտական բանավեճ,
2. քննադատորեն վերլուծելու տեսությունների առավելությունները և սահմանափակումները:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյուններ(ներ)ը.

Ա1. Նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնաբար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական լյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսուրումները,

Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևոյթները, մարդու լյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ,

Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ

44. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճ:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.
1. դասախոսություն 2. սեմինար
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
1-ին բնրացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր. Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով: Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն: 2-րդ բնրացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր: Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով: Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն: Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Գնահատման մեթոդ. բանավոր քննություն ըստ առաջարրված հարցաշարի: Գնահատման չափանիշներ. հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական պատասխաններ:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թևամաներից.
Բաժին 1. Հոգեվերլուծական տեսություններ: Ռադիկալ հոգեվերլուծության հիմնադրույթները, ենթատեսություններ, հիմնական հասկացություններ (Ֆրոյդ): Անալիսիկ հոգեբանության հիմնադրույթները (Յունգ): Անհատական հոգեբանության հիմնադրույթներ (Աղեր): Ներհոգեվերլուծության ուղղությունները և հիմնադրույթները. Էզո-հոգեբանություն (Էրիքսոն), մծակութային հոգեվերլուծություն (հոնրի, Ֆորմ): Բաժին 2. Քիելվիորիստական ուղղություն: Քիելվորիստական հոգեբանառության հիմնադրույթները: Սոցիալական ուսուցման տեսության հակացությունները (Սլիխներ): Ռեսպոնսինտ և օվերանտ վարք: Վարքի ամրապնդում և ամրապնդման ռեժիմներ: Վարքի վերահսկում և փոփոխություն: Բաժին 3. Սոցիալ-կոզմիկիստական տեսություններ: Սոցիալ-կոզմիկիստական տեսության հիմնադրույթները (Բանդուրա): Ամրապնդում դիտման միջոցով, անուղղակի ամրապնդում և ինքնամրապնդում: Ես-համակարգ. ինքնակարգավորման և ինքնարդյունավետության մեխանիզմները: Բաժին 4. Հումանիստական հոգեբանություն: Հումանիստական հոգեբանության հիմնադրույթները: Պահանջմունքների հիերարխիա և մետապահանջմունքները: Պատկերացում դեֆիցիտար և աճի պահանջմունքների մասին (Մալոու): Ֆենոմենոլոգիական դաշտ և ինքնիրացման ձգում: Ես-կոնցեպցիա և Ես-կոնցեպցիայի գարգացում: Սո (Ռոչերս): Լիարժեք գործող մարդու բնութագրեր: Ֆունկցիոնալ ավտոնամիայի հասկացությունը (Օլպորտ):
14. Հիմնական գրականության ցանկ.
1. Խելլ Լ., Зиглер Д., Теории личности.- СПб.: Питер, 2004. 2. Фрейджен Р., Фейдимен Д. Личность. Теории, упражнения, эксперименты. 2004. 3. Психология личности. Хрестоматия в 2-х томах / Под ред. Райгородского. М., 2002.

1. 0303/B35	2. Էթոնհոգերանություն	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 30/30/0	
6. 5-ին կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
		8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին տրամադրել հիմնարար գիտելիքներ էթինկալան հոգեբանության, էթնիկ գործընթացների և երևույթների, ինչպես նաև դրանց փոխակերպումների մասին:
		9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կինկի՝
		ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն
		1. Ճանաչելու էթնիկական բռնությունների և էթնիկ հանդուրժողականություն հասկացությունների ժամանակակից ուղղությունները, զաղափարական հիմքերը և հիմնադրույթները,
		2. բացատրելու հիմնարար էթնիկական գործընթացների և երևույթների, ինչպես նաև միջեթնիկ կոնֆլիկտների սոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունները:
		բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ
		1. Մեկնաբանելու էթնիկական գործընթացները և երևույթները,
		2. Վերլուծելու միջեթնիկական հարաբերությունների և բռնությունների սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները,
		գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ
		1. Կիրառելու էթնիկոգերանական գիտելիքները գիտահետազոտական աշխատանքներ իրականացնելիս,

2. ուսումնասիրելու տարբեր էթոսները, դրանց հոգեբանական առանձնահատկություններն ու նշանակությունը:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա1.նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա2.բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսուրումները,

Բ3.տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ,

Գ3.քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկումներ
4. բանավեճ

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Հնդացիկ ստուգումներ. Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Էթոսու և էթնիկություն. հոգեբանական առանձնահատկությունները: **Թեմա 2.** Ազգային հոգեկերտվածք և ինքնազիտակցություն: **Թեմա 3.** Լեզվի, կրոնի և ավանդույթների էթնոհոգեբանական նշանակությունը: **Թեմա 4.** Էթնիկ կարծրատիպացեր, միջէթնիկական լարվածություն և էթնոցենտրիզմ: **Թեմա 5.** Միջէթնիկական անհանդուրժողականության ձեվավորման մեխանիզմները և հաղթահարման հնարավորությունները: **Թեմա 6.** Էթնոմշակութային մարզինալության հոգեբանական բնութագիրը: **Թեմա 7.** Կրկնակի էթնոմարզինալների (փախստականների) սոցիալ-հոգեբանական հարմարման առանձնահատկությունները: **Թեմա 8.** Էթնոմարզինալության հաղթահարման ուղիները: **Թեմա 9.** Քեննոֆորիան որպես միջէթնիկ ազրեսիայի դրդապատճառ: **Թեմա 10.** Ցեղասպանության երևույթի էթնոհոգեբանական վերլուծությունը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Կորեյյան Ա., Էթնիկական նույնականություն և հանդուրժողականություն, Եր. 2016:
2. Белик А., Культура и личность. М., 2001.
3. Платонов Ю., Основы этнической психологии. Санкт-Петербург, 2003.
4. Стефаненко Т., Этнопсихология. М. 2003.
5. Аклаев А., Этнополитическая конфликтология. Анализ и менеджмент, М. Дело, 2008.

1. 0303/B36	2. Ընտանիքի հոգեբանություն	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 5 ժամ/շաբ.	5. 60/0/15	
6.4-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել հասարակության պատմական զարգացման ընթացքում ամուսնական հարաբերությունների էվոլյուցիային, տրամադրել գիտելիքներ ընտանեկան հարաբերությունների դերա-ֆունկցիոնալ կառուցվածքի մասին, ներկայացնել ընտանիքի զարգացման կենսական փուլերը, փոխանցել գիտելիքներ ընտանեկան խորհրդատվության հիմնարար մոտեցումների մասին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. ձանաշելու ընտանիքի կառուցվածքային-գրքառութային բնութագրերը,		
2. սահմանելու և քննարկելու ընտանիքի նորմատիվային և ոչ նորմատիվային ձգնաժամերը,		
3. մեկնաբանելու ծնողական դիրքորոշումներն ու երեխաների դաստիարակության հիմնական մոտեցումները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		

<ol style="list-style-type: none"> սահմանելու և համեմատելու ընտանիքի զարգացման կենսական փուլերը, կատարելու վերլուծությունների ընտանեկան հարաբերությունների ճգնաժամերի և դրանց կանխարգելման ուղիների շուրջ, կիրառելու ընտանեկան հարաբերությունների ախտորոշման և գնահատման մեթոդիկաները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> գործնական աշխատանքում կիրառելու ընտանիքի հետ հոգեբանական աշխատանքի հիմնական մոտեցումները:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսուրումները,
Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մանասգիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ,
Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճ,
Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերվածգիտելիքները, բնկայելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. <ol style="list-style-type: none"> դասախոսություն գրականության ինքնուրույն վերլուծություն և բանավոր գեկուցում, բննարկումներ գործնական աշխատանք
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
Ընթացիկ ստուգումներ. Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.
Թեմա 1. Ամուսնական հարաբերությունների կվոլյուցիան հասարակության օատմական զարգացման ընթացքում: Թեմա 2. Ընտանիքի կառուցվածքային-գործառութային բնութագրերը: Թեմա 3. Ընտանիքի զարգացման կենսական փուլերը: Թեմա 4. Ամուսնական հարաբերությունների հոգեբանություն: Թեմա 5. Ծնողերեխա փոխհարաբերությունների հոգեբանություն: Թեմա 6. Ընտանիքի զարգացման նորմատիվային և ոչ նորմատիվային ճգնաժամերը: Ընտանեկան խորհրդատվության հիմնական մոտեցումները:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. <ol style="list-style-type: none"> Шнейдер Л., Семейная психология: Учебное пособие для вузов. 2-ое изд. – М.: Академический проект; Екатеринбург, 2006. Андреева Т., Семейная психология: Учеб. пособие. Речь, 2004. Дружинин В., Психология семьи. Екатеринбург, 2000. Эйдемиллер Э., Юстицис В., Семейная психотерапия. Питер, 2000. Психология семьи. Хрестоматия. Под. ред. Райгородского Д.Я.Самара, 2002.

1.0303/B37	2. Զարգացման հոգեբանություն	3.6 ECTS կրեդիտ
4.5 Ժամ/շաբ.	5.60/0/15	
6.4-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել անձնավորության նկատմամբ վերլուծական մոտեցում՝ հոգեբանական տարիքի ըմբռնման տեսանկյունից, ծանոթացնել տարիքային հոգեբանության պրակտիկ խնդիրների լուծմանը միտված մեթոդական մշակումներին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. ներկայացնելու տարիքային հոգեբանության տեսական և մեթոդաբանական հարցերը և հոգեկան զարգացման արդի միտումները,		
2. մեկնաբանելու տարիքային հոգեբանության հիմնախնդիրները, տարբեր հայեցակարգերը և տեսական դրույթները,		
3. բննարկելու տարիքային հոգեբանության պրակտիկ խնդիրների լուծման համար նախատեսված մեթոդական մշակումները,		
4. թվարկելու հոգեկան զարգացման հիմնական սկզբունքները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		

- Վերլուծելու և գործածելու տարիքային հոգեբանության հիմնական եզրույթներն ու հասկացությունները,
- ձևակերպելու արդի տարիքային հոգեբանության կարևոր տեսական դրույթները,
- ձևակերպելու տարիքային հոգեբանության խնդիրները՝ որպես մեթոդաբանական հիմք ընդունելով այս կամ այն հիմնարար տեսությունը և հայեցակարգը,
- լուծումներ գոնելու պրոբլեմային իրավիճակներում՝ կիրառելով տարիքային հոգեբանությանը ներհատուկ վերլուծական ունակություններ:

գ. քննիանցելի կարողություններ

- պատրաստելու բանավոր գեկուցում և վարելու գիտական բանավեճ:

10.Դասընթացը ձևակորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Ա1.նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա2.բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսերումները

Ա4.ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում

Բ3.տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ,

Գ3.քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,

Գ4.պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճ:

11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն
- սեմինար
- քննարկում
- գրականության ինքնուրույն վերլուծություն և բանավոր գեկուցում:

12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով:

Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:

2-րդ ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով:

Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:

Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. բանավոր քննություն ըստ առաջարրված հարցաշարի:

Գնահատման չափանիշներ. հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական պատասխաններ:

13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Տարիքային հոգեբանության առարկան, խնդիրները, կառուցվածք, կապն այլ գիտությունների հետ:

Թեմա 2. Տարիքային հոգեբանության մեթոդները: **Թեմա 3.** Տարիքային հոգեբանության տեսական հիմնահարցերը: **Թեմա 4.** Անձի անհատական զարգացումը: **Թեմա 5.** Հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները տարբեր տարիքային փուլերում:

14.Հիմնական գրականության ցանկ.

- Խուլոյան Ս., Անձի զարգացման ճգնաժամային տարիքները: Եր., 2004:
- Крайг Г., Бокум Д., Психология развития. 9-е изд., М., 2007.
- Кулагина И., Колюцкий В., Возрастная психология: полный жизненный цикл развития человека. М., 2006.
- Нартова-Бочавер С., Потапова А., Введение в психологию развития. Учебное пособие, М., 2005.
- Обухова Л., Возрастная психология. М., 2007.

1.0303/B38	2. Փորձարարական հոգեբանություն ՀԲ*	3. 6 ECTS կրեդիտ		
4.6 Ժամ/շաբ.	5.30/30/30			
6.4-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով			
8.Դասընթացի նպատակներին է՝ ուսանողներին ծանոթացնել հոգեբանության մեջ փորձարարական հետազոտությունների տեսություններին, մեթոդաբանության հիմքերին, կողմնորոշել հոգեբանական հետազոտությունների մեթոդների համակարգում, ձևավորել գիտելիքներ հոգեբանական գիտափորձի ծրագրավորմն և իրականացման:				
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկական գիտելիք և իմացություն <ul style="list-style-type: none"> ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն <ol style="list-style-type: none"> 1. Ճանաչելու հոգեբանական հետազոտությունների հիմնական ծրագրերի և գիտափորձի կազմակերպման ձևերը, 2. Ներկայացնելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման տրամաբանությունը: բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ <ol style="list-style-type: none"> 1. Կողմնորոշելու հոգեբանական հետազոտության մեթոդաբանական հիմնախնդիրներում և իրականացնելու հետազոտություն, գ. Ռնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ <ol style="list-style-type: none"> 1. ինքնուրույն օգտագործելու գիտելիքները գիտափորձերի կազմակերպման, ծրագրավորման և այլ էմպիրիկ հետազոտությունների համար: 				
10.Դասընթացը ձևագործ է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.				
Ա1.Նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,				
Ա3. Սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,				
Ա5. Թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական էթնիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը,				
Բ1.Կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար,				
Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,				
Գ4. Ապատքաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճ:				
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկում 4. պրակտիկ աշխատանքներ 5. հետազոտական աշխատանքների իրակացում և դրա ներկայացում 				
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.				
1-ին ընթացիկ քննությունները գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.				
Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով:				
Գնահատման չափանիշները. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:				
2-րդ ընթացիկ քննությունները գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր:				
Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով:				
Գնահատման չափանիշները. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:				
Եզրափակիչ քննությունները գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր.				
Գնահատման մեթոդ. բանավոր քննություն ըստ առաջադրված հարցաշարի:				
Գնահատման չափանիշները. հարցերի առանցքային կողմերի իմացություն, վերլուծական պատասխաններ:				
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.				

Բաժին 1. Փորձարարական մեթոդը որպես հոգեբանական վարկածների ստուգման նորմատիվների համակարգ և հետազոտողի պրակտիկ գործունեության տեսակ: Գիտափորձը հոգեբանական հետազոտությունների համակարգում: Հոգեբանական վարկածներ և տեսական վերակառուցումներ էքսպերիմենտալ մեթոդի շրջանակներում: Փորձարարական վաստերի և ամփոփումների տրամաբանությունը; **Բաժին 2.** Հոգեբանական գիտափորձի պլանավորման հիմքերը և փորձարարական սխեմաների դասակարգումը: Գիտափորձերի վայրությունը որպես փորձարարական վերահսկման նպատակ: Հոգեբանական գիտափորձների տեսակներ: **Բաժին 3.** Կորելյացիոն մոտեցումը հոգեբանական հետազոտություններում: Քվազիեքսպերիմենտներ և փորձարարական մեթոդին ձգողող հետազոտություններ: Հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման մեթոդաբանական հարցեր:

14.Հիմնական գրականության ցանկ.

- Ավանեսյան Հ., Փորձարարական հոգեբանություն: Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2010
- Ավանեսյան Հ., Հոգեբանական գիտափորձների պրակտիկում. Ուս. ձեռնարկ: Եր., 2015:
- Зароченцев К., Худяков А., Экспериментальная психология/ Учебник. М., 2005.
- Корнилова Т., Экспериментальная психология: Теория и методы: М., 2003.
- Handbook of Psychology, Volume 4: Experimental Psychology// <https://psihologiapentrutoti.files.wordpress.com/2011/08/handbook-of-psychology-vol-04-experimental-psychology.pdf>

1.0303/B39	2.Կոնֆիլիկտի հոգեբանություն	3. 4ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.30/15/0	
6.5-րդ կիսամյակ	7.առանց ընթացիկ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ կոնֆլիկտի հոգեբանության հիմնադրույթների մասին, ծանոթացնել կոնֆլիկտների առաջացման և դրսուրման առանձնահատկություններին, հանգուցալուծման եղանակներին:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. թվարկելու և տարբերակելու կոնֆլիկտի հիմնական ձևերը, պատճառները, ընթացքի օրինաչափությունները,		
2. թվարկելու կոնֆլիկտի հետազոտման և կառավարման հիմնական մեթոդները,		
3. ընտրելու և հիմնավորելու կոնֆլիկտի հետ աշխատանքի մեթոդիկաները,		
4. մեկնաբանելու կոնֆլիկտի կառավարման մեթոդիկաների արդյունքները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. կիրառելու կոնֆլիկտի ախտորոշման, տարբերակման և կառավարման մեթոդները,		
2. վերլուծելու հետազոտությամբ կամ ախտորոշմամբ ստացված արդյունքները և դրանց միջև առկա կապերը,		
3. իրականացնելու կոնֆլիկտային իրավիճակների հոգեբանական ախտորոշում և կառավարում:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. օգտվելու տեղեկատվության տարբեր աղբյուրներից,		
2. պլանավորելու, մոդելավորելու և կատարելու հետազոտություններ,		
3. ներկայացնելու հետազոտության արդյունքները:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա4. ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնվազող հոգեբանական վաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում		
Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար		
Բ5. կազմակերպելու իր աշխատանքային և կամ ուսումնական գործունեությունը ստացած տեսագործնական գիտելիքներին համապատասխան:		
Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում:		
11.Վիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսությունն		
2. գործնական		

3. գրականության ինքնուրույն վերլուծություն և բանավոր զեկուցում:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Բանավոր քննությունը գնահատվում է 20 միավոր առավելագույն արժեքով:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.		
Թեմա 1. Կոնֆլիկտի հոգեբանության նշանակությունը, առարկան և մեթոդները: Թեմա 2 Կոնֆլիկտի նկարագրության հիմնական սկզբունքները, կոնֆլիկտի պատճառները, կառուցվածքը, դինամիկան, գործառույթները: Թեմա 3. Կոնֆլիկտի տարատեսակները: Թեմա 4. Միջանձնային կոնֆլիկտներ Թեմա 5. Ներանձնային կոնֆլիկտներ: Թեմա 6. Անձը կոնֆլիկտում: Թեմա 7. Ներխմբային կոնֆլիկտներ: Թեմա 8. Միջխմբային կոնֆլիկտներ: Թեմա 9 Կոնֆլիկտի կառավարում և կարգավորում:		
14.Հիմնական գրականության ցանկ.		
1. Аллахвердова О. и др., Конфликтология , Лань. 1999. 2. Анцупов А., Шипилов А., Конфликтология: Учебник для вузов. М., 1999. 3. Гришина Н., Психология конфликта, Питер, 2004. 4. Дмитриев А., Конфликтология. М., 2000. 5. Уткин Э., Конфликтология. Теория и практика. М., 1998.		
1.0303/B40	2.Ուազմական հոգեբանություն	3.4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.45/15/0	
6.5-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին զիտելիքներ հաղորդել ռազմական հոգեբանության, նախապատրաստության և մարտական գործողությունների ընթացքում զինվորի, հրամանատարի, կոլեկտիվի վարքի առանձնահատկությունների, նրանց ռազմատեխնիկական և բարոյաբաղադրական պատրաստության հոգեբանական պայմանների ու նախադրյալների մասին: Բացահայտել մարտական գործողության մեջ հոգեբանական գործոնների դերն ու նշանակությունը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական զիտելիք և իմացություն		
1. Ճեավորելու պատկերացում ռազմական հոգեբանության, նրա խնդիրների և նպատակների մասին 2. Ներկայացնելու ռազմական հոգեբանության տեսագործնական ու մեթոդաբանական հիմքերը, 3. ծանոթացնելու ռազմական հոգեբանության հիմնական ուղղություններին 4. ծանոթացնելու ռազմական հոգեբանության տեսություններին և հոգեդիագնոստիկ		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. ուսումնասիրելու ռազմական հոգեբանության տեսամեթոդաբանական հիմքերը և վերլուծելու դրանք, 2. վերլուծելու և պարզաբանելու ռազմական հոգեբանության կիրառական մեթոդաբանական համակարգը, 3. կատարելու հոգեբանությունը աշխատանքներ ռազմական հոգեբանության բնագավառում հանդիպող խնդիրների ժամանակ:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. լրիծելու մասնագիտական խնդիրներ, պլանավորելու և իրականացնելու հետազոտություններ, կայացնելու որոշումներ, 2. գործնականում իրականացնելու ռազմական հոգեբանության բնագավառում հիմնական կիրառական մեթոդներ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա4.Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչփությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում		
Բ3. տարրերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լրիւմանն ուղղված գործողություններ,ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար		
Բ5. կազմակերպելու իր աշխատանքային և կամ ուսումնական գործունեությունը ստացած տեսագործնական զիտելիքներին համապատասխան:		
Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ,		
աշխատելու մասնագիտական միջավայրում:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություններ (արոբեմային դասախոսություն, դասախոսություն երկուսով, դասախոսություն		

- պրեսս-կոնֆերանս, դասախոսություն սաղրանք, դասախոսություն խաղային մեթոդների կիրառմամբ),
2. թիմային աշխատանքներ,
3. քննարկումներ,
4. հետազոտական սեմինարներ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումները գրավոր են, յուրաքանչյուր 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Ծագմական հոգեբանության տեսամեթոդաբանական խնդիրները, հետազոտության մեթոդները: **Թեմա 2.** Զինվորական կողեկտիվի հոգեբանություն: **Թեմա 3.** Անձի հարմարման խնդիրը զինված ուժերում: **Թեմա 4.** Կոնֆլիկտների յուրահատկությունները զինված ուժերում: **Թեմա 5.** Զինծառայողների հոգեբանական պատրաստությունը մարտական գործողություններին: **Թեմա 6.** Պատերազմի ազդեցությունը զինծառայողի անջի վրա: **Թեմա 7.** Հոգեբանական աշխատանքի առանձնահատկությունները զինված ուժերում /խորհրդատվական, վերականգնողական, թերապևտիկ/:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ասատրյան Զ., Զինվորական կարգապահության ամրապնդման հիմնախնդիրները (դասախոսաւթյունների ժողովածու), Եր., 2013:
  2. Մարգարյան Վ., Մարտական գործունեության հոգեբանական հիմքերը, Եր., 2009:
  3. Զամայյան Դ., Թադևոսյան Հ., Արագյան Ս., Թազմական հոգեբանության հիմունքներ, Եր., 2002.
  4. Военная психология / под ред. А. Г. Маклакова. Питер, 2004.
  5. Дьяченко М., Военная психология и педагогика, Минск, 1999.
  6. Каражани А., Сыромятников И.В. Военная психология: учебник для специалистов психологической работы Вооруженных Сил Российской Федерации, М., 2016.
  7. Казаринов, О.И. Обратная сторона войны. На полях сражений XX века. – М., 2006.
  8. Современная военная психология. – Мн. : Харвест, 2003.
  9. Социальная и военная психология / под ред. С.И. Съедина. – М., 1990.
  10. Шамрей, В.К., Рустанович, А. В. Атлас военной психиатрии. – СПб.: ВМедА., 2003.
  11. Шапарյ, В.Б. Психология войн и военных конфликтов. – Ростов н/Д., 2005.

1.0303/B41	2.Հոգեբանական խորհրդատվություն և պրակտիկում	3.4 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5. 30/30/0	
6. 5-րդ կիսամյակ	7. Եզրակակից գնահատումով	
8.Դասընթացի նպատակն Է՝ ծանոթացնել ուսանողներին հոգեբանական խորհրդատվական աշխատանքի առանձնահատկություններին, տրամադրել գիտելիքներ կյանքի տարբեր ոլորտներում հոգեբանական խորհրդատվության յուրահատկությունների վերաբերյալ, ծանոթացնել հոգեբանական խորհրդատվության կազմակերպման և իրականացման առանձնահատկություններին:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու և մեկնաբանելու հոգեբանական խորհրդատվությունը որպես կիրառական ուղղություն,		
2. բացատրելու հոգեբանական խորհրդատվության նպատակները,		
3. ներկայացնելու տարբեր ոլորտներում հոգեբանական խորհրդատվության էական նմանություններն ու տարրերությունները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. տարբերակելու հոգեբանական խորհրդատվության ենթակա խնդիրները և դժվարությունները,		
2. տարանջատելու և վերլուծելու այցելուի հայցի տեսակները և կարիքները,		
3. վերլուծելու տարբեր բնագավառներում հոգեբանական խորհրդատվություն իրականացնող անձի արդյունավետ մասնագիտական և անձնային բնութագրիչները,		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. աշխատելու թիմում՝ հարակից մասնագետների հետ,		
2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա4.Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչող հոգեբանական փաստերը և օրինաափությունները, բազատրելու դրանց ներն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում		

Ա5. թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական էթնիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը,

Բ3. տարրերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևոյթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար

Բ4. համադրելու հոգեբանական աշխատանքի տարբեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում,

Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն

2. գործնական պարապմունքներ (խմբային քննարկումներ, դերային խաղեր, վարժանքներ):

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով:

Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամարանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:

2-րդ ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր.

Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով:

Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամարանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն:

Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր:

Գնահատման մեթոդ. բանավոր քննություն ըստ առաջարրված հարցաշարի:

Գնահատման չափանիշներ. հարցերի առանցքային կողմերի հմացություն, վերլուծական պատասխաններ:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Հոգեբանական խորհրդատվության խնդիրները: Հոգեբանական խորհրդատվության առանձնահատկությունները, նպատակները և խնդիրները: Հոգեբանական խորհրդատվություն, կլինիկական հոգեբանառություն և հոգեթերապիա, նրանց նմանությունն ու տարբերությունը: Խորհրդատուին անհրաժեշտ մասնագիտական և անձնային կողմերը: Հոգեբանական խորհրդատվության էթնիկական սկզբունքներ, դրանց նպատակը, կիրառելիությունը և դրանց լուծման դժվարությունները: **Բաժին 2. Հոգեբանական խորհրդատվության կազմակերպություն:** Հոգեբանական խորհրդատվության կազմակերպման և իրականացման հարցերը: Առաջին հանդիմանագման առանձնահատկությունները և նպատակները, հայցի ձևակերպում, կոնտակտի հաստատում, պայմանագրի կնքում, թերապևտիկ արդյունավետ միջնորդություն ստեղծման առանձնահատկությունները: Ուսանողները դերային խաղեր և վարժանքներ: **Բաժին 3. Հոգեբանական խորհրդատվությունը տարբեր բնագավառներում:** Հոգեբանական խորհրդատվության առանձնահատկությունները կյանքի և գործունեության տարբեր բնագավառներում, տարբերություններն ու նմանությունները, իրականացման ձևերը: Հեռահար խորհրդատվության և կարձատել խորհրդատվության կազմակերպման ձևերը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Гусакова М., Психологическое консультирование: учебное пособие. М., 2010.

2. Линде Н., Психологическое консультирование, М., 2009.

3. Нельсон-Джоунс Р., Теория и практика консультирования. 2000.

4. Corey G., Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy. 2001.

5. Mcleod J., Mcleod J., Counselling Skills. A practical guide for counsellors and helping professionals, Open University Press, NY, 2011.

1. 0303/B42	2. Բժշկական հոգեբանություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 6 Ժամ/շաբ.	5. 60/30/0	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ բժշկական հիմնարույթների մասին, ծանոթացնել առանձին հոգեկան խանգարումների ծագումնաբանությանը, դրսերման առանձնահատկություններին բուժման եղանակներին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ.		
ա. մասնագիտական գիտելիք և հմացություն		

- թարկելու կիխիկական հոգեախտորշման հիմնական մեթոդները և մեթոդիկաները,
- ընտրելու և հիմնավորելու կիխիկական տարբեր խանգարումների ախտորշմանն ուղղված մեթոդիկաները,
- մեկնաբանելու կիխիկական պրակտիկայում կիրառվող մեթոդիկաների արդյունքները:

բ. գրքնական մասնագիտական կարողություններ

- կիրառելու կիխիկական-հոգեբանական մեթոդները և մեթոդիկաները ախտահոգեբանական հետազոտություններում
- վերլուծելու ստացված արդյունքները և դրանց միջև առկա կապերը,
- իրականացնելու հոգեբանական ախտորշում:

գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ

- օգտվելու տեղեկատվության տարբեր աղբյուրներից,
- մոդելավորելու և կատարելու կիխիկական-հոգեբանական հետազոտություններ:

10. Դասընթացը ձևագրում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Ա1. Նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա6. Ճանաչելու հոգեկան խանգարումների յուրաքանչյուր տեսակի ախտանիշները և դրանց դասակարգման համակարգերը /DSM-IV-R, ICD-10/

Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար

Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն
- սեմինար
- գրականության ինքնուրույն վերլուծություն և բանավոր գեկուցում

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք,

2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք,

Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Բժշկական հոգեբանության պատմությունը, առարկան, խնդիրները և բաժինները: **Թեմա 2.** Հասկացություն նորմայի և ախտաբանության մասին: Սիմպտոմ, սինդրոմ, նողողոքիա հասկացությունները: Հոգեկան առողջության չափանիշներն ըստ ՀԱԿ-ի: **Թեմա 3.** Հոգեկան գործընթացների խանգարումներ՝ զգայություն, ընկալում, հիշողություն, մտածողություն: Գիտակցության խանգարում: **Թեմա 4.** Նկրոտիկ խանգարումներ: **Թեմա 5.** Դեպրեսիվ և բիպոլյար խանգարում: **Թեմա 6.** Տագնապային խանգարումների բնութագիրը և տեսակները: **Թեմա 7.** Հասկացություն հոգեսումատիկայի մասին, «Չիկագյան յորնյակ»: **Թեմա 8.** Շիզոֆրենիա: **Թեմա 9.** Ալկոհոլիզմ. թմրամոլություն: **Թեմա 10.** Ծերունական փսիխոզներ: **Թեմա 11.** Էպիլեպսիա:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Перре М., Бауман У., Клиническая психология, Питер, 2006.
- Менделевич В., Клиническая и медицинская психология. М., 2002.
- Основы клинической психологии Дж.Тод, А.Богард, Эксмо-Пресс, 2001.
- Карвасарский Б.Д., Медицинская психология, Л., 1982.
- Лакосина Н.Д., Ушаков Г.К., Медицинская психология, М., 1984.

1. 0303/В43	2. Ստեղծագործության հոգեբանություն	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 30/0/30	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին ստեղծագործության հոգեբանության հիմնադրույթներին և աշխատանքի սկզբունքներին:		

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- թվարկելու ստեղծագործության հոգեբանության հիմնական հասկացությունները,
- ընտրելու և հիմնավորելու ստեղծագործության հոգեբանության ուղղությունները,
- մեկնաբանելու ստեղծագործության հոգեբանության արդյունքները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- կիրառելու ստեղծագործության հոգեբանության մեթոդները պրակտիկայում,
- վերլուծելու ստեղծագործողի աշխատանքի արդյունքները
- իրականացնելու որոշակի արտ-թերապևտիկ աշխատանքներ

գ. բնդիանքական/իռիսանցելի կարողություններ

- օգտվելու տեղեկատվության տարբեր աղբյուրներից,
- համեմատելու ստեղծագործության հոգեբանությունը հոգեբանության այլ ուղղությունների հետ:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունը(ներ)ը.

Ա4. Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում,

Ա5. թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական էթիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը,

Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար

Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն
- ընթացական առաջարկություն
- գործնական օրինակների ցուցադրություն

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Ստեղծագործության հոգեբանության առարկան, մեթոդները, կապն այլ գիտությունների հետ: **Թեմա 2.**

Ստեղծագործությունը բացատրող տեսությունները, հոգեվերլուծական, անալիտիկ, ախտաբանական և այլն:

Թեմա 3. Ստեղծագործության հոգեբանության բնագավառները, գիտական և գեղարվեստական: **Թեմա 4.**

Ստեղծագործական աշխատանքի հիմնական փուլերը՝ գիտակցական աշխատանք, ինկուբացիա,

փայլատակում, վերջնական արդյունք: **Թեմա 5.** Ստեղծագործ անձին բնորոշ առանձնահատկությունները:

Թեմա 6. Կրեատիվություն և ստեղծագործություն: Կոնվերգենտ և դիվերգենտ մտածողություն: Թորենսի ինտելեկտուալ շեմ հասկացությունը: **Թեմա 7.** Ստեղծագործական ընկալում: Գյորեի և Լեռնտեի մեկնաբանումները: **Թեմա 8.** Նորը որպես ստեղծագործության արդյունք: Նորի ընկալման արքետիպային մակարդակը: **Թեմա 9.** Մշակութային անգիտակցականը որպես գեղարվեստական մտածողության աղբյուր:

Թեմա 10. Ստեղծագործական գործնթացը որպես թերապիա: Ընդհանուր հասկացություն արտ-թերապիայի մասին:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Թուքունջյան Հ., Հոգեբանական էտյույլներ, Եր., 1991.
- Выготский Л., Психология искусства., М., 1986.
- Ермолова-Томина Л., Психология художественного творчества. М. 2003.
- Калошина И., Психология творческой деятельности. М. 2010.
- Николаенко Н., Психология творчества. СПБ 2005.

1.0303/B44	2. Ինքնակարգավորման հիմունքներ	3.4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 30/0/30	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել ինքնակարգավորման և ինքնակառավարման գործնթացները, հոգեբանական սյունական դրսնորման մեխանիզմները:		

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ձանաչելու ինքնակարգավորման տեսական մոտեցումները,
2. սահմանելու ինքնակարգավորման և ինքնակառավարման տարրեր հոգեբանական ուղղությունները,
3. կիրառելու սրբեսային և լարված իրավիճակներում ինքնակարգավորման գիտելիքներ:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կիրառելու լարվածությունը թուլացնելու մեթոդները,
2. իրականացնելու հոգեֆիզիոլոգիական ռեակտիվության բարձրացման տեխնիկաները,
3. կիրառելու շնչառական, մկաների թուլացման և կենտրոնացման հմտություններ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. նկարագրելու ինքնակարգավորմանը վերաբերող հիմքային պատկերացումները,
2. կիրառելու բացասական և անհանգույնող հոգեվիճակների կառավարման գիտելիքներ
3. կիրառելու սրբեսակայունության բարձրացման միջոցները:

10. Դասընթացը ձևավորում է կորթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա1.նկարագրելու հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարրեր ոլորտներում,

Ա2.բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսենորումները

Բ1.կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար,

Գ1.համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. գեկուցումներ
4. քննարկումներ
5. պրեզենտացիաներ
6. լաբորատոր աշխատանք

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված է 2 ընթացիկ ստուգում, յուրաքանչյուր 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1.Ինքնակարգավորման, ինքնակառավարման, ինքնաճանաշման, ինքնավերահսկման հասկացությունների և գործընթացների հոգեբանական բնութագրությունը: **Թեմա 2** Ինքնակարգավորման տեսական մոտեցումները և դրույթները: **Թեմա 3.** Ինքնակարգավորման մեթոդները, միջոցները և տեխնիկաները: **Թեմա 4.** Ինքնակարգավորման մեխանիզմները և մակարդակները: **Թեմա 5.** Սարմնական կողմնորոշում ունեցող հոգետեխնիկաները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Гладкова С., Аутотренинг. Антистрессовые методики. Ростов н/Д: Феникс, 2002..
2. Гремлинг С., Ауэрбах С., Практикум по управлению стрессом. – Спб: Питер, 2002.
3. Гринберг Дж., Управление стрессом, Питер, 2004.
4. Вильямс К., Тренинг по управлению стрессом. М., 2002.
5. Маришук В., Евдокимов В., Поведение и саморегуляция человека в условиях стресса. 2001..

1. 0303/B45	2. Արտակարգ իրավիճակների հոգեբանություն ՀԲ	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 3 ժամ/շաբ.	5. 30/15/0	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. առանց ընթացիկ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել արտակարգ իրավիճակների, դրանցում առաջացող հոգեֆիզիոլոգիական, սոցիո-հոգեբանական տեղաշարժերի վերաբերյալ տեսական գիտելիքներին,		

ներկայացնել արտակարգ գործուն պարունակող մասնագիտություններում աշխատակիցների հոգեբանական տեղաշարժերի օրինաչափությունները, աշխատունակության պահպանման միջոնների կիրառման հնարավորությունները:

9. Դարձնագիտական ուսանողն ունակ կինք.

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. մեկնաբանելու աշխատանքային գործունեության ընթացքում առաջացող արտակարգության և ոխականության վերաբերյալ գիտելիքները, աշխատանքային պայմանների և աշխատանքային վարքի մոդելների շուրջ պատկերացումները,
2. բացահայտելու արտակարգ իրավիճակների հոգեբանական օրինաչափությունները,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. վերլուծելու արտակարգ իրավիճակներում հոգեկան տեղաշարժերը,
2. հետևելու և հնարավորինս ճշգրիտ նկարագրելու աշխատանքային գործունեության մեջ ծագող հոգեբանական ոչ ստանդարտ իրավիճակները,
3. կիրառելու հոգեկշտկողական ու հոգեվերականզնողական տեխնիկաներ,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ
2. աշխատելու մասնագիտական միջավայրում:

10. Դարձնագրը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրներ՝ մարդու հոգեկան գարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսևորումները

Ա4. ձանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում

Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար

Բ4. համադրելու հոգեբանական աշխատանքի տարբեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում,

Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը,

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. քննարկումներ

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր:

13. Դարձնագրը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Արտակարգ իրավիճակների հոգեբանության առարկան, նպատակը, խնդիրները, միջոցները: **Թեմա 2.** Արտակարգ իրավիճակների ազդեցության հոգեֆիզիոլոգիական տեղաշարժերը. հոգեկան առողջություն, հոգեհիգիենա, սահմանային վիճակներ, աշխատանքային իրավիճակի փոփոխություն, աշխատանքային հարմարում, աշխատանքային վարքի մոդել: **Թեմա 3.** Ֆունկցիոնալ վիճակ և ֆունկցիոնալ հնարավորություն, աշխատունակություն. աշխատանքի հոգեբանություն, աշխատանքային մոտիվացիայի ձևավորում, հոգեբանական պատրաստություն աշխատանքային ոչ սովորական և փոփոխվող պայմաններին, աշխատանքային վարքի մոդելներ, էրգոնոմիկական հարցեր, հուսալիության ապահովում: : **Թեմա 4.** Հոգեբանական պատրաստվածության տեսակները, կառուցվածքը. հոգեբանական կանխատեսում, մասնագիտական խմբերի և անձնակազմերի հոգեբանական ուսուցում և մարզում, համատեղ գործունեություն, սոցիալ-հոգեբանական էֆեկտները արտակարգ պայմաններում: **Թեմա 5.** Առաջին հոգեբանական օգնություն. նպատակը, խնդիրները, գործընթացի կազմակերպման սոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունները, հոգեբանական աջակցություն, հոգեբանի աշխատանքի բնույթը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Մկրտումյան Ս., Արտակարգ իրավիճակների հոգեբանության կանխարգելման և վերականգնողական հիմնախնդիրները, Եր., 2008:
2. Осипова А.А., Справочник психолога по работе в кризисных ситуациях. /Ростов н-Д.: Феникс, 2005.

1.0303/ В46	2.Հոգեթերապիա-1	3. 5 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 30/15/0	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին գիտելիքներ հաղորդել հոգեթերապիայի դասական և ժամանակակից ուղղությունների և հայեցակարգերի վերաբերյալ, ներկայացնել այն գործնական խնդիրները, որ հոգեթերապիան լրացն է պրակտիկայում, լրաբաննել ժամանակակից աշխարհում հոգեթերապևտիկ միջամտության անհրաժեշտության և արդյունավետության հիմնահարցերը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ		
ա. Մասնագիտական զիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու հոգեթերապիայի խնդիրները և նպատակները,		
2. ներկայացնելու հոգեթերապիայի տեսագործնական ու մեթոդաբանական հիմքերը,		
3. ձանաչելու հոգեթերապիայի հիմնական ուղղությունները,		
4. ձանաչելու հոգեթերապական դպրոցների տեսությունները և դրանց թերապևտիկ մեթոդները:		
բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. ուսումնասիրելու հոգեթերապիայի տեսամեթոդաբանական հիմքերը և վերլուծելու դրանք,		
2. վերլուծելու և պարզաբանելու հոգեթերապիայի կիրառական մեթոդաբանական համակարգը,		
3. կատարելու գործնական-թերապևտիկ աշխատանքներ հոգեթերապական որոշակի խնդրային իրադրությունների կարգավորման նպատակով:		
գ. Ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. լուծելու մասնագիտական խնդիրներ, պլանավորելու և իրականացնելու հետազոտություններ,		
2. գործնականում իրականացնելու հոգեթերապևտիկ հիմնական կիրառական մեթոդներ		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյուն(ներ)ը.		
Ա1. Նկարագրելու հոգեթերապիայն հիմնական մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսությունները, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,		
Ա2. Բացահայտելու հոգեթերապական հիմնախնդիրներ՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսնորումները		
Բ5. Կազմակերպելու իր աշխատանքային և կամ ուսումնական գործունեությունը ստացած տեսագործնական զիտելիքներին համապատասխան:		
11. Վիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություններ (պրոբեմային դասախոսություն, դասախոսություն երկուսով, դասախոսություն պրես-կոնֆերանս, դասախոսություն սադրանք, դասախոսություն խաղային մեթոդների կիրառմամբ),		
2. թիմային աշխատանքներ,		
3. ըննարկումներ,		
4. հետազոտական սեմիանարներ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
1-ին ընթացիկ քննություն գրավոր աշխատանք,		
2-րդ ընթացիկ քննություն գրավոր աշխատանք,		
Եզրափակիչ քննություն բանավոր հարցում:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.		
Թեմա 1. Հոգեթերապիայի առարկան, նպատակը, խնդիրները, ուղղությունները, ձևավորումն ու զարգացումը:		
Թեմա 2. Հոգեդինամիկի հոգեթերապիա: Խնդիրները, տեսությունները, մեթոդներն ու տեխնիկաները:: Թեմա 3. Էքզիստենցիալ-հումանիստական հոգեթերապիա: Խնդիրները, տեսությունները, մեթոդներն ու տեխնիկաները:: Թեմա 4. Վարքաբանական հոգեթերապիա: Խնդիրները, տեսությունները, մեթոդներն ու տեխնիկաները: Թեմա 5. Անհատական կողմնորոշված թերապիա: Խնդիրները, տեսությունները, մեթոդներն ու տեխնիկաները: Թեմա 6. Գեշտալտ թերապիա: Խնդիրները, տեսությունները, մեթոդներն ու տեխնիկաները: Թեմա 7. Կոզմիստիկ թերապիա: Խնդիրները, տեսությունները, մեթոդներն ու տեխնիկաները: Թեմա 8. Ռացիոնալ-հուզական թերապիա: Խնդիրները, տեսությունները, մեթոդներն ու տեխնիկաները:		

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Карварсарский Б.Д., Психотерапия, Питер, 2002.
2. Классен И.А., Практическая психотерапия: Курс лекций / И.А. Классен. – М.: МЕДпресс-информ, 2004.
3. Коттлер Дж., Браун Р., Психотерапевтического консультирование. СПБ.: 2001.
4. Браун Д., Педдер Д., Введение в психотерапию, М., 1998
5. Шаверճян Г.М., Основы психотерапии. Питер. 2007.
6. Берн Э., Групповая психотерапия. М., 2000.

1.0303/B47	2. Հոգեսումատիկա	3. 3 ECTS կրեդիտ
4. 3 ժամ/շաբ.	5. 0/45/0	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. առանց ընթացիկ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տրամադրել հիմնարար գիտելիքներ հոգեսումատիկայի հիմնադրույթների վերաբերյալ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկայի տեսությունների գիտական հիմքերը, հիմնադրույթները և մեթոդները,		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. Նկարագրելու հոգեսումատիկայի տեսությունների գիտական հիմքերը, հիմնադրույթները և մեթոդները,		
2. լուսաբանելու հոգեսումատիկայի հակազդումների ընդհանուր հիմնախնդիրները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. Ճանաչելու հոգեսումատիկայի հոգեսումատիկայի տեսությունների յուրահատկությունները,		
2. Կիրառելու հոգեսումատիկ հոգեթերապիայի տեխնիկաները,		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. Կիրառելու հոգեսումատիկայի գիտելիքները գիտահետազոտական աշխատանք իրականացնելիս:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունը(ներ)ը.		
Ա6. Ճանաչելու հոգեկան խանգարումների յուրաքանչյուր տեսակի ախտանիշները և դրանց դասակարգման համակարգերը /DSM-IV-R, ICD-10/		
Բ2.գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մանասգիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եղանակներ,		
Բ4. համադրելու հոգեթերապիան աշխատանքի տարբեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ատեղծագործական մուտեցում,		
Գ5. ստեղծագործարար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն		
2. գործնական աշխատանք		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Բանավոր քննություն՝ առավելագույնը 20 միավոր արժեքով:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.		
Թեմա 1. Փսիխոզների հոգելինամիկան, Ես-ի արքաիկ հիվանդությունները: Թեմա 2. Ճնշում, Վրեժի զգացում:		
Թեմա 3. Կախվածություն, նախանձ: Թեմա 4. Լարվածություն, դժգոհություն: Թեմա 5. Աստեղություն, անհաղուժողականություն: Թեմա 6. Անվստահություն, անբավարարվածություն, միայնակություն, դատարկություն: Թեմա 7. Զղաձգվածություն, պահանջկուսություն: Թեմա 8. Հիասթափություն, խանդ, կասկածամտություն: Թեմա 9. Վախ, սթրես, կիրք: Թեմա 10. Հոգնածություն, սառնություն, թերաթեքություն:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ.		
1. Боттом Н., Галатти Р., Экономическая разведка и контрразведка: практическое пособие.		
2. Виторская Н., Причины болезней и истоки здоровья Амрита-Русь; Москва		
3. Бродитигам В., Психосоматическая медицина, Медицина, 1999		
4. Гарбузов В., Концепция инстинктов и психосоматическая патология, СПб 1999.		
5. Александр Ф., Психосоматическая медицина. Принципы и практическое применение. М., 2016.		

1.0303/B48	2. Կառավարման հոգեթանություն ՀԲ*	3. 6 ECTS կրեդիտ
4.3 ժամ/շաբ.	5.60/0/30	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել գիտելիքներ կառավարման գործնականությունների		

հոգեբանական ասպեկտի վերաբերյալ, ինչպես նաև պատկերացում ձևավորել կազմակերպության սահմաններում անձի և խմբերի գործունեության հոգեբանական օրինաչափությունների վերաբերյալ:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինիք.

ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Նկարագրելու կառավարման հոգեբանության ուսումնասիրման ոլորտը և հիմնախնդիրները,
2. Ներկայացնելու կառավարման գործնրացների ծավալման հոգեբանական մեխանիզմները և օրինաչափությունները,
3. Մեկնաբանելու կազմակերպության արտաքին և ներքին միջավայրի ու անհատի փոխներգործության արդյունքները:

բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Կազմակերպելու հոգեբանական աշակցություն կազմակերպության սահմաններում
2. Ախտորոշելու սոցիալական երևոյթների առկայությունը և առանձնահատկությունները կազմակերպչական միջավայրում
3. Ապահովելու առողջ ներքին հոգեբանական մթնոլորտ:

գ. Ռնդիանրական/վոխսանցելի կարողություններ

1. Վերլուծելու առկա կատավարման խնդիրները,
2. Աշխատելու համատեղ՝ այլ մասնագետների հետ,
3. Գնահատելու հոգեբանական ծառայության համար նպաստավոր ռեսուսները,
4. Կազմակերպելու հոգեբանական ուսումնասիրություններ, տվյալները կիրառելու կազմակերպության ներքին և արտաքին խնդիրների լուծման համար:

10. Դասընթացը ձևական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա2. Բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսևորումները

Ա4. Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում

Բ3. Տարրերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևոյթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարրեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար

Բ4. Համադրելու հոգեբանական աշխատանքի տարբեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում,

Գ1. Համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը,

Գ5. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Դասախոսություն
2. Հնտերակտիվ քննարկում
3. Ստեղծագործական գործունեության արդյունքների վերլուծություն և մեկնաբանություն:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք,

2-րդ ընթացիկ քննություն. հետազոտական աշխատանք,

Եղանակից քննություն. բանավոր հարցում:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Կառավարման հոգեբանության առարկան, խնդիրները, հիմնական հասկացությունները: **Թեմա 2.**

Կառավարման հոգեբանության հիմնական տեսությունները: **Թեմա 3.** Կազմակերպչական վարքի հոգեբանական հիմունքները: **Թեմա 4.** Կազմակերպչական մշակույթ: **Թեմա 5.** Հաղորդակցումը կազմակերպությունում: **Թեմա 6.**

Լիդեր և դեկանալ: **Թեմա 7.** Կառավարչական գործառույթներ: **Թեմա 8.** Կազմակերպչական կոնֆլիկտներ: **Թեմա 9.** Բանակցությունների վարման ռազմավարություններ: **Թեմա 10.** Հոգեբանական ծառայության առանձնահատկությունները կազմակերպությունում:

14. Հիմնական գրականության ցանկը

1. Занковский А., Организационная психология, 2012.
2. Гончаров В., Важнейшие понятия и концепции в современном управлении, М., 1998.
3. Горьканова Л., Воробьев В., Организационное поведение практикум, Оренбург, 2013.

4. Лавриненко В., Психология и этика делового общения М., 2003.
5. Науменко Е., Организационная психология, Тюмень, 2011.
6. Гвишиани Д., Организация и управление, М., 1998.
7. Евтихов О., Психология управления персоналом: теория и практика. Речь, 2010.
8. Кабаченко Т., Психология управления: Учеб-ное пособие. М., 2000.
9. Карпов А., Психология менеджмента: Учеб. пособие. М., 2005.

1. 0303/B49	2. Իրավաբանական հոգեբանություն և փորձաքննություն	3.6 ECTS կրեդիտ
4. 5 ժամ/շաբ.	5. 45/30/0	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումն	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել դատահոգեբանական փորձաքննությունների նշանակման և անցկացման սկզբունքներին, տեղեկացնել դատահոգեբանական փորձաքննությունների տեսակներին և դրանց առանձնահատկություններին, ծանոթացնել իրավաբանության ոլորտի գործունեության տեսակների առանձնահատկություններին և դրանց առավել արդյունավետ իրականացման համար անհրաժեշտ հոգեբանական պատրաստվածության խնդիրներին, ներկայացնել հանցագործության և հանցագործ անձի ձևավորման սոցիալ-հոգեբանալար հիմնական առանձնահատկություններին:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. բարեկելու և բացատրելու դատահոգեբանական փորձաքննությունների տեսակները,		
2. ներկայացնելու և բնութագրելու տարրեր տեսակի դատահոգեբանական փորձաքննությունների անցկացման առանձնահատկություններն ու անցկացման յուրահատկությունները,		
3. քննարկելու իրավաբանական ոլորտի տարրեր գործունեության տեսակների քննչական, դատական, փաստաբանական, քրեակատարողական, արդյունավետ իրականացման համար անհրաժեշտ սոցիալ-հոգեբանական պատրաստվածության կիրառական խնդիրները,		
4. ներկայացնելու հանցագործության և հանցագործ անձի հոգեբանական նախադրյալները և սոցիալականացման խեղայուրումները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. տարրերակելու դատահոգեբանական փորձաքննություններն ըստ գործերի և ընտրել գործիքակազմ դրանց իրականացման համար,		
2. վերլուծելու դատահոգեբանական փորձաքննությունների եզրակացությունների որակը և տալու դրանց մասնագիտական գնահատական,		
3. ձևակերպելու իրավաբանական ոլորտի տարրեր գործունեությամբ զբաղվող անձանց սոցիալ-հոգեբանական պատրաստվածության խնդիրները և ցույց տալու դրանց լուծման ուղիները,		
4. վերլուծելու հանցագործ անձի սոցիալ-հոգեբանական դեգրադացման պատճառները:		
գ. քննիանություններ		
1. պատրաստելու վերլուծություն և վարելու գիտակիրառական քննարկում:		
10.Դասընթացը ձևակերպում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսերումները		
Ա4. ձանաշելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում		
Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեխատորնշիչ մեթոդներ, մանասգիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եղուահնդումներ,		
Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն		
2. սեմինար		
3. մասնագիտական քննարկումներ հրավիրյալ փորձագետների հետ		
4. բանավեճ Պոպերյան սկզբունքով		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
1-ին ընթացիկ քննություն գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 5 միավոր		
2-րդ ընթացիկ քննություն ՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 5 միավոր		

Եղափակիչ քննություն. բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:**13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.**

Թեմա 1. Դատահոգերանական փորձաքննությունների առանձնահատկությունները, նշանակման հիմքերը, օրենսդրական կարգավորումները և դրանց տեսակները: **Թեմա 2.** Իրավաբանական գործունեություն իրականացնելու համար սոցիալ-հոգեբանական պատրաստվածություն, քննչական, դատական, փաստաբանական, քրեակատարողական միջնորդություն (մեղիացիա): **Թեմա 3.** Հանցագործության և հանցագործ անձի ծագման և ձևավորման հարցերը, անձի սոցիալիզացիայի վրա ազդող ինստիտուտները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Աղուգումյան Ռ., Գասպարյան Ա., Մելքոնյան Վ., Իրավաբանական հոգեբանություն, Եր., 2002:
- Գրին Է., Արգումանյան Ս., Իրավաբանական հոգեբանություն, Եր., 2003:
- Գրին Է., Հոգեբանությունը իրավապահ գործունեությունում, Եր., 2007:
- Մամայչուկ Ի., Էկսպերտիզա личности в судебно-следственной практике, Речь 2002.

1.0303/B50	2. Հոգեգենետիկայի հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
------------	------------------------------	-----------------

4. 2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0
---------------	----------

6. 7-րդ կիսամյակ	7. առանց ընթացիկ գնահատման
------------------	----------------------------

8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հոգեբանության հիմնարար բնագիտական բնագավառներից մեկի՝ վարքի գենետիկայի հետ, փոխանցել գիտելիքներ անհատական տարրերությունների առաջացման պատճառների՝ գենոտիպ-միջավայր փոխարաբերությունների դերի, ինչպես նաև վարքի խանգարումների ժառանգական նախադրյալների վերաբերյալ, ծանոթացնել հոգեգենետիկայի մեթոդաբանությանը, որը հնարավորություն կտա հոգեգենետիկական հետազոտությունների արդյունքները մեկնաբանել, սկսած անձի հոգեֆիզիոլոգիական մակարդակից մինչև անձնային առանձնահատկությունները:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

- սահմանելու և մեկնաբանելու մարդու հոգեկանում կատարվող բարդ գործընթացների բնածին, ծառանզական, ձեռքբերովի հոգեգենետիկական դրսուրումները
- ներկայացնելու և քննարկելու հոգեգենետիկայի ժամանակակից մեթոդները, սերունդներում ժառանգական հատկանիշների փոխանցման հիմնական կանոնները,
- թվարկելու և բացատրելու հոգեգենետիկայի ժամանակակից դրույթները որպես ոլֆերենցիալ հոգեբանության միջանկյալ օղակ,
- բացատրելու ժառանգականության և միջավայրի փոխարաբերության կարևորությունը՝ անձի անհատական տարրերությունները մեկնաբանելու:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- վերլուծելու ժառանգական և միջավայրի գործոնների ազդեցությունը մարդու վարքում,
- տարանշատելու վարքային խանգառումների բնածին դրսուրումները՝ պայմանավորված առևտոսումներով և սեռական քրոմոսումներով,
- ձևակերպելու հետազոտությունների համար անձի գենոգրամի կառուցման սկզբունքը:

գ. քննիանության/փոխանցելի կարողություններ

- պատրաստելու բանավոր գեկուցում և միշմասնագիտական քննարկումներ:

10. Դասընթացը ձևակերպում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսուրումները

Ա4. ձանաշելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում

Բ1. կիրառելու հոգեբանական հետազոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար,

Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն
- սեմինար

3. քննարկումներ		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Բանավոր քննությունը 20 միավոր առավելագույն արժեքով:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.		
Բաժին 1. Ընդհանուր ակնարկ հոգեգենետիկայի արդի խնդիրների մասին: Հոգեգենետիկան որպես դիֆերենցիալ հոգեբանության բնագավառ: Առուսոսումային սինդրոմներ/համախտանիշներ/: Սեռական քրոմոսոմների համախտանիշներ: Քրոմոսոմային վերակառուցումներ: Բաժին 2. Հոգեգենետիկայի հիմնական մեթոդները: Ժառանգականություն և միջավայր: Ընկալման գենետիկական վերահսկում: Սեռական ընդունակությունների հոգեգենետիկա: Սեռային և գենետրային տարրերությունները: Կոնկրետանացման համարակալի գործողություններ: Խնտելեկտուալ տարրերությունների գենետիկական հիմքը: Անձնային առանձնահատկությունների գենետիկա: Հակասոցիալական վարք: Ազրեսիվության գենետիկական հիմքը: Քիմիական կախվածություն: Անոմալ վարքի գենետիկական հիմքը: Օնտոգենեզում հոգեկան խանգարումների գենետիկական հիմքը: Բնընավերհսկման խանգարում:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ.		
1. Александрова А., Психогенетика: Учебное пособие, Питер, 2007.		
2. Атраментова Л., Филиппова О.В., Введение в психогенетику . Учебное пособие. М.: Флинта. 2009,		
3. Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш. мед.учеб.заведений / А.С.Лучинин–М., 2005.		
1. 0303/B51	2. Հասուն հոգեբանություն	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին զինել գիտելիքներով անձի զարգացման մեջ տեղ գտած շեղումների մեխանիզմների և օրինաչափությունների, դինամիկայի, հոգեբանական առանձնահատկությունների մասին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. Նկարագրելու անձի հոգեբանական զարգացման խանգարումների ախտորոշման տեսական և կիրառական մոտեցումները,		
2. Մեկնաբանելու անձի հոգեբանական զարգացման խանգարումների դասակարգումները,		
3. Նկարագրելու անձի հոգեբանական զարգացման առանձնահատուկ դիզոնտոգենեզով երեխաների հոգեբանական բնութագիրը,		
4. Մեկնաբանելու հաշմանդամություն ունեցող անձանց հոգեբանական ռեաֆիլիտացիայի առանձնահատկությունները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. Կիրառելու տեսական մասնագիտական գիտելիքները զարգացման խնդիրներով անձանց հետ աշխատանքի ընթացքում,		
2. Որոշելու զարգացման խանգարումների հոգեբանական կառուցվածքը՝ կիրառելով հատուկ հոգեբանական ախտորոշման մեթոդներ,		
3. Իրականացնելու հոգեբանական հետազոտություններ՝ խախտված հոգեֆիզիկական զարգացման բնութագրման նպատակով,		
4. Որոշելու հոգեֆիզիկական զարգացման առանձնահատկություններով երեխաների սոցիալիզացիայի պայմաններն ու չափանիշները:		
գ. քննիչական/փոխանցելի կարողություններ		
1. Վերլուծելու անձի ախտորոշման հիմունքները,		
2. Կազմակերպելու հոգեֆիզիկական զարգացման խնդիրներով անձանց հետազոտման տեխնոլոգիաները, մեթոդներն ու միջոցները,		
3. Գնահատելու հոգեշտուկողական ներգործության մեթոդներով և միջոցներով,		
4. Գնահատելու աշխատանքի հիմնական ձևեր՝ ուղղված հոգեֆիզիկական զարգացման շեղումներով երեխաների բազմակողմանի ֆիզիկական և հոգեկան զարգացմանը:		
10. Դասընթացը ձևակերպում է կոթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.		
Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսեւումները		
Ա4. Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը		

և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում
Բ2.գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մանասզիտական վերլուծության օգնությամբ
 կատարելու հիմնավորված եղրահանգումներ,

Գ3.քննադատորեն վերլուծելու և եղրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և
 կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկումներ
4. ռեժիսուր:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ ստուգում՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 10 միավոր

2-րդ ընթացիկ ստուգում՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 10 միավոր:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Հաստուկ հոգեբանության առարկան, խնդիրները, մեթոդները, միջառարկայական կապերը: **Թեմա 2.** Հոգեկան զարգացման հապաղումների դասակարգումը: **Թեմա 3.** Փոխհատուցումը, ադապտացիան, շտկումը և ռեարիլիտացիան՝ որպես ժամանակակից հատուկ հոգեբանության ֆունդամենտալ կատեգորիաներ: **Թեմա 4.** Մտավոր հետամնացություն: **Թեմա 5.** Լուղության խանգարումներով երեխաների հոգեկան զարգացում: **Թեմա 6.** Տեսողության խանգարումներով երեխաների հոգեկան զարգացում: **Թեմա 7.** Հոգեկան զարգացման հապաղումով երեխաների հոգեկան զարգացում: **Թեմա 8.** Խոսքի խանգարումներով երեխաների հոգեբանական առանձնահատկությունները: **Թեմա 9.** Հուզակամային ոլորտի և վարի խանգարումներով երեխաների հոգեկան զարգացում: **Թեմա 10.** Հոգեբանական շտկման բովանդակությունն ու ուղղությունները հատուկ կրթության համատեքստում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Сорокин В., Специальная психология, «Речь», 2003.
2. Специальная психология: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений /В.Лубовский, Т.Розанова, Л.Солнцева и др.; Под ред. В.И.Лубовского, М., 2005.
3. Шаповал И.А., Специальная психология: Учебное пособие, М., 2005.
4. Трофимова Н., Дуванова С., Трофимова Н., Пушкина Т., Основы специальской педагогики и психологии. — Питер, 2005.
5. Основы специальной психологии: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. Заведений /Л.В.Кузнецова, Л.И.Переслени, Л.И.Соднцева и др.; под ред. Л.В.Кузнецовой.- 2-ое изд. стер.-М.: Изд.центр «Академия», 2005.

1. 0303/B51	2. Հոգեախտաբանություն	3. 2 ECTS կրելիս
4. 2 Ժամ/շաբ.	5. 30/0/15	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. առանց ընթացիկ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել հոգեկան խանգարումների հիմնական դրսնորումների առանձին ախտանիշների և համախտանիշների, ինչպես նաև ինքնուրույն հոգեկան հիվանդությունների հետ:		
9. Դասընթացի ակարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. ներկայացնելու և բնութագրելու հոգեկան խանգարումների առաջացման կենսարանական և սոցիալական գործոնները,		
2. բնութագրելու տարիքային և ճգնաժամային փուլերը հիվանդության առաջացման և զարգացման մեջ		
3. ներկայացնելու և բնութագրելու արատի ելակետային վիճակների ու տարբերակների ձևավորման ոլորտները		
4. սահմանելու հոգեբանի դերն ու նշանակությունը հոգեվերականգնողական պրակտիկայում,		
5. ներկայացնելու և վերլուծելու անձի ախտորոշման հիմունքները		
6. ներկայացնելու և բացատրելու հոգեփիզիկական զարգացման շեղումներով երեխաների բազմակողմանի ֆիզիկական և հոգեկան զարգացմանն ուղղված աշխատանքի հիմնական ձևերը:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		

- կազմակերպելու հոգեշտկողական գործողություններ՝ կիրառելով նրա մեթոդները և միջոցները,
- գնահատելու հոգեշտկողական գործողության արդյունքները,
- գնահատելու և մեկնաբանելու հոգեֆիզիկական զարգացման շեղումներով երեխաների բազմակողմանի ֆիզիկական և հոգեկան զարգացմանն ուղղված աշխատանքների արդյունքները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- կիրառելու հոգեախտաբանական մեթոդական հնարքները և հետազոտման մեթոդները դեօնտոգենեզով երեխաների ու հոգեկան խանգարումներով հիվանդների հետազոտության ժամանակ,
- կազմակերպելու հոգեֆիզիկական զարգացման խնդիրներով անձանց հետազոտում՝ կիրառելով հոգեախտաբանության համապատասխան տեխնոլոգիաները, մեթոդներն ու միջոցները:

10. Դասընթացը ձևագրում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսերումները

Ա4. ձանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացարելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում

Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մանասգիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եղրահանգումներ,

Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն
- ինտերակտիվ քննարկում
- ստեղծագործական գործունեության արդյունքների վերլուծություն և մեկնաբանություն:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված է բանավոր քննություն՝ առավելագույն՝ 10 միավոր արժեքով:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Հոգեախտաբանության առարկան և խնդիրները: **Թեմա 2.** Հոգեկան առողջության չափորոշիչները: **Թեմա 3.** Հոգեկան խանգարումների միջազգային դասակարգումները: **Թեմա 4.** Հոգեախտաբանական ախտանիշներ և համախտանիշներ: **Թեմա 5.** Պերցեպտիվ գործնաթացների ախտաբանություն: **Թեմա 6.** Կոզմիտիվ գործնաթացների ախտաբանություն: **Թեմա 7.** Հուզակամային ոլորտի ախտաբանություն: **Թեմա 8.** Անձի ախտաբանություն: **Թեմա 9.** Վարքի ախտաբանություն: **Թեմա 10.** Մանկան հոգեախտաբանություն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Банщиков В., Короленко Ц., Давыдов И., Общая психопатология, М., 1991.
- Бухановский А., Кутявин Ю., Литвак М., Общая психопатология. Ростов на Дону, 2003.
- Бухановский и др., Общая психопатология. Ростов на Дону, 2003.
- Гурьева В. и др. Психопатология подросткового возраста. Томск, 1994.
- Зейгарник Б.В. Патопсихология. – М.: Издательский центр «Академия», 1999.

1. 0303/B53	2. Մաթվիճակագրական մեթոդները հոգեբանության մեջ	3. 3 ECTS կրեդիտ
4. 3 ժամ/շաբ.	5. 15/30/0	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ապահովել փորձարարական և հետազոտական արդյունքների հաշվարկման և մշակման մատչելիությունը, ձևագրում գիտելիքներ մաթեմատիկական վիճակագրության պարզաբույն հասկացությունների բանակական և որակական ցուցանիշների վերլուծության և մեկնաբանման մասին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու և մեկնաբանելու մաթեմատիկական վիճակագրության հիմնական գաղափարները,		
2. ներկայացնելու և մեկնաբանելու մաթեմատիկական վիճակագրության հիմնական ցուցանիշները,		
3. բացարելու վիճակագրական վարկածի տրամաբանությունը, ներկայացնելու նրա ստուգման չափանիշները,		

4. բնութագրելու մաթեմատիկական վիճակգրության դերը հոգեբանական հետազոտությունների իրականացման գործում:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կատարելու հոգեբանական հետազոտական տվյալների մշակում, ընդհանրացումներ և վերլուծություններ,
2. ընտրելու համապատասխան մաթեմատիկական մեթոդներ՝ ուսումնական առաջադրանքներին համապատասխան և կիրառելու դրանք,
3. կատարելու փորձարարական ընտրանքների համեմատում և վերլուծություն:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. կիրառելու մաթեմատիկական մեթոդների հաշվարկման համակարգչային ծրագրեր:

10. Դասընթացը ձևավորում է կորպական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Ա3. սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,

Ա4. ձանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում

Բ4. համարլելու հոգեբանական աշխատանքի տարրեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում,

Բ5. կազմակերպելու իր աշխատանքային և կամ ուսումնական գործունեությունը ստացած տեսագործնական գիտելիքներին համապատասխան

Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում

Գ4. պատրաստելու գեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճ,

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, բնկայելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. ըննարկումներ հետազոտական խնդիրների դրվածքի և լուծումների հետ կապված

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին բնագիրկ ստուգում՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 10 միավոր

2-րդ բնագիրկ ստուգում՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 10 միավոր:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Հատկանիշներ և փոփոխականներ: Զափսան սանդղակներ: Հիմնական վիճակագրական ցուցանիշներ: Կոռելյացիոն և ուղղելական վերլուծություններ: Ռանգային կոռելյացիա: Որակական տվյալների վերլուծություններ: **Բաժին 2.** Վիճակագրական վարկած: Վարկածի ստուգման վիճակագրական չափանիշները: Փորձարարական ընտրանքների համեմատություն: Դիսպերսիոն վերլուծություններ: Ընտրանքների համեմատության ոչ պարամետրական մեթոդներ: Մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդների ծրագրային ապահովում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Գալստյան Ա., Մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդները հոգեբանական հետազոտություններում, ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2015:
2. Պետրոսյան Ա., Միրզոյան Բ., Մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդների կյանքառումը սպորտային-մանկավարժական հետազոտություններում, Եր., 1975:
3. Երմոլաև Օ., Մաтематическая статистика для психологов, Москва, 2004.
4. Նаследов А.Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация, 2008:

1. 0303/B54	2. Հոգեթերապիա-2	3. 3 ECTS կրեդիտ
4. 3 ժամ/շաբ.	5. 30/15/0	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին գիտելիքներ հաղորդել հոգեթերապիայի դասական և ժամանակակից ուղղությունների և հայեցակարգերի վերաբերյալ, ներկայացնել այն գործնական խնդիրները, որ հոգեթերապիան լուծում է պրակտիկայում, լուսաբանել ժամանակակից աշխարհում հոգեթերապևտիկ		

միջամտության անհրաժեշտության և արդյունավետության հիմնահարցերը:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիփ՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. բացատրելու հոգեթերապիայի գաղափարը, սահմանելու նրա խնդիրները և նպատակները,
2. ներկայացնելու հոգեթերապիայի տեսազործնական ու մեթոդաբանական հիմքերը,
3. ներկայացնելու և բնութագրելու հոգեթերապիայի հիմնական ուղղությունները,
4. նկարագրելու հոգեթերապևտիկ դպրոցների տեսությունները և ներկայացնելու դրանց թերապևտիկ մեթոդները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. վերլուծելու հոգեթերապիայի տեսամեթոդաբանական հիմքերը,
2. վերլուծելու և պարզաբանելու հոգեթերապիայի կիրառական մեթոդաբանական համակարգը,
3. կատարելու հոգեբանական որոշակի խնդրային իրադրությունների կարգավորում գործնական-թերապևտիկ մեթոդներով,

գ.ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. լուծելու մասնագիտական խնդիրներ, պլանավորելու և իրականացնելու հետազոտություններ, կայացնելու որոշումներ,
2. գործնականում իրականացնելու հոգեթերապևտիկ ուսումնասիրություններ և մեկնաբանելու դրանց արդյունքները:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա3. սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,

Ա4. ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում

Բ4. համադրելու հոգեբանական աշխատանքի տարրեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում

Բ5. կազմակերպելու իր աշխատանքային և կամ ուսումնական գործունեությունը ստացած տեսագործնական գիտելիքներին համապատասխան

Գ1. համագործակցելու տվյալ և հարակից ոլորտների այլ մասնագետների հետ, աշխատելու մասնագիտական միջավայրում

Գ2. կիրառելու ժամանակակից S2S-ները գիտելիքի փոխանցման գործընթացը և մասնագիտական գործունեությունը արդյունավետ իրականացնելու և ոյուրացնելու համար:

Գ4. պատրաստելու զեկուցումներ, ներկայացնելու հետազոտությունների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճ,

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն (այրովեմային դասախոսություն, դասախոսություն երկուսով, դասախոսություն պրեսսկոնֆերանս, դասախոսություն սադրանք, դասախոսություն խաղային մեթոդների կիրառմամբ)
2. թիմային աշխատանքներ
3. ըննարկումներ
4. հետազոտական սեմինարներ

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ սուուզում՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 10 միավոր

2-րդ ընթացիկ սուուզում՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 10 միավոր:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Հատկանիշներ և փոփոխականներ: Զափման սանդրակներ: Հիմնական վիճակագրական ցուցանիշներ: Կոռույցիոն և ռեզրեսիոն վերլուծություններ: Ռանզային կոռույցիա: Որակական տվյալների վերլուծություններ: **Բաժին 2.** Վիճակագրական վարկած: Վարկածի ստուգման վիճակագրական չափանիշները: Փորձարարական ընտրանքների համեմատություն: Դիսպերսիոն վերլուծություններ: Ընտրանքների համեմատության ոչ պարամետրական մեթոդներ: Մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդների ծրագրային ապահովում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

5. Գալստյան Ա., Մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդները հոգեբանական հետազոտություններում,

ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2015:

6. Պետրոսյան Ա., Միրզոյան Բ., Մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդների կայությանը սպորտային-մանկավարժական հետազոտություններում, Եր., 1975:
7. Ермолов О., Математическая статистика для психологов, Москва, 2004.
8. Наследов А.Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация, 2008:

ՄԱՍԻՆՔԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍԱ (ԿԱՍՄԸՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸԹԱՑՆԵՐ)

1. 0303/B55	2. Առողջության հոգեբանություն	3. 3 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.5-րդ կիսամյակ	7.առանց ընթացիկ քննություն	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնելու ուսանողներին առողջության հոգեբանության տեսակիրառական նյութերին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝ մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. Նկարագրելու հոգեկան առողջության անհատական և տիպարանական տեսակետները,		
2. Մեկնաբանելու առողջություն իբրև համակարգային հասկացություն:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. Վարելու առողջ կենսակերպ, ապահովելու մասնագիտական առողջության հոգեբանական խնդիրները,		
2. Իրականացնելու հոգեկան առողջության հետազոտություն համաձայն ձգրիտ մեթոդաբանության և առաջադրելու գիտական աշխատանք կատարելու հստակ կողմնորոշիչներ,		
գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. Ինքնուրույն օգտվելու տեղեկատվության տարաբնույթ աղբյուրներից, հավաքագրելու մասնագիտական տվյալներ և վերլուծելու դրանք, մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները,		
2. կատարելու գիտականության չափանիշներին բավարարող գրավոր աշխատանքներ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները:		
Ա1. Նկարագրելու հոգեբանության հիմնարար մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսություններ, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,		
Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսերումները		
Բ2. Գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մանասգիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եղանակները,		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն		
2. գործնական պարապմունքներ		
3. պասիվ ունկնդրում		
4. հետազոտական սարքավորումներով չափումներ		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Նախատեսված քննությունը քանավոր է՝ առավելագույնը 20 միավոր:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.		
Թեմա 1. Առողջության հոգեբանությունն իբրև գիտական համեմատաբար նոր ուղղություն, բնորոշումն ու հետազոտական խնդիրները: Թեմա 2. Առողջությունը որպես համակարգային հասկացություն. ֆիզիկական, հոգեկան և սոցիալական առողջություն: Թեմա 3. Անձի ներդաշնակությունն ու հոգեբանական կայունությունը: Թեմա 4. Հոգեկան առողջության անհատական և տիպարանական տեսակետները: Թեմա 5. Մարդու կյանքի ուղին և նրա առողջությունը: Թեմա 6. Հոգեսոր առողջություն և մշակույթ: Առողջություն և կենսակերպ:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ.		

1. «Սպորտի և առողջ ապրելակերպի հոգեբանություն» դասընթացի ուսումնական ծրագիր:
Ուսումնամեթոդական ուղեցույց / Կազմ. Ա.Վ.Հովհաննիսյան. - Եր., 2016.
  2. Брагг П., Здоровье и долголетие. М., 1996.
  3. Фролькис В., Старение и увеличение продолжительности жизни, Л., 1988.
  4. Никифоров Г., Психология здоровья: Учеб. пособие. 2002.
  5. Психология здоровья: Учебник для вузов / Под ред. Г.Никифорова, Питер, 2006.

1. 0303/B55	2. Հոգեբանական առաջին օգնություն	3.3 ECTS կրելիս
4.2 Ժամ/շաբթի	5.30/0/0	
6.5-րդ կիսամյակ	7.Առանց ընթացիկ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ հոգեբանական առաջին օգնություն տրամադրելու հմտություններ		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		
ա. մասնագիտական զիտելիք և իմացություն		
1. Ներկայացնելու հոգեբանական առաջին օգնության սկզբունքները,		
2. մեկնարաններու ճգնաժամային վիճակները, սթրեսը, հոգետրավմանները		
3. համեմատելու անտիկ և միջնադարյան դեմոկրատիայի փորձը արդի քաղաքագիտական տեսությունները ուսումնասիրելիս և վերլուծելիս,		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. տրամադրելու հոգեբանական առաջին օգնություն,		
2. իրականացնելու աջակցող շփում		
գ. ընդհանուրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա1. Նկարագրելու հոգեբանության հիմնարար մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսություններ, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր դղորտներում,		
Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսնորումները		
Բ2. Գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մանասգիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսությունն		
2. գործնական պարապմունքներ		
3. պասիվ ունկնդրում		
4. հետազոտական սարքավորումներով չափումներ		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Նախատեսվածէ հանրագումարային քննություն՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով:		
13. Դասընթացը բառկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.		
Թեմա 1. Հոգեբանական առաջին օգնության էռությունը: Թեմա 2. Հոգեբանական առաջին օգնություն տրամադրելու սկզբունքները: Թեմա 3. Հոգեբանական առաջին օգնություն տրամադրելու ավարտը:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ.		
1. Первая психологическая помощь: Всемирная организация здравоохранения, 2014.		
2. Первая психологическая помощь, Пособие для членов отряда быстрого реагирования Общества Красного Креста Украиныг, Киев, 2017.		
3. Психология здоровья: Учебник для вузов / Под ред. Г.С.Никифорова. Питер, 2006.		
4. https://www.apa.org/practice/programs/dmhi/psychological-first-aid/resources		

1. 0303/B55	2. Սեղի հոգեբանություն	3.3 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբաթ	5. 30/0/0	
6.5-րդ կիսամյակ	7.առանց ընթացիկ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել զիտելիքներ կենսաբանական և հոգեբանական սեռային տարրերությունների, իրականացնել գաղափարական անուենադրա և պրատիկական մեթոդների, սեռական		

նույնականության և ինքնազիտակցության զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ, խանոթացնել հոգեսեռական զարգացման տեսություններին, կնոջ և տղամարդու սեռականության զարգացման և դրսնորման առանձնահատկություններին:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնազիտական գիտելիք և իմացություն

1. նկարագրելու կենսարանական, հոգեբանական և մշակութային սեռային տարբերակումները, նշելու դրանց տարբերությունները,

2. նկարագրելու հոգեսեռական զարգացման փուլերը և դրանց բնորոշ առանձնահատկությունները:

բ. գործնական մասնազիտական կարողություններ

1. տարբերակելու երեխայի օրինաչափ սեռական դրսնորումները ախտաբանական դրսնորումներից,

2. իրականացնելու երեխաների սեռական զարգացման և սեռական դաստիարակության հարցերի շուրջ իրազեկման աշխատանք ծնողների հետ,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. պահպանելու մասնազիտական էթիկայի նորմերը:

10. Դասընթացը ձևավորում է կորթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա1. նկարագրելու հոգեբանության հիմնարար մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսություններ, ներկայացնելու դրանց առնչող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացարձելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական լյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա2. բացահայտելու հոգեբանական հիմնախնդիրները՝ մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսնորումները

Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեխորոշչի մեթոդներ, մանասզիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եղրահանգումներ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. գործնական պարապմունք
3. դիդակտիկ մեթոդներ, քննարկում
4. հանձնարարված գրականության ընթերցում և վերլուծություն,
5. ինքնուրույն արտալսարանային անհատական աշխատանքներ (հսկների պատրաստում, թեմայի շուրջ ուսումնասիրությունների իրականացում և դրանց արդյունքների ներկայացում):

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված է բանավոր քննություն՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով.:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Սեռային տարբերակում: Սեռայինն տեսություններ: **Թեմա 2.** Սեռային տարբերություններ: **Թեմա 3.**

Հոգեսեռական զարգացման փուլերը: Սեռական հասունացում: **Թեմա 4.** Սեռական հարաբերությունների հոգեբանություն: **Թեմա 5.** Սեռական դաստիարակություն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Հարությունյան Ս., Մարդու հոգեսեռական զարգացման հիմունքները, Եր., 2004:
2. Իլյին Ե., Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины, Питер, 2006.
3. Իլյին Ե., Пол и гендер, Питер, 2010.
4. Кон И., Сексология, М., 2004.

1. 0303/B56	2. Ներազման հոգեբանություն	3. 3 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5.15/0/15	
6. 5րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին «ներազմում» հասկացության հետ, բացահայտել ներազման ձևավորման մեխանիզմները և օրինաչափությունները		

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնազիտական գիտելիք և իմացություն

1. սահմանելու և բացարձելու ներազման հիմնական հասկացությունները, ներկայացնելու ներազման ներքին կառուցվածքը
2. ընտրելու և հիմնավորելու ներազման հոգեբանական հիմքերը,
3. մեկնաբանելու ներազման բնագրում առաջացած խնդիրները

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- կիրառելու սոցիալական ներգործության տեխնիկաները պրակտիկայում,
- վերլուծելու ներազդման տարբեր տեսակների միջև առկա կապերը,
- իրականացնելու ներգործությունը մոդելավորող և բացատրող փորձեր:

գ. բնշեանրական/փոխանցելի կարողություններ

- օգտվելու տեղեկատվության տարբեր աղյուրներից:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա1.նկարագրելու հոգեբանության հիմնարար մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսություններ, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա4.ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում,

Բ3.տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար

Գ3.քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախոսություն
- ինտերակտիվ քննարկումներ
- գործնական խաղերի իրականացում

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Հոգեբանական ներազդման էռությունը, սահմանումը: Ներազդման հասկացման երեք հիմնական պարագայությունները: **Թեմա 2.** Զասկացություն ներազդման մասին. «ներազդում» և «ազդեցություն» հասկացությունների վերլուծություն: **Թեմա 3.** «Ներազդում» և «հակազդում» հասկացությունների վերլուծություն:

Թեմա 4. Հոգեբանական ներազդում և մանիստույացիա. բարոյական կողմեր: **Թեմա 5.** Հոգեբանական ներազդման տեսակները. քաղաքակիրք և ոչ քաղաքակիրք: **Թեմա 6.** Միջանձնային և սոցիալական ներազդում:

Թեմա 7. Ներշնչում, հոգեբանական վարակ, խնդրանք, նմանակում: **Թեմա 8.** ԶԼՄ-ների ազդեցություն: Ներազդման ուղիները՝ ԶԼՄ-ների մասնակցությամբ: **Թեմա 9.** Հոգեբանական ներազդման հիմքեր. դիրքորոշումներ, վարք, կոգնիցիա, դիրքորոշումների համակարգ: **Թեմա 10.** Ճանաչողական գործընթացները սոցիալական ներազդման դաշտում /ուշադրություն, ընկալում, համեմատություն, վերլուծություն, ֆիլտրացիա, ընդունում/: **Թեմա 11.** Հոգեբանական պաշտպանություն ներազդումից. ներազդման գիտակցում և ենթագիտակցական ազդակների հասկացում: **Թեմա 12.** Հարձակում, ստիպում, անտեսում /արհամարհում/:

Թեմա 13. Հոգեկան և ֆիզիկական առողջության սոցիալ-հոգեբանական դրդապատճառները: **Թեմա 14.** Բնապահպանության խնդիրները հոգեբանական ներազդման դաշտում: **Թեմա 15.** Առողջ կենսակերպի պրոպագանդան որպես մասայական ներազդման ձև: **Թեմա 16.** Ստի հոգեբանական մեխանիզմները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Зимбардо Ф., Ляйппе М., Социальное влияние. СПб.: Питер, 2001.
- Крысько В.Г., Социальная психология. Москва, изд-во «Владос-Пресс» 2002.
- Сидоренко Е.В., Тренинг влияния и противостояния влиянию. Речь, 2004.
- Чалдини Р., Психология влияния, М., 2003.
- Шеинов В.П., Психологическое влияние, М.,изд-во Харвест, 2007.

1. 0303/B56	2. Քաղաքական հոգեբանություն	3. 3 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6. 5-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տրամադրել հիմնարար գիտելիքներ իշխանության հոգեբանության և հոգեվերլուծության վերաբերյալ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. Նկարագրելու իշխանության հոգեբանության ձևավորման պատմական և գիտական հիմքերը, հիմնադրույթները և մեթոդները,
  2. լրտարանելու իշխանության հոգեվերլուծության ընդհանուր հիմնախնդիրները:

Բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կողմնարքելու իշխանության հոգեվերլուծության դաշտում,
  2. կիրառելու հոգեվերլուծական հիմնական տեխնիկաները այցելուների հետ աշխատանքում,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Կիրառելու ստացված գիտելիքները գործնական աշխատանքում:

10. Դասընթացը ձևավորում է կորթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա1.Նկարագրելու հոգեբանության հիմնարար մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսություններ, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում,

Ա4. Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում,

Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևոյթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված

գրքողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար
Գ3. ըննադատորեն Վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և

Կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

1. Կիրառվում են դաս
1. դասախոսություն
2. քննարկումներ
3. շենքագրություն

12. Օնախարժման մերուներ և ասիստենտներն են:

12. Գանդատան և գրքի մակարդակը և շավարշակը են.

1-ին լրաժայիկ ստուգիու վրափոր աշխատաք առաջալափելու 10 միավոր՝
2-րդ բնական արևարդութանիք աօխարանի՝ արալենարդի 10 միավոր:

13. Բարեխայր Բարեխայր է համարվութեան բարեխայր Բարեխայր:

Խաչ 1. Քաղաքավաճակ պարունակություն 2. Գրասպազմական արտադրություն 3. Խաղաղական իշխանություն 4. Խաչ 4.

Արագավատիվար. Խառն Յ. Ֆասլիքար ուսալամալից. Խառն Դ. արակներներ. Շեմա 9 հօֆաննութան իրակերանութան. Շեմա 10

- 4. Հիմնական գրականության ցանկ.**

  1. Райгородский Д., Психология и психоанализ власти . Хрестоматия, В 2-х т. Самара, 2007.
  2. Шестопал Е, Политическая психология, М., 2002.

1. 0303/B57	2. Այցելուակենտրոն թերապիա	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 3 ժամ/շաբ.	5. 30/015	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին այցելուակենտրոն հոգեթերապիայի հիմնադրույթներին և աշխատանքի սկզբունքներին		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. թվարկելու այցելուակենտրոն հոգեթերապիայի հիմնական հասկացությունները,		
2. ընտրելու և հիմնավորելու թերապիայի առանձին ուղղությունները,		
3. մեկնաբանելու այցելուակենտրոն հոգեթերապիայի արդյունքները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. կիրառելու այցելուակենտրոն հոգեթերապիայի մեթոդները պրակտիկայում,		
2. վերլուծելու այցելուի խնդրիները և դրանց միջև առկա կապերը,		
3. հրավառապես առելու ամենահաճախ հոգեթերապիայի ախտորոշություն:		

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- օգտվելու տեղեկատվության տարբեր աղբյուրներից,
- համեմատելու այցելուակենտրոն հոգեթերապիայի այլ ուղղությունների հետ:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա4. Ճանաչելու հոգեթերանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեթերանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում,

Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեթերանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեթերանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար

Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- դասախուտություն
- ինտերակտիվ քննաբարկումներ
- գործնական օրինակների ցուցադրություն

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Կ. Ընօթերսի տեսությունը: Կ. Ընօթերսի կենսագրությունը, այցելուակենտրոն թերապիայի հիմնադրման պատճառները: **Թեմա 2.** Այցելուակենտրոն հոգեթերապիայի տեսություն: **Թեմա 3.** Հումանիստական պարադիգմայի տարբերությունը հոգեղինամիկից: Հումանիստական մոտեցման սահմանափակումները: **Թեմա 4.** Այցելու-հոգեթերապետ հարաբերությունները այցելուակենտրոն թերապիայում: Թերապևտ-այցելու հարաբերությունների բուժիչ էֆեկտի մասին: **Թեմա 5.** «Փորձի դաշտ», «Խնդրություն»: **Թեմա 6.** Ինքնախրականացման ձգտում: **Թեմա 7.** Ոչ պայմանական ընդունում, կոնզերնենտություն: **Թեմա 8.** Էմպատիա և հոգեթերանական մթնոլորտ: **Թեմա 9.** Հոգեթերանական աջակցություն՝ միավորում, զգացում, գիտակցում: **Թեմա 10.** Պողիտիվ աշխարհայցը և ասերտիվ վարք: **Թեմա 11.** Խնդիրը որպես ռեսուրս: Որոշման ընդունման խթանում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Маслоу А., Мотивация и личность. Питер, 2008.
- Бьюдженталь Дж., Искусство быть психотерапевтом, Спб, 2000.
- Мэй Р., Искусство психологического косультирования, М., 2004.
- Роджерс К., Клиент-центрированная психотерапия, 2002.
- Роджерс Карл, Консультирование и психотерапия, 2006.

1.0303/ B57	2.Արտքերապիա	3. 2 ECTS կրեմիս
4. 2 Ժամ/շաբ.	5.15/0/15	
6.6-րդ կիսամյակ	7.առանց ընթացիկ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին արտքերապիայի տեսական և գործնական հիմքերին:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. թվարկելու և մեկնաբանելու արտքերապիայի հիմնական հասկացությունները,		
2. ընտրելու և հիմնավորելու արտքերապիայի ուղղությունները, տեխնիկաներն ու մեթոդները,		
3. մեկնաբանելու ստեղծագործական գործունեության արդյունքները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. կիրառելու արտքերապևտիկ մեթոդները, տեխնիկաներն ու վարժությունները պրակտիկայում,		
2. ախտորոշելու, շտկելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու հոգեթերանական տարբեր խնդիրներ		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. օգտվելու տեղեկատվական տարբեր աղբյուրներից և միջոցներից,		
2. կատարելու գիտական տարբեր աղբյուրների տեղեկատվության վերլուծություն և համադրություն:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա4. Ճանաչելու հոգեթերանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեթերանական փաստերը		

օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում,
Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար
Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. ինտերակտիվ քննարկումներ
3. ստեղծագործական գործունեության արդյունքների վերլուծություն և մեկնաբանություն:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Նախատեսված է բանավոր քննություն 20 միավոր առավելագույն արժեքով:

13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Արտթերապիայի առարկան, գործառույթներն ու խնդիրները: **Թեմա 2.** Արտթերապիայի զարգացման պատմական ակնարկ: **Թեմա 3.** Արտթերապիայի ուղղությունները: **Թեմա 4.** Արտթերապևտիկ գործընթացը և նրա նկարագրությունը: **Թեմա 5.** Արտթերապիայի տեսակներ: **Թեմա 6.** Արտթերապիայի սկզբունքները և կազմակերպչական ընթացակարգը երեխաների և դեռահասների հետ աշխատանքում:

14.Հիմնական գրականության ցանկը

1. Սպորտի և առողջ ապրելակերպի հոգեբանություն՝ դասընթացի ուսումնական ծրագիր, Եր., 2016:
2. Բրեգг П., Здоровье и долголетие, М., 1996.
3. Фролькис В., Старение и увеличение продолжительности жизни, Л., 1988.
4. Никифоров Г., Психология здоровья: Учеб. пособие. 2002.
5. Психология здоровья: Учебник для вузов / Под ред. Г.С.Никифорова. - СПб.: Питер, 2006.

1.0303/ B57	2.Խաղային թերապիա	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5.15/0/15	
6.6-րդ կիսամյակ	7.առանց ընթացիկ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել առողջության հոգեբանության տեսակիրառական նյութերին:		

9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. տիրապետելու թերապիայի հոգեթերապևտիկ ազդեցության մեխանիզմներին,
2. ներկայացնելու թերապիայում խաղի մշակման, իրականացման և վերլուծության մեթոդները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. պրոյեկտավորելու խաղային իրադրություններ՝ խաղի թերապևտիկ ազդեցությունը արդյունքին հասնելու նպատակով,
2. վերլուծելու խաղի իրականացումը, պրոյեկտավորելու փոփոխությունները ըստ երեխաների տարիքային առանձնահատկությունները:

գ. քննիանական/փոխանցելի կարողություններ

1. օգտվելու տեղեկատվական տարբեր աղբյուրներից և միջոցներից,
2. կատարելու գիտական տարբեր աղբյուրների տեղեկատվության վերլուծություն և համադրություն:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա2. բացահայտելու հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, մեխանիզմները, առանձնահատկությունները, հոգեկանի նորմալ և ախտաբանական դրսուրումները:

Ա4. ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնչվող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում,

Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշչի մեթոդներ, մասնագիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. ինտերակտիվ քննարկումներ
3. պասիվ ունկնդրում

	<p>4. հետագուտական սարքավորումներով չափումներ 5. ստեղծագործական գործունեության արդյունքների վերլուծություն և մեկնաբանություն:</p>	
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
Նախատեսված է բանավոր քննություն 20 միավոր առավելագույն արժեքով:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.		
Թեմա 1. Խաղի կիրառության տեսական հիմքերը հոգեթերապիայում: Թեմա 2. Խաղային թերապիայի ախտորոշիչ և թերապևտիկ ասպեկտները: Թեմա 3. Վ. Ռոզերսի հումանիստական հոգեբանությունը և խաղային թերապիան: Թեմա 4. Խաղային թերապիայի տեխնիկաները: Թեմա 5. Խաղային թերապիայի տեխնիկաները գերակշիպ երեխաների հետ աշխատելիս: Թեմա 6. Խաղային թերապիայի տեխնիկաները տագնապային երեխաները հետ աշխատելիս: Թեմա 7. Խաղային թերապիայի տեխնիկաները առոտիկ երեխաների հետ աշխատելիս: Թեմա 8. Խաղային թերապիայի տեխնիկաները ազրեսիվ երեխաների հետ աշխատելիս: Թեմա 9. Խաղը որպես խմբային հոգեթերապիայի մեթոդ: Թեմա 10. Խորհրդատվություն ծնողներին խաղային թերապիայի մեթոդների կիրառության համար:		
14.Հիմնական գրականության ցանկը		
6. Կոպտին Ա., Տеория и практика арт-терапии, Питер, 2002. 7. Կոպտին Ա., Арт-терапия психических расстройств, Санкт-Петербург, 2011. 8. Կиселева Մ., Арт-терапия в работе с детьми: Руководство для детских психологов, педагогов, врачей и специалистов, работающих с детьми. Речь, 2006. 9. Ռудестам Կ., Групповая психотерапия, Питер, 2000. 10. Տարарина Ե., Глубинная арт-терапия: практики трансформаций. М., 2018. 11. Տարарина Ե.В., Практикум по арт-терапии: шкатулка мастера. К., Астамир-В, 2013.		
1. 0303/B58	2. Մանկական հոգեախտորոշում և հոգեթերապիա	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 3 ժամ/շաբ.	5. 30/15/0	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին երեխայի հոգեախտորոշման նպատակներին և կիրառելիության ոլորտներին, տրամադրել գիտելիքներ առանձին հոգեկան գործընթացների գնահատման վերաբերյալ, ծանոթացնել մանկան հոգեախտորոշման կազմակերպման գործընթացին:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		
1. սահմանելու և մեկնաբանելու մանկության տարրեր փուլերի հոգեախտորոշման հիմնական մոտեցումները, 2. բացատրելու երեխայի հոգեկան զարգացման տարրեր բնագավառներին ուղղված հոգեախտորոշման անհրաժեշտությունը, 3. ներկայացնելու երեխայի հոգեախտորոշման կազմակերպման արդյունավետ մոտեցումները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. տարբերակելու մանկության շրջանում կիրառվող քանակական և որակական հոգեախտորոշիչ մեթոդների նպատակները և կիրառման ոլորտները, 2. տարանջատելու և վերլուծելու տարիքային տարբեր փուլերի հոգեախտորոշիչ մեթոդները, 3. կիրառելու երեխաների հոգեախտորոշման տարբեր մեթոդները գործնականում:		
գ. բնդիանրական/փոխանցելի կարողություններ		
1. կիրառելու մանկության շրջանի վերաբերյալ գիտելիքները և կարողությունները երեխաների հոգեկան զարգացման գնահատման գործընթացում:		
10.Դասընթացը ձևակորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա4. Ճանաչելու հոգեբանության հիմնարար և կիրառական բնագավառներին առնվազող հոգեբանական փաստերը և օրինաչափությունները, բացատրելու դրանց դերն ու նշանակություն անհատի և հասարակության կյանքում,		
Բ3. տարբերակելու և մեկնաբանելու հոգեբանական երևույթները, մարդու կյանքի և գործունեության տարբեր ոլորտներում առկա հոգեբանական խնդիրները, իրականացնելու այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործողություններ, ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար		
Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն		

2. քննարկում 3. գործնական առաջադրանքներ
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին բնրացիկ ստուգում՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 10 միավոր 2-րդ բնրացիկ ստուգում՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 10 միավոր:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Բաժին 1. Մանկան հոգեախտորոշման նպատակներ ու կազմակերպում. Մանկության շրջանում հոգեախտորոշման գործնթացի կազմակերպում ու անհրաժեշտության վերլուծություն: Հոգեախտորոշման խնդիրները և նպատակները, աշխատանքի պլանավորում և կազմակերպում: Հոգեախտորոշման էթիկական սկզբունքների պահպանում և դրա անհրաժեշտություն: Մանկան հոգեախտորոշում, նմանություններն ու տարբերությունները: Բաժին 2. Մանկան հոգեախտորոշման մեթոդներ. Մանկության տարբեր տարիքային փուլերի հոգեախտորոշիչ մեթոդները: Երեխայի անձնային, հոգեախտական, իմացական, դրդապատճառային ոլորտների հոգեախտորոշիչ մեթոդները: Դրոյեկտիվ մեթոդիկաների կիրառումը մանկության շրջանում: Բաժին 3. Գործնական առաջադրանքների վերլուծություն. Տարբեր տարիքի երեխաների հոգեախտորոշման իրականացում, իրականացված աշխատանքի վերլուծություն, դրա կազմակերպում, արդյունքների ներկայացում:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Райгородский Д., Практическая психодиагностика, М., 2011. 2. Рогов Е., Настольная книга практического психолога, М, 1996. 3. Собчик Л., Психология индивидуальности. Теория и практика психодиагностики, Спб, 2005. 4. Mash E., Assessment of Childhood Disorders, N.Y., 2001. 5. Kamphaus W., Campbell J., Psychodiagnostic Assessment of Children. Dimensional and Categorical Approaches, Canada, 2006.

ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՅԼ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐ

1. 0305/B61	2. Մասնագիտական պրակտիկա -1	3. 2ECTS կրեդիտ
6. 6-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
8. Մասնագիտական պրակտիկայի նպատակն՝ ճանոթացնել ուսանողներին մասնագիտական աշխատանքի գործնական ասպեկտներին, նպաստել տեսական գիտելիքների գործնականում կիրառման փորձի և մասնագիտական որակների ձևավորմանը, ամրապնդմանը և զարգացմանը, խթանել գործնական աշխատանքում անհրաժեշտ անձնային որակների զարգացումը:		
Ուսանողներին հնարավորություն տալ <ul style="list-style-type: none"> Ճանոթանալ հաստատության համապատասխան աշխատակիցների, սաների հետ հաստատության համապատասխան աշխատակիցների թույլտվությամբ ճանոթանալ հաստատության սաների համապատասխան տվյալների, գործունեության արդյունքների հետ, ինքնուրույն կիրառել հոգեբանական ուսումնասիրության մեթոդներ՝ դիտում, զրոյց, և գործունեության արդյունքների ուսումնասիրություն, դեկավարի օգնությամբ և հաստատության մասնագետների թույլտվությամբ անցկացնել թեստավորում՝ կիրառել պրոեկտիվ և հոգեմետրիկ թեստեր, դեկավարի օգնությամբ կատարել դիտման, զրոյցի, գործունեության արդյունքների ուսումնասիրություն և թեստավորման արդյունքում գրանցված տվյալների հոգեբանական վերլուծություն դեկավարի օգնությամբ հոգեբանական վերլուծության հիման վրա կատարել եզրակացություն 		
9. Մասնագիտական պրակտիկայի ավարտին ուսանողն ունակ կինի՝		
ա. գործնական մասնագիտական կարողություններ		
1. ինքնուրույն կամ դեկավարի օգնությամբ կիրառելու հոգեբանական ուսումնասիրության տարբեր մեթոդներ և մեթոդիկաներ		
2. դեկավարի օգնությամբ ուսումնասիրության արդյունքում ստացված տվյալների հոգեբանական վերլուծություն կատարելու		
3. դեկավարի օգնությամբ վերլուծության հիման վրա եզրակացություն անելու:		
գ. բնդիկանության/փոխանցելի կարողություններ		
1. տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու, 2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը		

<p>3. աշխատելու ինչպես ինքնուրույն, այնպես էլ թիմում 4. համապատասխան շփում հաստատելու հաստատության աշխատակիցների հետ</p>		
<p>10. Մասնագիտական պրակտիկան ձևագրում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունը(ներ)ը.</p> <p>Ա1.նկարագրելու հոգեբանության հիմնարար մեթոդաբանական սկզբունքները, արդի և հիմնարար տեսություններ, ներկայացնելու դրանց առնչվող հայեցակարգերը, մոտեցումներն ու հասկացությունները, բացատրելու դրանց կիրառական նշանակությունը հասարակական լյանքի տարբեր ոլորտներում,</p> <p>Ա3.սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,</p> <p>Ա5.թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական էթնիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը,</p> <p>Բ4.համարելու հոգեբանական աշխատանքի տարբեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում,</p> <p>Գ3.քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,</p> <p>Գ5.ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկայելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. հետազոտական, գործնական աշխատանքների կատարում, 2. խմբային աշխատանքներ և քննարկումներ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ստուգարք՝ հիմնված անհատական հաշվետվության կազմման և պաշտպանության վրա:</p>		
<p>13. Մասնագիտական պրակտիկան բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. նախապատրաստման 2. իրագործման 3. ավարտման: 		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ԵՊՀ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ. մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում 		
1. 0305/B62	2. Մասնագիտական պրակտիկա -2	3. 2ECTS կրեդիտ
6. 7-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Մասնագիտական պրակտիկայի նպատակն է՝ կարանել ուսումնասիրության ինքնուրույն անցկացումը, ինչպես նաև ուսումնասիրության արդյունքների ինքնուրույն հոգեբանական վերլուծությունը, նպաստել տեսական գիտելիքների գործնականում կիրառման փորձի և մասնագիտական որակների ձևավորմանը, ամրապնդմանը և զարգացմանը, կարանել գործնական աշխատանքում անհրաժեշտ անձնային որակների զարգացումը, ծանոթացնել փորձարարական հետազոտության նախագծման և անցկացման առանձնահատկություններին:</p> <p>Ուսանողներին հնարավորություն տալ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ծանոթանալ հաստատության համապատասխան աշխատակիցների, սաների հետ • հաստատության համապատասխան աշխատակիցների բույլտվությամբ ծանոթանալ հաստատության սաների համապատասխան տվյալների, գործունեության արդյունքների հետ, • ինքնուրույն կիրառել հոգեբանական ուսումնասիրության մեթոդներ՝ դիտում, գրույց, և գործունեության արդյունքների ուսումնասիրություն, • դեկավարի օգնությամբ և հաստատության մասնագետների բույլտվությամբ անցկացնել թեստավորում՝ կիրառել պրոեկտիվ և հոգեմետրիկ թեստեր, • դեկավարի օգնությամբ կատարել դիտման, գրույցի, գործունեության արդյունքների ուսումնասիրություն և թեստավորման արդյունքում գրանցված տվյալների հոգեբանական վերլուծություն • դեկավարի օգնությամբ հոգեբանական վերլուծության հիմնա վրա կատարել եզրակացություն 		
9. Մասնագիտական պրակտիկայի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիք՝		
<p>ա. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ինքնուրույն կամ դեկավարի օգնությամբ կիրառելու հոգեբանական ուսումնասիրության տարբեր մեթոդներ և մեթոդիկաներ 2. ինքնուրույն կատարելու ուսումնասիրության արդյունքում ստացված տվյալների հոգեբանական 		

<p>վերլուծություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. հոգեբանական վերլուծության հիման վրա կատարելու խնդնություն եզրակացություն 4. դեկավարի օգնությամբ վերլուծության հիման վրա եզրակացություն անելու: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կատարելու խնդնություն հետազոտական աշխատանքներ և առաջադրանքներ, 2. աշխատելու ինչպես ինքնուրույն, այնպես էլ թիմում, 3. հաղորդակցվելու մասնագիտորեն: 		
<p>10. Մասնագիտական պրակտիկան ձևագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա3. սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,</p> <p>Ա5. թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական էթնիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը,</p> <p>Բ1. կիրառելու հոգեբանական հետզոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար,</p> <p>Բ2. գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մանասգիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ:</p> <p>Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,</p> <p>Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, բնկայելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. հետազոտական, գործնական աշխատանքների կատարում, 2. խմբային աշխատանքներ և քննարկումներ: <p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Սոուլարք՝ հիմնված անհատական հաշվետվության կազմման և պաշտպանության վրա:</p>		
<p>13. Մասնագիտական պրակտիկան բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. նախապատրաստման 5. իրագործման 6. ավարտման: <p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>ԵՊՀ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ. մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում</p>		
1. 0305/B63	2. Մասնագիտական պրակտիկա -3	3. 6 ECTS կրեդիտ
6.8-րդ կիսամյակ	7. ստուգաբար	
<p>8. Մասնագիտական պրակտիկայի նպատակն է՝ նպաստել տեսական գիտելիքների գործնականում կիրառման փորձի և մասնագիտական որակների զարգացմանը, խթանել փորձարարական հետազոտության ինքնուրույն նախագծումն ու անցկացումը, ստեղծել ավարտական աշխատանքի հետազոտական մասի կազմակերպման հնարավորություն:</p> <p>Ուսանողներին հնարավորություն տալ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ծանոթանալ հաստատության համապատասխան աշխատակիցների, սաների հետ • հաստատության համապատասխան աշխատակիցների թույլտվությամբ ծանոթանալ հաստատության սաների համապատասխան տվյալների, գործունեության արդյունքների հետ, • պահպանելով մասնագիտական էթիկայի նորմերը և հաստատության համապատասխան կանոնները՝ նախագծել և անցկացնել փորձարարական հետազոտություն: <p>9. Մասնագիտական պրակտիկայի ավարտին ուսանողն ունակ կինի՝</p> <p>ա. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. նախագծելու և անցկացնելու փորձարարական հետազոտություն 2. վերլուծելու փորձարարական հետազոտության արդյունքում ստացված տվյալները 3. փորձարարական հետազոտության արդյունքների վերլուծության հիման վրա համապատասխան եզրահանգումներ կատարելու 		

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ.

1. կիրառելու տեսական գիտելիքները գործնականում
2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը
3. մասնագիտական շփման ընդունակությունները զարգացնելու
4. աշխատելու որպես բազմամասնագիտական թիմի անդամ:

10. Մասնագիտական պրակտիկան ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա3. սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,

Ա5. թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական էթնիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը,

Բ1. կիրառելու հոգեբանական հետզոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար,

Բ2.գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մանասգիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ:

Գ3. քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. հետազոտական, գործնական աշխատանքների կատարում,
2. խմբային աշխատանքներ և քննարկումներ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարք՝ հիմնված անհատական հաշվետվության կազմման և պաշտպանության վրա:

13. Մասնագիտական պրակտիկան բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.

1. նախապատրաստման
2. իրազորման
3. ավարտման:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1.ԵՊՀ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ. մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում:

1. 0303/B64

2. Ավարտական աշխատանք

3. 20 ECTS կրեդիտ

6. 8-րդ կիսամյակ

7. Առանց ընթացիկ գնահատման

8. Ավարտական աշխատանքի նպատակն է՝ արտացոլել տվյալ մասնագիտության շրջանակներում ուսանողի ձեռք բերած գիտելիքները կիրառելու և մասնագիտական ոլորտին առնչվող խնդիրները բարձրացնելու ու լուծումներ առաջարկելու հմտությունները:

9. Ավարտական աշխատանքի ավարտին ուսանողն ունակ կլինիկ՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. բացահայտելու ավարտական թեմային վերաբերվող նոր գիտելիքներ՝ տեսություններ, հայեցակարգեր, մոտեցումներ, սկզբունքներ:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. ձևակերպելու գիտական խնդիրներ,
2. մշակելու հետազոտական աշխատանքի պլան:
3. կատարելու գիտագործնական առաջարկներ՝ մասնագիտական խնդիրները լուծելու համար:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. աշխատելու ինքնուրույն,
2. մտածելու մասնագիտորեն և քննադատաբար,
3. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմեր:

10. Ավարտական աշխատանքը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա3. սահմանելու հոգեբանական հետազոտության կազմակերպման, տվյալների հավաքագրման, արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման հիմնական մեթոդները, մատնանշելու դրանց կիրառման ուղիները, հնարավորությունները և սահմանափակումները,

Ա5. թվարկելու հոգեբանի մասնագիտական գործունեության հիմնական էթնիկական սկզբունքները, մատնանշելու դրանց նշանակությունը և պահպանման անհրաժեշտությունը,

Բ1. կիրառելու հոգեբանական հետզոտության հիմնական մեթոդները ըստ նշանակության, վերլուծելու և մեկնաբանելու ստացված արդյունքները մասնագիտական (աշխատանքի կամ ուսումնառության) խնդիրների լուծման համար,

Բ2.գործնականում կիրառելու հոգեախտորոշիչ մեթոդներ, մանասգիտական վերլուծության օգնությամբ կատարելու հիմնավորված եզրահանգումներ,

Բ4. համարելու հոգեբանական աշխատանքի տարբեր մոտեցումները, գտնելու մասնագիտական լուծումներ և ցուցաբերելու հիմնավորված եզրահանգումներ:

Գ3. քննարատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ,

Գ5. ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

Խորհրդատվություններ/ուղղորդում

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Տե՛ս «ԵՊՀ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ»-ը:

13. Ավարտական աշխատանքի կատարումը բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.

1. թեմայի որոշում և հաստատում
2. հետազոտություն
3. արդյունքների համակարգում
4. նախապաշտպանություն
5. աշխատանքի կազմում
6. պաշտպանություն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. ԵՊՀ ԻՄ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ: Հաստատված է ԵՊՀ ԻՄ գիտական խորհրդի 2020թ. դեկտեմբերի 25 նիստում: